

Energiequelle Oy
Malminkatu 30
00100 Helsinki

Arviointiohjelma saapunut 24.9.2024

**Kolopetäjä–Rovavaara-tuulivoimahanke, ympäristövaikutusten arviointiohjelma,
Tervola, Tornio, Keminmaa ja Rovaniemi**

Yhteystiedot

Hankkeesta vastaava

Energiequelle Oy
Malminkatu 30, 00100 Helsinki
Yhteyshenkilö: Pentti Itkonen (puh. 044 756 2230)
sähköpostiosoite: sukunimi@energiequelle.fi

YVA-konsultti

Sitowise Oy
Ainonkatu 1, 96200 Rovaniemi
Yhteyshenkilö: Eerika Tapio (puh. 044 427 9653)
Sähköpostiosoite: etunimi.sukunimi@sitowise.com

Yhteysviranomainen

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Hallituskatu 3 B, 96100 Rovaniemi
Yhteyshenkilö: Marja Anttonen (puh. 029 5037 134)
sähköpostiosoite: etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

2.12.2024

Sisällysluettelo

Kolopetäjä–Rovavaara-tuulivoimahanke, ympäristövaikutusten arviointiohjelma, Tervola, Tornio, Keminmaa ja Rovaniemi	1
Yhteystiedot	1
Hankkeesta vastaava	1
YVA-konsultti	1
Yhteysviranomainen	1
Hankkeesta vastaavan kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehtoista	4
Ympäristövaikutusten arviointimenettely	6
Ennakkoneuvottelu	7
Arviointiohjelmasta kuuleminen	8
Yleisötilaisuus	8
Arviointiohjelmasta annetut lausunnot ja mielipiteet	11
Yhteenveto lausunnoista	13
Yhteenveto mielipiteistä	34
Yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta	35
Hankekuvaus	35
Hankkeen vaihtoehdot	37
Arvio hankkeen suunnittelu- ja toteuttamisaikataulusta	40
Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin	41
Arviointimenettelyn sovittaminen yhteen muiden lakien mukaisiin menettelyihin	41
Kaavoitus 41	
Luonnonsuojelulain mukainen Natura-arviointi	42
Poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu	43
Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	44
Hankkeen edellyttämät suunnitelmat, luvat ja niihin rinnastettavat päätökset	45
Ympäristön nykytila, arvioitavat ympäristövaikutukset ja menetelmät	46
Yleistä 46	
Maankäyttö ja yhdyskuntarakenne	48
Luontoympäristö	49
Linnusto 51	
Riistolajit ja muu eläimistö	53
Kasvillisuus, luontotyytit ja arvokkaat luontokohteet	55
Luonnonsuojelualueet ja Natura 2000 -alueet	58
Maisema 61	
Rakennettu kulttuuriympäristö	63
Arkeologinen kulttuuriperintö	65
Melu ja välke	65
Ihmisten elinolot, viihtyvyys ja virkistyskäyttö	67
Maa- ja kallioperä	69
Maa-ainesten otto	71
Pohjavedet ja vesilain nojalla suojellut vesiluontotyytit	72
Vesienhoito	74
Vedenlaatu	75
Poronhoito	76

2.12.2024

Elinkeinot 79	
Ilmastovaikutukset	79
Liikenne 81	
Viestintäyhteydet, puolustusvoimien toiminta ja tutkat	83
Vaikutukset yleiseen turvallisuuteen ja arvio ympäristöriskeistä	85
Yhteisvaikutukset.....	86
Vaikutukset toiminnan jälkeen	87
Vaikutusten seuranta	88
Osallistumisen järjestäminen	89
Raportointi	90
Arviointiohjelman laatijoiden ja yhteysviranomaisen pätevyys	90
Arviointiohjelmalausunnon toimittaminen ja siitä tiedottaminen	91
Suoritemaksu, sen määräytyminen ja maksua koskeva oikaisumahdollisuus	91
Sovelletut oikeusohjeet	92
Asiakirjan hyväksyminen	92

2.12.2024

Hankkeesta vastaavan kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehtoista

Tuulivoimahanke sijoittuu noin yhdeksän kilometriä Tervolan keskustan luoteispuolelle ja 34 kilometriä Tornion kaupungin koillispuolelle. Tuotantoalueelle toteutetaan 77 tuulivoimalaa siten, että 64 voimalaa sijoittuu Tervolan kunnan ja 13 voimalaa Tornion kaupungin puolelle (VE 1). Tuotantoalueen koko on noin 7 600 hehtaaria. Hankkeessa suunnitellaan tuulivoimaloita, joiden yksikköteho on enintään 10 MW ja kokonaiskorkeus enintään 300 metriä, napakorkeus enintään 200 metriä ja lavan pituus enintään sata metriä. Tuulivoimaloiden lisäksi alueelle rakennetaan tarvittavat yhdys- ja huoltotiet, maakaapelointi voimaloiden välille sekä sähköasemat. Vaihtoehdolle VE1 tarkastellaan vaihtoehtoina seuraavia:

VE0: hankkeen toteuttamatta jättäminen

VE2: 69 tuulivoimalaa, joista 59 voimalaa sijoittuu Tervolan kunnan ja 10 voimalaa Tornion kaupungin puolelle.

Tuulivoimahanke liitetään kantaverkkoon 400 kilovoltin voimajohtolla. Sähkönsiirtoa varten rakennetaan tuotantoalueen koillisosasta noin 36 kilometriä pitkä voimajohto itään, Petäjäskosken sähköasemalle. Noin 600 metriä voimajohtosta sijoittuu uuteen maastokäytävään ja muutoin voimajohto sijoittuu nykyisen Petäjäskoski-Lietsi 400 kilovoltin voimajohdon rinnalle, sen pohjoispuolelle (VEA).

Sähkönsiirrolle tarkastellaan vaihtoehtoina seuraavia:

VEB1: noin 20 kilometriä pitkä voimajohto tuotantoalueen koillisosasta itään suunnitteilla olevalle Louepalon sähköasemalle, osittain uuteen johtokäytävään (8 km) ja osittain nykyisen Petäjäskoski-Lietsi 400 kV:n voimajohdon rinnalle, sen eteläpuolelle.

VEB2: noin 33 kilometriä pitkä voimajohto tuotantoalueen koillisosasta itään Petäjäskosken sähköasemalle, osittain uuteen johtokäytävään (8 km) ja osittain nykyisen Petäjäskoski-Lietsi 400 kV:n voimajohdon rinnalle, sen eteläpuolelle.

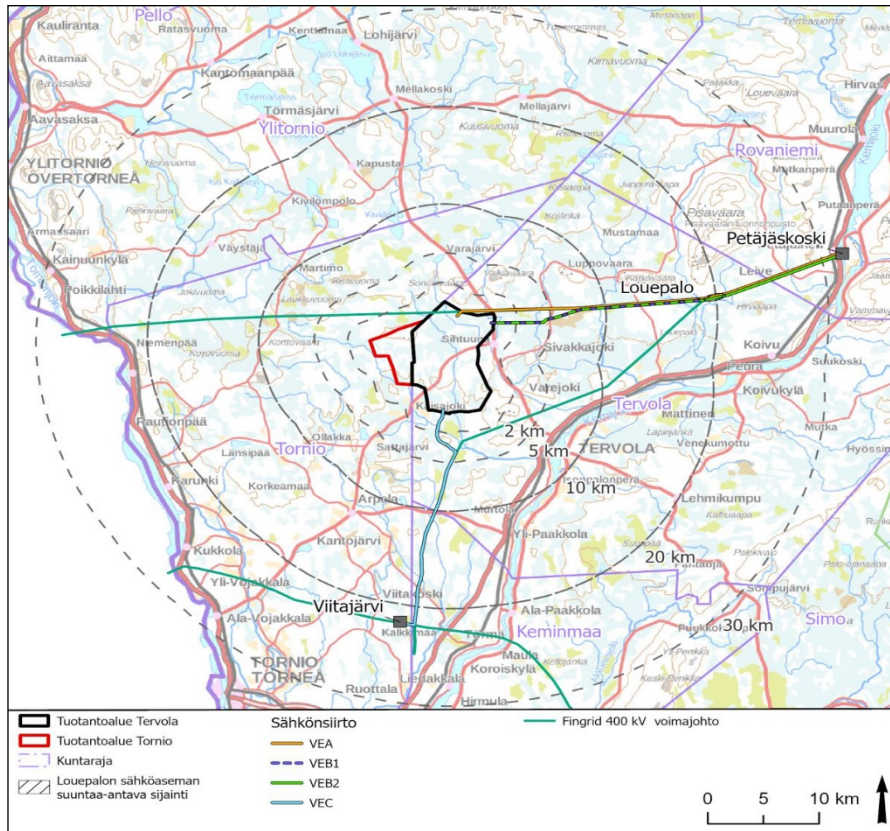
VEC: noin 25 km pitkä voimajohto tuotantoalueen eteläosasta etelään Tornion Viitajärven sähköasemalle, osittain uuteen johtokäytävään (5 km) ja osittain nykyisen Viitajärvi-Petäjäskoski 400 kV:n voimajohdon rinnalle, sen länsipuolelle.

2.12.2024

Voimajohto toteutetaan noin 35 metriä korkeilla harustetuilla teräsportaalipylväillä. Yksittäisissä kohdissa esimerkiksi kulmapylväinä käytetään mahdollisesti vapaasti seisovia ristikkorakenteisia pylväitä. Pylväitä on johtoalueella noin 400 metrin välein. Voimajohtaukean puuttoman alueen leveys on 42 metriä ja johtaukean molemmin puolin on kymmenen metrin reunavyöhykkeet, joilla puuston kasvua rajoitetaan. Nykyisen voimajohtolinjan rinnalle rakennettaessa 400 kilovoltin voimajohto edellyttää nykyisen puuttomana pidettävän alueen eli johtaukean leventämistä 60–80 metriä leveäksi nykyisen noin 40 metrin sijaan. Lisäksi johtaukean molemmin puolin on kymmenen metriä leveä reunavyöhyke.

Tervolassa on suunnitteilla useita tuulivoimahankkeita, joista useammalla on tämänhetkisisä suunnitelmissa toteuttaa sähkönsiirto liittymällä joko Petäjäskosken tai suunnitteilla olevalle Louepalon sähköasemalle. Ympäristövaikutusten arvioinnin ja teknisen suunnittelun edetessä, selvitetään vaihtoehtoisena ratkaisuna edellä esitettyjen vaihtoehtojen lisäksi yhteispylväsrakenteen käyttöä Kolopetäjä–Rovavaara-tuulivoimahankkeen voimajohdossa Petäjäskosken tai Louepalon sähköasemalle. Yhteispylväessä samaan pylväeseen on sijoitettu useampia voimajohtoja. Yhteispylväsrakenteena käytetään yleisimmin harustettua 400 ja 110 kilovoltin portaalipylvästä, jossa alempijännitteinen johto sijoitetaan pylvään väliorteen. Yhteispylvään korkeus on vähintään 50 metriä.

2.12.2024

Kuva 1. Hankealue ja hankkeen vaihtoehdot (lähde: Kolopetäjä–Rovavaara-tuulivoimahankkeen YVA-ohjelma).

Ympäristövaikutusten arviointimenettely

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-laki, 252/2017) tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja arvioinnin yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kaikkien tiedon saantia ja osallistumismahdollisuuksia. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely) sovelletaan hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia. YVA-lain liitteen 1 kohdan 7e) mukaan YVA-menettelyä sovelletaan tuulivoimahankkeisiin, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 45 MW.

Hankkeesta vastaavan on YVA-lain 16 §:n mukaan toimitettava ympäristövaikutusten arviointiohjelma yhteysviranomaiselle. Arviointiohjelman tulee sisältää tarvittavat tiedot

2.12.2024

hankkeesta ja sen kohtuullisista vaihtoehtoista, kuvaus ympäristön nykytilasta, ehdotus arvioitavista ympäristövaikutuksista ja niiden selvittämisestä sekä suunnitelma arviointimenettelyn järjestämisestä. Arviointiohjelman sisällöstä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA-asetus, 277/2017). Yhteysviranomainen huolehtii siitä, että arviointiohjelmasta pyydetään lausunnot ja varataan tilaisuus mielipiteiden esittämiselle. Yhteysviranomainen antaa hankkeesta vastaavalle lausunnon arviointiohjelmasta.

Hankkeesta vastaava laatii ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (YVA-selostus) arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon pohjalta. YVA-lain 19 §:n mukaan arviointiselostuksen tulee sisältää tarvittavat tiedot hankkeesta, kuvauksen ympäristön nykytilasta, kuvauksen hankkeen ja sen kohtuullisten vaihtoehtojen todennäköisesti merkittävistä ympäristövaikutuksista, niiden lieventämisestä, seurannasta ja vaihtoehtojen vertailusta, tiedot ympäristövaikutusten arviointimenettelyn toteuttamisesta ja yleistajuisen yhteenvedon. Arviointiselostuksen sisällöstä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Yhteysviranomaisen on huolehdittava siitä, että myös arviointiselostuksesta pyydetään tarvittavat lausunnot ja varataan mahdollisuus mielipiteiden esittämiseen. Yhteysviranomainen tarkistaa arviointiselostuksen riittävyyden ja laadun sekä laatii tämän jälkeen perustellun päätelmän hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista.

Lupahakemukseen on ennen päätöksentekoa liitettävä ympäristövaikutusten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä. Lupapäätökseen on sisällytettävä perusteltu päätelmä, ja siinä on otettava huomioon arviointiselostusta koskevat kuulemisten tulokset. Päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä on otettu huomioon.

Energiequelle Oy on 24.9.2024 toimittanut Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (ELY-keskus) ympäristövaikutusten arviointiohjelman. Lapin ELY-keskus antaa tämän lausunnon YVA-lain mukaisena yhteysviranomaisena.

Ennakkoneuvottelu

Hankkeesta järjestettiin YVA-lain 8 §:n mukainen ennakkoneuvottelu 24.4.2024 edistämään muun muassa hankkeen vaatimien arviointi-, suunnittelu- ja

2.12.2024

lupamenettelyjen kokonaisuuden hallintaa, sekä hankkeesta vastaavan ja viranomaisten välistä tiedonvaihtoa. Ennakkoneuvotteluun osallistuivat Lapin ELY-keskus, Rovaniemen kaupungin ympäristötarkastaja, Tervolan kunta, Tornion kaupunki, Lapin liitto, Tornionlaakson museo, Metsähallitus luontopalvelut, Lapin hyvinvointialueen pelastuslaitos, Paliskuntain yhdistys, Tervolan Tuulivoima Oy ja Tornion Tuulivoima Oy sekä Sitowise Oy. Ennakkoneuvottelusta on laadittu muistio. Ennakkoneuvotteluja voidaan pitää tarpeen mukaan myös myöhemmin YVA-menettelyn aikana.

YVA-ohjelman mukaan Energiequelle Oy on hankkinut hanketta alun perin suunnitelleelta Smart Windpower Oy:ltä Tervolan tuulivoima Oy:n ja Tornion Tuulivoima Oy:n omistuksen vastuineen ja velvollisuuksineen kesäkuussa 2024.

Arviointiohjelmasta kuuleminen

Yhteysviranomainen kuulutti arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä olostä sekä mielipiteiden esittämisen mahdollisuudesta julkisella kuulutuksella 3.10.2024. Kuulutus julkaistiin Lapin ELY-keskuksen verkkosivuilla. Arviointiohjelma ja kuulutus julkaistiin lisäksi ympäristöhallinnon verkkosivuilla www.ymparisto.fi/kolopetaja-rovavaara-tuulivoimahanke-YVA. Kuulutus lähetettiin 1.10.2024 Tervolan ja Keminmaan kunnille sekä Tornion ja Rovaniemen kaupungeille julkaistavaksi niiden verkkosivuilla. Kuulutuksesta tiedotettiin Tervola-lehdessä sekä Uusi Rovaniemi, Lounais-Lappi ja Lapin Kansa -lehdissä julkaistuilla ilmoituksilla 2.10.2024.

Arviointiohjelmaan on voinut tutustua kuulemisaikana paperimuodossa Tervolan ja Keminmaan kunnanvirastoilla, Tornion kaupungintalolla ja Rovaniemen kaupungin palvelupisteessä sekä Lapin ELY-keskuksessa. Lisäksi arviointiohjelma on ollut paperimuodossa nähtävillä Tervolan ja Keminmaan kunnankirjastoissa sekä Tornion kaupunginkirjastossa ja Rovaniemen Asemakirjastossa.

Yleisötilaisuus

Arviointiohjelmasta järjestettiin yleisötilaisuus 23.10.2024 Tervolassa sekä 24.10.2024 Torniossa. Molempiin tilaisuuksiin oli mahdollista osallistua etäyhteydellä Teamsin välityksellä. Yhteysviranomaisen ja hankkeesta vastaavan edustajien lisäksi Tervolan

2.12.2024

yleisötilaisuudessa oli läsnä 19 henkilöä sekä etäyhteydellä 21 henkilöä ja Tornion yleisötilaisuudessa 13 henkilöä sekä etäyhteydellä 11 henkilöä. Yleisötilaisuudessa kysyttiin ja kommentoitiin seuraavia seikkoja. Yleisötilaisuuden muistiinpanot teki YVA-konsultti.

Tervola:

Kysymys: Onko olemassa periaatekuva rinnakkain sijoittuvista voimajohdoista?

Kommentti: Petäjäskosken asemalle kulkee jo kaksi voimajohtolinjaa, rakennetaanko sinne kolmas linja?

Kysymys: (Teams): Melumallinnokset ovat vuodelta 2014 ja suunniteltu pienemmille voimaloille. Hannu Nykänen DI onkin julkisuudessa esittänyt huolensa ja esittääkin varovaisuusperiaatteen melulle, joka pitäisi olla 10x roottorin halkaisija (suojaetäisyys) Kuinka suhtaudutte tähän?

Kysymys (Teams): Nyt Energiequellella on kaksi hanketta, miten huomioitte mottiin jääneet paikalliset? Välke ja melu tulee useammasta suunnasta.

Kysymys: Kätkävaaran luontoreittiin on panostettu paljon, ja alueella on erämaista luontonäkymää. Näkymä avautuu avoimille alueille, mutta miltä maisema näyttäisi, jos 80 tuulivoimalaa pyörisi siellä? Miten voimaloiden näkyminen vaikuttaa alueeseen?

Kommentti: (Teams): Luonto on kokonaisvaltainen kokemus. Siinä ei käännetä kasvoja toiseen suuntaan. Korkeimmissa ja isoimmissa voimaloissa on myös valot itse tornissa nasellin lisäksi. Matkailun nämä voimalat tulevat pilaamaan.

Kysymys (Teams): Miksi kartassa ei näy maanomistajien palstarajoja, aivan kuten näkyi edellisen omistajan toimesta?

Kysymys (Teams): Tarkastelette poronhoitoa vaan tämän hankkeen kannalta. Jo Valkiavaaran hanke hankaloittaa poronhoitoa. Voisiko tämän huomioida jo tässä vaiheessa?

Kysymys (Teams): Tuulivoimalassa on lähes 2000 litraa öljyä ja hydrauliiikkaa 200 metrin korkeudessa. Miten mahdolliset vuodot estetään? Niitä on ollut jo Suomessakin.

2.12.2024

Kysymys (Teams): Kuinka monta tuntia/päivää/viikkoa nämä eläinselvitykset kattavat?

Kommentti/Kysymys: Sihtuunajoki on kunnostettu, siellä on havaittu purotaimenta, myös Varejoelta on saatu taimen. Kysyjä nosti esiin huolen myös suuresta uhanalaisesta petolinnusta.

Kysymys (Teams): Luke teki kattavan selvityksen tutkimuksista, että n. 70% eläinlajeista väistää voimaloita. Minne ne siirtyvät hankkeiden paljouden edestä?

Kysymys (Teamsin kautta): Säilyvätkö kaikki sopimusehdot ennallaan, jotka on sovittu edellisen toimijan kanssa?

Kysymys (Teams): Suomessa on tulossa ensimmäinen oikeudenkäynti sopimusehtojen muuttamisesta omistajanvaihdoksen yhteydessä. Voidaanko sopimusehtoja muuttaa, kun omistaja vaihtuu?

Kysymys: Petäjäskosken alueella 2 voimajohtolinja menevät vierekkäin, tulee sinne kolmas? Millä ehdoilla voimajohtojen alle jäävä maata vuokrataan/lunastetaan? Saadaan polut tuulivoima-alueelle, mikä on positiivinen asia marjastamisen ja sienestämisen kannalta. Tuleeko teille puomeja?

Kysymys: Onko tuulivoimaloiden turvallisuutta arvioitu, jos esimerkiksi vieraan valtion toi-mesta hyökkäisi Suomeen? Kunnassa on 70 voimalaa, ja tuulen tullessa lounaasta, hyökkäys voisi aiheuttaa öljyvuoja. Kuka vastaa tällaisissa tilanteissa sammuttamisesta? Onko tällaista mahdollisuutta arvioitu?

Kysymys (Teams): Miten käsitellään kiinteistöjen arvon aleneminen tuulivoima-alueilla? Kuka ottaa vastuun, jos paikalliset menettävät omaisuuttaan? Pankit eivät myönnä lainaa, rakennusoikeus voi mennä ja kiinteistöä ei saa myytyä. Jääkö tämä paikallisten harteille tuuliyhtiöiden markkinataloudessa?

Kysymys: Miksi tuulivoimaloita ei rakenneta Jätkäsaareen? Helsingissä on paljon arvokkaampia asuntoja.

2.12.2024

Kommentti (Teams): Tutkimuksia löytyy. Ruotsissa yliopistossa tutkittiin 100.000 kiinteistöä ja tulos oli selvä. Arvot alenivat. Myös kiinteistövälittäjät ovat tehneet vastaavia huomioita.

Kysymys: Miten kiinteistöjen arvon aleneminen on käsitelty Suomessa? Alueilla on koskematonta luontoa, ja eläinten kulkureitit voivat häiriintyä. Esimerkiksi hirvet eivät välttämättä palaa alueille, ketut voivat palata, ja linnut saattavat lentää tuulivoimaloihin, jolloin ketut tulevat syömään kuolleita lintuja.

Kommentti: Varejoessa on purotaimenta, ja se laskee Sihtuunanjokeen. Alueella on nähty myös euroopanmajava, miten tämä otetaan huomioon?

Kysymys: Miten laajalle alueelle asukaskysely lähetetään?

Kommentti: Kunnan päättäjille: Me haluamme asua rauhassa maaseudulla ilman mitään tuotantoalueita ympärillemme.

Tornio:

Kysymys: Alueella suunnitellaan ainakin kolme tuulivoimahanketta, Karhakkamaa, Martimo ja tämä hanke. Sähkösiirto leventää voimajohto aluetta 62 metrillä. Petäjäskoskelle ei mahdu niin leveät alueet. Vetävätkö kaikki suunnittelut hankkeet eri johdot?

Kysymys: Porot tulevat hyvin pelloille syömään, myös hirvet. Voiko sähkönsiirron alle tehdä pelloja? Onko mahdollista tutkia, että voimajohtojen alle perustellaan laitumia?

Kysymys: Kunnilla on lunastusoikeus; syntyykö tämän hankkeen yhteydessä pakkolunastusoikeutta, ja missä vaiheessa se mahdollisesti tapahtuu?

Kysymys: suuren uhanalaisen petolinnun pesästä.

Arviointiohjelmasta annetut lausunnot ja mielipiteet

Yhteysviranomainen pyysi 2.10.2024 lausunnot seuraavilta tahoilta: Tervolan kunta ja kunnan rakennusvalvontaviranomainen, Tornion kaupunki, Keminmaan kunta, Rovaniemen kaupunki ja kaupungin rakennusvalvontaviranomainen, Rovaniemen

2.12.2024

kaupungin ympäristölautakunta, Meri-Lapin ympäristölautakunta, Meri-Lapin ympäristöterveys- ja joukkoliikennejaosto, Ylitornion kunta, Lapin aluehallintovirasto, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto, Metsähallituksen Lapin luontopalvelut, Lapin liitto, Tornionlaakson museo, Lapin maakuntamuseo, Lapin hyvinvointialueen pelastuslaitos, Puolustusvoimien 3. logistiikkarykmentti, Lapin ELY-keskuksen kalatalousviranomainen, Luonnonvarakeskus, Ilmatieteen laitos, Väylävirasto, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Fingrid Oyj, Finavia Oyj, Fintraffic Lennonvarmistus Oy, Säteilyturvakeskus, Palojärven paliskunta, Narkauksen paliskunta, Lohijärven paliskunta, Paliskuntain yhdistys, Lapin lintutieteellinen yhdistys, Meri Lapin lintutieteellinen Yhdistys Xenus ry, Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry, Kemin seudun luonnonsuojeluyhdistys, Tornion luonnonsuojeluyhdistys, SLL Rovaniemen yhdistys, Pro Lounais-Lapin kansallispuisto ry, Koivun kylät ry, Koivu-Peura kylätoimikunta, Lapinniemen kylätoimikunta, Louen kyläyhdistys ry, Mattisen-Liimatan kyläyhdistys ry, Paakkolan kyläyhdistys ry, Varejoen kyläyhdistys ry, Leipeen kyläyhdistys ry, Jaatilan kylät ry, Aapajärven kyläyhdistys ry, Arpelan Kylä- ja kotiseutuyhdistys ry, Arpelan Nuorisoseura ry, Sattajärven kyläyhdistys ry, Viitakosken kyläyhdistys ry, Lautamaan kyläyhdistys ry, Karungin kyläyhdistys ry, Kantojärven kyläyhdistys ry, Tervolan riistanhoitoyhdistys, Rovaniemen riistanhoitoyhdistys, Tornion riistanhoitoyhdistys, Keminmaan riistanhoitoyhdistys, Törmävaaran Eräveikot ry, Kaisajoen Erä ry, Veitsiluodon Metsämiehet ry, Louen Erämiehet ry, Karungin Erämiehet ry, Sattajärven Metsästysseura ry, Paakkolan Metsästysyhdistys ry, Tervolan ulkoilijat ry, Kätkävaaran luontokeskus, Lapland Welcome Oy, Arctic Emotions Oy, Suomen Metsäkeskus, Metsänhoitoyhdistys Lappi, Metsänhoitoyhdistys Metsä-Lappi, MTK Lappi ry, MTK Rovaniemi, MTK Alakemijoki ry, MTK Tornio, Vapo Terra Oy/Neova Oy, Tervolan yrittäjät ry, Tornion yrittäjät ry, Tervolan Energia ja Vesi Oy, Tornion vesi Oy, Tornion energia Oy, Tornionlaakson Sähkö Oy, Keminmaan energia ja vesi Oy, Tervolan Palveluverkot Oy, Cinia Oy, Digita Oy, DNA Oyj, Elisa Oyj, Suomen Erillisverkot Oy, TeliaSonera Finland Oyj. Lisäksi lausuntopyyntö annettiin tiedoksi Energiequelle Oy:lle ja konsultille.

YVA-ohjelmasta annettiin yhteensä 27 lausuntoa viranomaisilta ja yhdistyksiltä sekä 2 mielipidettä yksityishenkilöiltä. Lapin ELY-keskus säilyttää alkuperäiset lausunnot ja

2.12.2024

mielipiteet. Kaikki lausunnot ja mielipiteet toimitettiin hankkeesta vastaavalle.

Seuraavassa esitetään yhteenvedo kuulemispalautteen keskeisestä sisällöstä. Ylitornion kunta, Säteilyturvakeskus, Lapin ELY-keskuksen kalatalousviranomainen ja Lapin hyvinvointialueen pelastuslaitos totesivat, ettei niillä ole lausuttavaa arviointiohjelmasta.

Yhteenvedo lausunnoista

Tervolan kunta

Tervolan kunnanhallitus toteaa Tervolan kunnan puolesta antamassaan lausunnossaan, että arviointiohjelmassa kuvataan hankkeen ympäristövaikutuksia ja nykytilaa laajalti, selkeästi ja loogisesti. Kunta katsoo, että asiakokonaisuus on havainnollinen ja sitä on esitetty hyvin karttojen, kaavioiden ja havainnekuvien avulla. Kunta toteaa, että esitettyjen vaihtoehtojen määrää voi pitää riittävänä ja realistisena eikä niiden sijoittamiseen ole suuressa mitassa huomautettavaa.

Kunta katsoo, että YVA-ohjelmassa esitettyä ympäristövaikutusten kattavuutta voidaan pitää vakiintuneen menettelyn mukaisena YVA-ohjelmavaiheessa. Tervolan kunta toteaa, että kunnan alueelle sekä kunnan pohjoispuolelle Kemijoen länsipuolelle on suunnittelussa useita tuulivoimalahankkeita. YVA-ohjelmassa esitetystä kartasta saa hyvän kokonaiskuvan tuulivoimalahankkeiden määrästä ja laajuudesta. Tervolan kunta pitää tärkeänä, että YVA-selostuksessa tulee kiinnittää huomiota erityisesti seuraaviin seikkoihin. Saman toimijan eri hankkeiden ja eri hanketoimijoiden sähkönsiirtoyhteyksien yhteensovittaminen sekä olemassa olevien johtokäytävien hyödyntäminen olisi tärkeää, mikä vähentäisi osaltaan tarvittavien siirtoyhteyksien rakentamistarvetta. Lisäksi eri hankkeiden yhteisvaikutusten arviointiin ja mallinnuksiin on tärkeä ottaa mukaan myös alueen läheisyyteen sijoittuvat tuulivoima-alueet. Tuulivoiman ja sähkönsiirron maisemavaikutuksia tulee selvittää riittävästi ja kattavilla näkemäalueanalyysillä huomioiden tuulivoimaloiden vaikutus alueen lähi- ja kaukomaisemaan eri vuodenaikoina ja valaistusolosuhteissa. Tuulivoiman maisemavaikutusta voisi harkita esitettäväksi myös viistokuvana joka osaltaan voisi hahmottaa voimaloiden sijoittumista maisemaan. Lisäksi Tervolan kunta katsoo, että tuulivoimaloiden, sähkönsiirtoyhteyksien ja rakennettavan tieverkon poronhoitoon,

2.12.2024

alueen metsästykseen, erityisesti hirvenpyyntiin ja muuhun virkistyskäyttöön, sekä alueen metsätalouteen kohdistuviin vaikutuksiin tulee kiinnittää huomiota.

Rovaniemen kaupungin ympäristölautakunta

Rovaniemen kaupungin ympäristölautakunta toimii Tervolan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena. Lautakunta lausuu, että YVA-selostus on edellytys hankkeen toteuttamiselle ja siinä esitetty asiat ovat pohjana eri päätöksenteon vaiheille ja lupamenettelyille. Tämän vuoksi lautakunta edellyttää, että esitettävät kartat eri osalualueista, taulukot ja muu grafiikka ovat täsmällisiä ja yksiselitteisesti katsottavia.

Lautakunta toteaa, että hankealue sijoittuu pääosin Tervolan kunnan alueelle, jolla on vähäisessä määrin haja-asutusta sekä vapaa-ajan asutusta lähellä hankealuetta.

Lautakunta toteaa, että YVA-ohjelman perusteella ei lähialueella ole häiriytyviä kohteita.

Selvityksistä lautakunta toteaa, että tuulivoimahankkeen näkyvin osuus on se, että voimalat näkyvät kauas ja muuttavat maisemaa. Lautakunta katsoo, että havainnekuvia on syytä olla riittävästi ja niiden tulee kattaa näkymät asutuilta alueilta katsottuna.

Tuulivoimaloiden yhteydessä on kiinnitettävä erityistä huomiota niiden aiheuttamaan meluun eri etäisyyksillä ja tätä kuvaava melumallinnus on tehtävä kattavasti ja selkeästi. Tuulivoimaloiden väike- ja varjostava vaikutus on kuvattava selkeästi eri vuodenaikoina.

Lautakunta katsoo, että alueen maankäyttöön ja maanomistajien etuun on kiinnitettävä huomiota ja huomioitava elinkeinot, erityisesti metsätalous ja poronhoito. Alueen vapaa-ajan käytön ja moninaiskäytön, etenkin marjastus ja metsästys, toteutumiseen on kiinnitettävä huomiota ja selostuksessa tulee selvästi käydä ilmi millä ehdoin ja miten em. tekijät toteutuvat hankkeen yhteydessä huomioiden erityisesti alueelle rakennettavan tieverkoston vaikutus.

Lautakunta toteaa, että sähkönsiirron kaikkia vaihtoehtoja voidaan pitää toteuttamiskelpoisina, eikä niiden reittivaihtoehtoista ole erityistä huomautettavaa.

Vaihtoehdot VEA, VEB1 ja VEB2 liittyvät Petäjäskoski – Letsi voimajohtoon ja jokainen niistä kulkisi osin suojelualueilla tai aluetta sivuten. Lautakunta katsoo, että koska nyt jo olemassa oleva voimajohto kulkee näiden alueiden luona, pidetään mahdollisena rakentaa uusi voimajohto vanhan rinnalle, kun otetaan huomioon suojelualueiden luonto.

2.12.2024

Lautakunta katsoo, että YVA-ohjelmassa on riittävässä määrin huomioitu eri ympäristövaikutuksia ja edellytykset YVA-selostuksen laatimiselle ovat olemassa.

Keminmaan kunta

Keminmaan kunnanhallitus lausuu, että luontoarvojen kärsiminen ja haittavaikutukset tulee minimoida maa- ja metsätaloudelle, maanomistajille, metsästykselle ja kuntalaisille, ja minimointi tulee ottaa huomioon suunnittelussa ja toteutuksessa kaikissa vaiheissa. Menettelyssä tulee saada varmuus siitä, että vaikutukset kuntakuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön sekä ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön on selvitetty perinpohjin. Kunta katsoo, että sähkönsiirtolinjoista VEC ei ole tarkoituksenmukainen eikä täten suositeltava vaihtoehto. Keminmaan kunnan ja keminmaalaisten osallisuus on turvattava.

Meri-Lapin ympäristöpalvelut

Meri-Lapin ympäristöpalveluiden ympäristönsuojelu katsoo lausunnossaan, että tuulivoimahanke on suunniteltava niin, ettei naapurussuhdelain mukaista kohtuutonta räsitystä tai kohtuuttomia melu- ja välkevaikutuksia pääse syntymään. Näiden vaikutusten ehkäiseminen tulee ottaa huomioon hankkeen sijaintipaikan ja toteutuksen suunnittelussa. Kohtuuttoman räsityksen ja melu- ja välkevaikutusten ehkäisemisellä ei hankkeelle tarvita ympäristölupaa. Mikäli naapurussuhdelain mukaista kohtuutonta räsitystä tai kohtuuttomia melu- ja välkevaikutuksia kuitenkin todetaan, hanke voi vaatia ympäristöluvan ympäristönsuojelulain 27 §:n 2 momentin kohdan 3 mukaan. Tuulivoimalalta ei yleisesti edellytetä ympäristönsuojelulain (YSL 527/2014) 27 §:n 1 momentin mukaisen laitosluettelon perusteella ympäristölupaa.

Lautakunta katsoo, että tuulivoimahankkeen suunnittelussa on huomioitava, että arvokkaat luontokohteet tai pohjavesialueet eivät vaarannu. Hankkeen sijaintipaikkaa ja ympäristövaikutuksia arvioitaessa tulisi huomioida myös alueella olevien hankkeiden yhteisvaikutukset. Tuulivoimahankkeen sijainti on suunniteltava niin, ettei haittoja pääse syntymään. Pohjaveden suojelu perustuu YSL 17 §:n pohjaveden pilaamiskieltoon ja maaperän pilaamiskieltoon (YSL 16 §), joka turvaa pohjaveden laatua maaperän kautta tapahtuvalta pilaantumiselta. Kolopetäjä–Rovavaaran tuulivoimahankkeen tuotantoalueelle sijoittuu kaksi luokiteltua pohjavesialuetta, Pirttikangas (1284555, 1E lk)

2.12.2024

alueen koillisosassa ja Isoaho (1285117, 1 lk) alueen itäosassa. Hankkeen läheisyydessä sijaitsee myös kolme muuta luokiteltua pohjavesialuetta: Kattilaharjun (1285101, 1E lk), Petäjämaan (1284505 1 lk) ja Törmävaaran pohjavesialue (1284527, E lk). Lisäksi voimajohtovaihtoehtojen alueella ja niiden läheisyydessä on useita pohjavesialueita.

Tornionlaakson museo

Tornionlaakson museo katsoo lausunnossaan, että esitetyt hankevaihtoehdot (77 tai 69 voimalaa) eivät merkittävästi poikkea kooltaan toisistaan. Aiemmin toteutettujen arviointien pohjalta museo toteaa, että maisemaan kohdistuvat vaikutukset todennäköisesti eivät merkittävästi tule poikkeamaan toisistaan. Tämän vuoksi hankkeissa tulisi esittää voimalamääriltään selkeästi erikokoisia vaihtoehtoja, jotta niiden keskinäistä toteuttamiskelpoisuutta voisi kunnolla arvioida. Museo pitää hyvänä, että sähkönsiirrolle on olemassa selkeitä vaihtoehtoja. Museon näkemyksen mukaan hankkeissa tulee pyrkiä mahdollisimman lyhyisiin sähkönsiirtoreitteihin sekä niiden toteuttamiseen yhteistyössä ja yhteispylväissä muiden vastaavien hankkeiden kanssa.

Torniolaakson museo toteaa, että alueen nykytilan kuvauksessa on tunnistettu pääosa lähialueen valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävistä maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön alueista ja kohteista. Luetteloista, kartoista ja taulukoista puuttuvat maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet. Näistä Kemijoen kulttuurimaisemat, Loue sijaitsee alle 20 km päässä hankealueesta. Tornionlaakson museon näkemyksen mukaan vaikutusten arvioinnin tulee aina perustua viimeisimpään ajantasaiseen tietoon. Maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden osalta tulee lähteenä käyttää Länsi-Lapin maakuntakaavan lisäksi myös Lapin merkittävien maisema-alueiden inventointia. Myös perinnebiotooppien valtakunnallisen inventoinnin päivitys on valmistunut vuonna 2024.

Torniolaakson museo toteaa, että paikallisesti merkittäviä alueita ja kohteita ei ole suunnitelmassa huomioitu. Arvioinnissa on syytä huomioida maakuntakaavojen lisäksi yleiskaavojen rakennettua kulttuuriympäristöä koskevat kaavamerkinnot ja määräykset. Tornion yleiskaavaan on osoitettu hankkeen lähivaikutusalueelle paikallisesti arvokkaita kulttuuriympäristöjä, joihin kohdistuvat vaikutukset tulee arvioida, kuten olemassa olevissa oppaissa ja julkaisuissa ohjeistetaan.

2.12.2024

Museo toteaa, että rakennetun kulttuuriympäristön osalta kohteita on osoitettu muun muassa Tervolassa Kemijokivarren osayleiskaavoissa ja Tornion yleiskaavassa. Kaavoitettujen alueiden ulkopuolella on jonkin verran Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi - hankkeessa (2006–07) inventoituja rakennetun kulttuuriympäristön kohteita, jotka tulee tunnistaa ja huomioida. Myös hankealueella on kaksi edellä mainitussa hankkeessa inventoitua pihapiiriä. Kyseinen inventointi on lähes kaksikymmentä vuotta vanha, joten tieto on päivityksen tarpeessa ja koska itse hankealueella sijaitsee aiemmin inventoitujen kohteiden lisäksi useita muitakin asuin- ja vapaa-ajan rakennuksia, tulee hankealueelle toteuttaa rakennetun kulttuuriympäristön inventointi. Sihtuunanatien varsi on jälleenrakennuskauden asutustila-aluetta ja muuallakin hankealueella sijaitsee kämppiä tai muita rakennelmia, joiden luonne tai ikä ei ole tiedossa.

Tornionlaakson museo katsoo, että vaikutukset muinaisjäännöksiin on kuvailtu asianmukaisesti ja arkeologisen inventoinnin tarve on huomioitu. Arkeologisen kulttuuriperintöinventoinnin raportin valmistuttua se tulee lähettää alueelliselle vastuumuseolle tarkastettavaksi. Arkeologiseen inventointiin tulee sisällyttää tunnettujen kohteiden Loanmaa (845010065) ja Kaisavaara (1000019225) tarkastukset. Lisäksi tuotantoalueella sijaitsee yksi mahdollinen muinaisjäännös Nahkiaiskangas (1000040360), joka on sädekiviliuskelouhos. Kohde tulee tarkistaa ja sen laji määrittää.

Tornionlaakson museon pitää hyvänä, että arvioinnin ohjeena käytetään muun muassa viimeisintä ympäristöministeriön opasta Maisemavaikutusten arviointi tuuli-voimarakentamisessa (2024). Museon näkemyksen mukaan muiden tuulivoimahankkeiden kanssa muodostuvien yhteisvaikutusten arvioinnissa erityisesti maisemavaikutusten osalta tulee käyttää teoreettista maksiminäkyvyysaluetta (30 < km). Tuulivoimaloiden ja sähkönsiirron maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuvien vaikutusten arviointi tulee ulottaa koko sille alueelle, jolle tuulivoimalat näkyvät. Voimaloiden lapojen liike ja siitä aiheutuva välke on huomioitava myös maisemaan kohdistuvana vaikutuksena.

Tornionlaakson museon näkemyksen mukaan maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuvien vaikutusten arvioinnin aiottu toteutustapa vaikuttaa pääosin asianmukaiselta. Museo katsoo, että kulttuuriperintöön kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa tulee historiallisesti arvokkaaseen ympäristöön ja maisemaan kohdistuvien

2.12.2024

visuaalisten ja fyysisten vaikutusten lisäksi huomioida maiseman historiallinen tunnelma ja luonne. Erityistä huomiota tulee kiinnittää esimerkiksi hankealueella sijaitsevaan valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön (Kemin ja Tornion vanhan rajan rajapyykit, Kaisavaara) kohdistuviin vaikutuksiin.

Havainnekuvia, valokuvasovitteita ja karttatarkasteluja on syytä laatia mieluummin enemmän kuin vähemmän. Näkemäalue-analyysikartat ja havainnekuvat tulee laatia myös yhteisvaikutuksista. Maisemallisten vaikutusten arvioinnissa ja havainnollistamisessa tulee tuoda esiin sekä päiväaikainen että yöaikainen vaikutus maisemaan, myös yhteisvaikutusten osalta. Näkemäalueanalyysien tuloksia olisi museon näkemyksen mukaan hyvä havainnollistaa myös karttasovitteilla, joissa on yhdistetty näkemäalueet sekä maiseman ja kulttuuriympäristön alueet ja kohteet, joihin arviointi kohdistuu. Tornionlaakson museo muistuttaa, että sulkeutuneen metsän näkymiä estävä vaikutus ei tuulivoimalahankkeen elinkaaren aikana ole pysyvä alueella, jossa suurin osa metsistä on talousmetsiä. Tämä tulee huomioida ja tuoda esiin näkyvyysaluetarkasteluissa.

Tornionlaakson museon näkemyksen mukaan yksittäisen tuulivoimahankkeen kulttuuriympäristöön ja maisemaan kohdistuvien vaikutusten lisäksi ympäristövaikutusten arvioinnissa keskeiseksi nousevat maisemalliset yhteisvaikutukset muiden lähialueella jo olevien ja suunniteltujen tuulivoimahankkeiden sekä muiden maankäytön hankkeiden kanssa.

Lapin maakuntamuseo

Lapin maakuntamuseo on hankkeessa museolain mukainen alueellinen vastuumuseo Rovaniemen kaupungin aluetta koskien. Hankkeen vaihtoehtoista Rovaniemen kaupungin aluetta koskevat voimajohtovaihtoehdot VEA ja VEB2. Lapin maakuntamuseon mukaan arviointiohjelmassa on tunnistettu arkeologisen kulttuuriperinnön kannalta keskeiset vaikutukset. Arviointiohjelmassa todetaan vaikutustenarvioinnin yhteydessä teetettävän arkeologinen inventointi muuttuvan maankäytön alueita painottaen. Aluksi aiotaan tehdä esiselvitys olemassa olevan aineiston perusteella ja sen jälkeen maastoinventointi. Inventoinnista vastaa kokonaisuudessaan arkeologikonsultti. Lapin maakuntamuseo muistuttaa, että inventoinnin raportin valmistuttua, se tulee toimittaa tarkastettavaksi Lapin

2.12.2024

maakuntamuseolle. Lapin maakuntamuseon näkemyksen mukaan ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa arkeologinen kulttuuriperintö on huomioitu riittävällä tavalla.

Rakennetun kulttuuriympäristön osalta Lapin maakuntamuseo toteaa, että arviointiohjelmassa on tunnistettu hankkeen keskeiset vaikutukset rakennetun kulttuuriympäristön kohteilla ja alueille. YVA-ohjelmassa on ei kuitenkaan ole tunnistettu voimajohtovaihtoehtojen VEA ja VEB2 osalta Jaatilansaaren kylän maakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä, eikä Kemijoen jokivarsiasutuksen ja kirkkomaisemien valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (Ruikan kylä). Lapin maakuntamuseo katsoo, että YVA-ohjelmaa tulee täydentää näiltä osin ja varmistaa, että hankkeen vaikutusten arviointi ulotetaan koskemaan myös edellä todettuja kohteita ja niihin kohdistuvia mahdollisia muutoksia. Lisäksi Lapin maakuntamuseo pyytää hankkeesta vastaava olemaan yhteydessä Kemijoki Oy:n selvittääkseen Petäjäskosken voimalaitosalueen ympäristön rakennetun kulttuuriympäristön inventointitiedot. Lapin maakuntamuseo katsoo, että ympäristövaikutusten arviointiohjelmaa tulee täydentää edellä todettujen rakennettujen kulttuuriympäristöjen puutteiden osalta.

Metsähallitus, Luontopalvelut

Metsähallitus toteaa lausunnossaan, että sähkönsiirron vaihtoehdon VEA lähellä on luonnonsuojeluun tarkoitettu, toistaiseksi ympäristöministeriön hallinnassa oleva Kilpelä-niminen kiinteistö, jonka hallinnansiirtoprosessi on kesken (kiinteistönumero 845-401-3-20). Lisätietoa ympäristöministeriön hallinnassa olevista luonnonsuojelutarkoituksiin varatuista alueista saa Lapin ELY-keskuksesta.

Metsähallituksen lausunnon mukaan hankealue sijaitsee suuren uhanalaisen petolinnun reviirillä, jonka tilanne on puutteellisesti tunnettu. Suuren uhanalaisen petolinnun reviirin alueelle on suunnitteilla erittäin paljon tuulivoimahankkeita, ja Metsähallitus korostaa siihen kohdistuvien yhteisvaikutusten erittäin huolellista arviointia sekä hankkeiden välistä tiedonvaihtoa ja yhteissuunnittelua. Siihen kohdistuvat vaikutukset tulee arvioida Metsähallituksen ohjeistuksen mukaisesti.

Suomen Metsäkeskus

Suomen Metsäkeskus valvoo metsälainsäädännön noudattamista. Metsäkeskus lausuu, että valmistelussa on hyvä huomioida, että metsälakia (1093/1996) sovelletaan

2.12.2024

yleiskaavan maa- ja metsätalouteen ja virkistyskäyttöön osoitetuilla alueilla. Metsälaki velvoittaa noudattamaan luonnonsuojelulain (1096/1996), vesilain (587/2011), ympäristönsuojelulain (527/2014) ja muinaismuistolain (295/1963) säädöksiä. Kun metsälakia ei sovelleta, vaikuttaa se myös muiden metsänkättöä ohjaavien lakien voimassaoloon, kuten kestävän metsätalouden määrääkaiseen rahoituslakiin (34/2015) (Kemera) ja lakiin metsätuhon torjunnasta (1087/2013) (metsätuholaki).

Alueilla, joilla metsälakia sovelletaan, metsälaki ohjaa metsien hoitoa ja käyttöä. Lisäksi metsien käyttöä säätelee valtioneuvoston asetus metsien kestävstä hoidosta ja käytöstä. Myös ympäristölainsäädännöllä on vaikutuksia metsätalouteen.

Suomen metsäkeskus toivoo, että metsätalousalueet rajataan mahdollisuuksien mukaan hankkeen kaavan ulkopuolelle. Alueella metsien ottaminen muuhun maankäyttöön tulee olla mahdollisimman vähäistä. Metsäkeskus esittää, että kaavakarttojen metsätalousalueille ei merkitä luo-merkintöjä tai suojelumääräyksiä. Metsäkeskus toteaa, että alue on pääosin metsätalousaluetta, joten hankkeen vaikutukset metsään perustuvien elinkeinojen harjoittamiseen tulee selvittää, kuten metsäalan pienentyminen ja sen vaikutukset metsätalouteen, mahdollisten suojelumääräysten vaikutus metsätalouden harjoittamiseen sekä vaikutukset nykyiseen tieverkkoon ja sen käyttöön sekä rakennus- että toiminta-aikana. Metsäkeskus katsoo, että hankkeessa tulisi käyttää mahdollisuuksien mukaan olemassa olevaa tieverkkoa. Metsäkeskus katsoo hiilensidontaan liittyen, että rakennusaikana käytössä olevien alueiden metsitys, tuulivoima-alueen metsitys käytön päätyttyä sekä metsäpinta-alan väheneminen tulee huomioida hankkeessa.

Lapin liitto

Lapin liitto toteaa lausunnossaan, että Kolopetäjä-Rovavaaran suunniteltu tuulivoimatuotantoalue sekä osa voimajohtovaihtoehdoista sijoittuvat 11.9.2015 lainvoiman saaneen Länsi-Lapin maakuntakaavan alueelle. Osa voimajohtovaihtoehdoista sijoittuu osittain 29.8.2022 voimaan kuulutetun Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavan alueelle. Liitto toteaa, että Arviointiohjelmassa on tuotu esille tuulivoima-alueen ja sähkönsiirtoalueiden maakuntakaavatilanne sekä maakuntakaavan merkinnät ja määräykset hankealueella ja sen läheisyydessä sekä tuulivoimaa koskevat suunnittelumääräykset koskien koko maakuntakaava-aluetta. Lapin aurinko- ja

2.12.2024

tuulivoimaselvityksessä 2023–2024 on tunnistettu maakunnallisesti merkittäviä potentiaalisia tuulivoima-alueita sekä näihin liittyviä mahdollisia vaikutuksia maakunta- ja kuntakaavoituksen tueksi. Selvityksessä tuulivoimapotentialiseksi alueeksi ei ole osoitettu julkisesti vireillä olevia tuulivoimaloiden alueita. Näiden osalta yksityiskohtaisempi suunnittelu ja vaikutusten arviointi meneillään, joten niiden kautta saadaan tarkempaan tietoa kuin maakunnallisessa selvityksessä.

Lapin liitto pitää hyvänä, että Kolopetäjä-Rovavaaran tuulivoimahankkeen yhteisvaikutuksia rakennettujen ja YVA- tai kaavavaiheessa olevien hankkeiden kanssa arvioidaan. Maakunnan suunnittelun kannalta vaikutusten arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota hankealueen läheisiin kulttuuriympäristön tai maiseman kannalta arvokkaisiin alueisiin, muinaismuistoalueisiin, seudullisesti merkittäviin ulkoilualueisiin sekä läheiseen asutukseen. Myös vaikutukset ilmavalvontatutkiin sekä puolustusvoimien radioyhteyksiin tulee huomioida. Erityistä huomiota tulee kiinnittää maisemallisten yhteisvaikutusten arviointiin esimerkiksi sisällyttämällä näkemäalueanalyysiin muut alueella sijaitsevat tuulivoimahankkeet. Arviointiohjelmassa on esitetty tutkittavaksi vaihtoehdot VE1, 77 tuulivoimalaa ja VE 2, 69 tuulivoimalaa. Maakunnallisen suunnittelun kannalta olisi hyvä harkita, voisiko ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa tutkia sellaista vaihtoehtoa, jossa tuulivoimaloiden määrä on selkeästi pienempi, jotta vaihtoehtojen välillä voidaan havaita eroavaisuuksia, erityisesti eri hankkeiden yhteisvaikutusten osalta. Lapin liiton virasto toteaa arviointiohjelman antavan hyvän pohjan arviointiselostuksen laatimiselle.

Väylävirasto

Väylävirasto toteaa lausunnossaan, että hankkeen sähkönsiirron reittivaihtoehdot VEA ja VEB2 risteävät Petäjäskosken sähköaseman lähellä sekä Ylivieska-Kemijärvi-radan että valtatie 4:n kanssa, ja lisäksi Varejoentien (929) ja muutamien yhdystien kanssa. Reittivaihtoehto VEB1 risteää muutaman yhdystien kanssa ja VEC risteää Paakkolantien (927) ja muutaman yhdystien kanssa.

Väylävirasto toteaa, että YVA-ohjelmassa on tunnistettu Väyläviraston Tuulivoimalaohjeen (Liikenneviraston julkaisu 8/2012) olemassaolo, ja että ohjetta tulee noudattaa. Tuulivoimalan vähimmäisetäisyys suhteessa maanteihin on voimalan kokonaiskorkeus (torni+lapa) + suoja-alue väylän keskeltä lukien.

2.12.2024

Väylävirasto muistuttaa, että tuulivoimalahankkeen suunnittelun aikana on riittävän ajoissa kiinnitettävä huomiota tuulivoimalan osien varastointiin ja kuljetusreittien selvittämiseen. Tuulivoimalakuljetukset vaativat aina erikoiskuljetusluvan, jonka lupaviranomaisena toimii Pirkanmaan ELY-keskus.

Maanteiden, siltojen ja rumpujen kantokyky on varmistettava hyvissä ajoin ennen kuljetuksia. Jos rakenteiden vahvistamiselle tai mahdollisten tasoliittymien ym. parantamistoimille on tarvetta, toimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan hankkeesta vastaavan kustannuksella. Tämä koskee myös mahdollista valaisinpylväiden ja liikennemerkkien väliaikaista siirtoa sekä liittymien avartamista. Asian osalta tulee olla yhteydessä Lapin ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueelle. Liittymäluvut maanteille myöntää Pirkanmaan ELY-keskus. Ensisijaisesti tuulivoimalakuljetukset tulisi suunnitella muuta reittiä kuin rautatien tasoristeysten kautta. Jos tasoristeysten käyttö lisääntyy tuulivoimaloiden rakentamisaikana merkittävästi tai sen käyttötarkoitus muuttuu, on tienpitäjän haettava Väyläviraston lupa.

Suunnittelussa tulee huomioida, etteivät voimajohdon pylvää estä tai haittaa maanteiden käyttöä. Väylävirasto muistuttaa, että kaapeleiden ja johtojen sijoittamisessa tiealueelle noudatetaan, mitä liikennejärjestelmästä ja maanteista annetun lain (503/2005) 42 §:ssä ja 42 a §:ssä säädetään. Rakennettaessa voimajohtoa maanteiden yhteyteen tulee noudattaa Väyläviraston "Sähkö- ja telejohdot ja maantiet"-ohjeen (Liikenneviraston ohjeita 3/2018) lisäksi Liikenneviraston 12.10.2018 antamaa määräystä johtojen ja rakenteiden sijoittamisesta maantien tiealueelle (LIVI/44/06.04.01/2018). Ohjetta tulee noudattaa siinäkin tapauksessa, että uusi johto rakennetaan olemassa olevan johdon rinnalle. Rautatiealueella voimajohtojen rakentaminen tapahtuu lunastusluvalla ja lisäksi voimalinjan rakentaminen rautatietä risteävästi vaatii sopimuksen rautatiealueella työskentelystä (ratalaki 36 §). Väylävirasto allekirjoittaa ja hyväksyy sähköradan ylitykset voimajohtojen osalta. Väylävirasto muistuttaa, että ajantasaiset ohjeet on aina tarkistettava ohjeluettelosta Väyläviraston verkkosivuilta.

Fingrid Oyj

Fingrid Oyj toteaa lausunnossaan, että tuulivoima-alueella on Fingridin 400 kV voimajohto Petäjäskoski – Letsi. Sitä varten on lunastettu käyttöoikeuden supistus noin

2.12.2024

58 metriä leveälle johtoalueelle, joka muodostuu noin 38 metriä leveästä johtoaukeasta ja 10 metriä leveistä reunavyöhykkeistä. Rakennusrajoitusta merkitsevä rakennusraja ulottuu molemmin puolin 24 metrin päähän voimajohdon keskilinjasta. Fingrid suosittelee, että kaavoituksessa voimajohtoa varten varattuna alueen osana käytetään johtoalueen kokonaisleveyttä 58 metriä eikä tälle alueelle osoiteta rakennusaloja. Näin varmistetaan sähköturvallisuuden näkökulmasta, että rakennelmien, rakennusten ja voimajohdon väliin jää riittävä etäisyys. Fingrid Oyj:n kanta on, että tuulivoimalat tulee sijoittaa vähintään 1,5 x tuulivoimalan maksimikorkeuden (maksimikorkeus = napakorkeus + lavan pituus) määrittämän etäisyyden päähän johtoalueen ulkoreunasta mitattuna.

Voimajohtoalueella tai sen läheisyydessä tapahtuva toiminta ei saa olla ristiriidassa ympäristön sähköturvallisuuden kanssa eikä se saa aiheuttaa vaaraa voimajohdon käytölle ja kunnossa pysymiselle. Voimajohtoalueelle ei voida sijoittaa rakennuksia tai rakennelmia ilman erityistä lupaa. Em. rakenteet tai laitteet eivät pääsääntöisesti saa olla yli kaksi metriä korkeita.

Fingridin johtoalueelle tai sen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridistä erillinen risteämälausunto. Muiden omistamien voimajohtojen osalta tulee pyytää lausunto voimajohtojen omistajilta. Voimajohdon rajoituksia maankäytölle käsitellään Fingridin julkaisemassa oppaassa.

Telia Finland Oyj

Telia Finland Oyj:llä ei ole tuulivoimahankkeesta huomautettavaa, mutta yhtiö toteaa, että jatkossa hankkeen vaikutusalueelle ei voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä. Telia huomauttaa, että hankkeen sähkönsiirtojohdoista pitää tehdä erikseen vaarajänniteselvitys lähellä olevien Telian kaapeleiden osalta (risteämät ja rinnakkain kulkevat johdot).

Suomen Erillisverkot Oy

Suomen erillisverkot Oy toteaa, että hankkeella ei ole vaikutusta Suomen Erillisverkot Oy:n Verkko-operaattoripalvelut liiketoimintaan.

2.12.2024

Digita Oy

Digita Oy toteaa, että Digitan antenni-tv vastaanottoneuvonnassa on ajantasainen ja kattava tieto antenni-tv:n vastaanotto-olosuhteista, eikä vaikutusalueella ole todettu katvealuetta.

Digita toteaa, että tuulipuistot voivat aiheuttaa merkittävää haittaa antenni- tv:n vastaanottoon ennen kaikkea radio- ja tv-lähetysasemaan nähden puiston takana olevissa asuin- ja lomarakennuksissa. Vastaanotto-ongelmat voivat syntyä jo yhdenkin tuulivoimalan tapauksessa. Pahimmillaan tuulivoimala voi estää tv-signaalin etenemisen kokonaan. Antenni-tv -lähetyksiä käytetään myös viranomaisten vaaratiedotteiden välityskanavana. Jos tuulivoimala aiheuttaa häiriön antenni-tv-vastaanottoihin vaikuttaa se myös vaaratiedotteiden saatavuuteen ja sitä kautta yleiseen turvallisuuteen. Digita katsoo, että vaikutukset antenni-tv vastaanottoihin tulisi ottaa huomioon myös turvallisuuteen liittyvien vaikutuksien arvioinnissa.

Digita katsoo, että antennitelevisiion vastaanotto-ongelmien syntymisen estämiseksi on erittäin tärkeää tutkia suunnitellun tuulivoimalan vaikutus antenni-tv-lähetysten näkyvyyteen hyvissä ajoin ennen rakennuslupien hakemista ja myöntämistä, ja mieluiten jo ennen tuulivoimalan sijaintipäätösten tekemistä. Digita esittää, että viimeistään rakennuslupien myöntämisvaiheessa hankkeesta vastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma tuulivoimalan valtakunnallisen radio- ja tv-verkon lähetyksille aiheuttamien häiriöiden estämiseksi tai poistamiseksi. Mikäli suunnitelman laatiminen hakemusvaiheessa ei ole mahdollista, hankevastaavan tulee sitoutua laatimaan ja toimittamaan konkreettinen suunnitelma häiriöiden poistamiseksi viranomaisen asettamaan määräpäivään mennessä. Tarvittaessa luvissa tulee täsmentää, että tuulivoimahankkeen hankevastaava häiriön aiheuttajana on velvollinen huolehtimaan häiriöiden poistamisesta sekä siitä aiheutuvista kustannuksista.

Digita toteaa, että sen velvollisuuksiin ei kuulu tuulivoimaloiden tv-lähetyksille aiheuttamien häiriöiden korjaaminen, vaan vastuu kuuluu häiriöiden aiheuttajalle. Digita toteaa, että tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt ja niiden vaikutukset ja vaikutusalueet voidaan riittävällä suunnittelulla ennustaa. Häiriön poistokeinoja toteutettaessa on otettava huomioon myös alueen muut mahdolliset tuulivoiman rakentamishankkeet. Erityisesti tilanteessa, jossa olemassa olevan tv- ja

2.12.2024

radiolähetysaseman lähistölle sijoitetaan useita tuulivoimaloita, voidaan pahimmassa tapauksessa ajautua tilanteeseen, jossa tv-signaalin eteneminen estyy kokonaan.

Ilmatieteen laitos

Ilmatieteen laitoksella ei ole lausuttavaa Kolopetäjä–Rovavaara-tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta, koska alue on yli 20 km päässä lähimmästä laitoksen säätutkasta. Ilmatieteen laitos kuitenkin huomauttaa, että alueelle on suunnitteilla runsaasti tuulivoima-alueita ja toteutuessaan ne aiheuttavat merkittävää häiriökaikua tutkimittauksiin ja voivat mahdollisesti vaikuttaa alueen sääpalveluun. Ilmatieteen laitos on huolissaan säätutkamittausten laadusta tulevaisuudessa ja keskustelee tällä hetkellä kompensatiomittausten vaatimisesta tämäntyyppisille alueille. Tästä ei ole vielä konkreettista ehdotusta, mutta mikäli tähän päädytään, Ilmatieteen laitos haluaa jo nyt ilmaista mahdollisen vaateensa kompensatiomittauksista.

Fintraffic Lennonvarmistus Oy

Fintraffic huomauttaa, että ilmailulaki määrää lentoesteistä siten, että rakennelma tai laite ei saa häiritä ilmailua palvelevia laitteita tai lentoliikennettä tai aiheuttaa muutoin vaaraa lentoturvallisuudelle. Ilmailulain mukaisesti Liikenne- ja viestintävirasto selvittää osana lentoestelupaprosessia lentoesteen vaikutukset lentoliikenteen sujuvuudelle ja lentopaikan pitäjälle.

Liikenne ja viestintävirasto, Traficom

Traficom toteaa lausunnossaan, että Kolopetäjän tuulivoimahankealue sijoittuu Kemi-Tornion lentoaseman lähestymisalueelle, EFKE TMA. Lentoaseman lentomenetelmien suoja-alueet voivat aiheuttaa rajoituksia sallittaville tuulivoimaloiden korkeuksille. Tarkempia tietoja suunnittelua varten on saatavissa lentoaseman pitäjältä, Finavia Oyj:ltä. Voimajohtopylväiltä edellytetään ilmailulain 158 §:n mukaisesti lentoestelupia, jos pylväiden korkeus ylittää 30 metriä maanpinnasta ja niiden etäisyys lentoaseman (Kemi-Tornio, Rovaniemi) mittapisteestä on enintään 45 km.

Paliskuntain yhdistys

Paliskuntain yhdistys toteaa, että Tervolan kunnan puoli hankkeesta on Palojärven paliskunnan alueella, sijoittuen paliskunnan lounaisosaan, poronhoitoalueen rajalle ja

2.12.2024

Tornion puoli hankkeesta on poronhoitoalueen ulkopuolella. Rajalla ei ole esteaitaa. Palojärven paliskunnan suurin sallittu eloporomäärä on 5 000 ja paliskunnassa on 184 poronmistajaa. Hankealuetta (Kolopetäjä) käytetään talvilaitumena. Paliskunnan eteläosan talvilaidunten käyttö on viime vuosina kasvanut ja odotettavissa on, että käyttöpaine kasvaa myös tulevana talvena. Voimajohtovaihtoehto VEC sijoittuisi talvilaitumille ja muut osittain syyslaidunalueelle. Hanke sijoittuu lähelle Ylitornion puolen Lohijärven paliskuntaa ja Lohijärven poroja laiduntaa hankealueella ja sen läheisyydessä. Paliskuntien poronhoito perustuu luonnonlaitumiin ja porojen vapaaseen laiduntamiseen laidunkiertonsa mukaisesti. Palojärven paliskunnassa on tuulivoimatuotantoa ja sen alueelle ja siihen rajautuen on parhaillaan noin kymmenen laajaa tuulivoimahanketta selvitettävänä. Kolopetäjä-Rovavaaran välittömässä läheisyydessä ja siihen rajautuen on useita hankkeita suunnitteilla. Lähekkäin suunnitellut alueet tulevat olemaan lopulta maastossa käytännössä samaa, yhtenäistä teollisuusmaisemaa, jota hankkeissa parannetut tieverkostot ja rakennetut voimajohdot halkovat. Tämä vaikuttaa erityisesti laajoja, yhtenäisiä alueita tarvitsevaan poronhoitoon. Lisäksi paliskunnissa on muuta maankäyttöä. Paliskunnilla on erittäin suuri huoli elinkeinonsa alueiden riittävydestä ja sen jatkuvuudesta.

Paliskuntain yhdistys toteaa, että poronhoitolaki määrittelee poronhoitoalueelle poronhoito-oikeuden ja vapaan laidunnusoikeuden sekä valtion viranomaisille neuvotteluvollisuuden niiden suunnitellessa valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä. Neuvottelut on todettu hyväksi keinoksi yhteensovittaa poronhoitoa ja muita maankäytön muotoja kaavoituksessa, vaikka kyse ei olisikaan valtion maista. Länsi-Lapin maakuntakaavan koko kaava-aluetta koskevissa suunnittelumääräyksissä edellytetään poronhoidon alueidenkäytöllisten toiminta- ja kehittämisedellytysten turvaamista, sekä poronhoitoon olennaisesti vaikuttavan alueiden käytön suunnittelussa poronhoidolle tärkeiden alueiden huomioimista.

Paliskuntain yhdistys katsoo, että poronhoitoon kohdistuvat vaikutukset tulee arvioida riittävän laajasti. Selvitysalueena tulee olla alueen paliskunnat ja tarkemmin lähialueen poronhoito. Arvioinnissa tulee selvittää hankealueen ja vaikutusalueen merkitys paliskunnan poronhoidolle eli paljonko poroja laiduntaa ja käsitellään poronhoitotöissä

2.12.2024

alueilla mihinkin aikaan vuodesta. Arvioinnissa tulee selvittää hankkeen rakennelmien ja toimintojen vaikutukset porolaitumiin porojen laidunten käyttöön, poronhoitotoimintaan ja poronhoidon järjestämiseen. Lisäksi poroille aiheutuvia vahinkoja tulee selvittää. Myös hankkeen vaikutukset porotalouteen, sekä sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset alueen poronhoitoon tulee arvioida. Menettelyssä tulee etsiä toimenpiteitä haitallisten vaikutusten estämiseen, lieventämiseen ja kompensointiin yhteistyössä alueen poronhoidon harjoittajien kanssa.

Paliskuntain yhdistys toteaa arviointiohjelmasta, että hankkeen kannalta merkittäviksi tunnistettuja vaikutuksia on katsottu kohdistuvan mm. poronhoitoon. Alueen paliskuntien nykytilaa ja paliskuntien toimintaa alueella on kuvattu samoin kuin poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten tunnistamista poronhoidon nykytilalle. Vaikutukset aiotaan arvioida hankkeen koko elinkaaren ajalta. Paikkatietoanalyysijä, tilastoja ja tieteellistä tutkimustietoa pohjoismaista tulee hyödyntää arvioinnissa ja paliskuntia on syytä haastatella alueen merkityksestä ja poronhoitoon kohdistuvista vaikutuksista. Nämä mainitaankin lähtötiedoissa ja arviointimenetelmissä. Paliskuntain yhdistys toteaa, että YVA-ohjelmassa on tärkeä huomioida suorien laidunvaikutusten lisäksi myös epäsuorat vaikutukset laitumiin. Lisäksi yhdistys toteaa, että hankkeessa on välttämätön tarve yhteisvaikutusten arvioinnille paliskuntien alueelle suunniteltujen muiden tuulivoimateollisuusalueiden ja voimajohtojen vaikutuksista. On tarkoituksenmukaista, että yhteisvaikutusten arvioinnissa aiotaan huomioida myös useiden tuulivoimahankkeiden sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset alueen poronhoitoon.

Yhdistys toteaa, että tuulivoiman tuotantoalue ei sijaitse valtion mailla. Sen sijaan voimajohtovaihtoehdot VEA, VEB1 ja VEB2 sijaitsevat valtion mailla. YVA-ohjelmassa mainitaan, että hankkeen aikana aiotaan järjestää vähintään yksi poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu. Yhdistys katsoo, että tarvittaessa neuvotteluita tulee järjestää useampia ja käydä eri suunnitteluvaiheissa eri näkökulmista. YVA-ohjelman laatimisen aikana paliskuntien kanssa on hyvä käydä läpi esimerkiksi vaikutusten arviointimenetelmät, sisältö ja nykytilan kartoittamistavat sekä YVA-selostuksen laatimisen aikana arvioinnin riittävyys ja hankkeen mahdolliset lieventämistoimet ja niiden riittävyys.

2.12.2024

Luonnonvarakeskus

Luonnonvarakeskus (Luke) keskittyy lausunnossaan metsästyslaissa lueteltuihin riistalajeihin ja poronhoitoon. Luke huomauttaa, että kanalinujen esiintymisen selvittämiseksi suunnittelualueella olisi hyvä tehdä soidinpaikkaselvitykset useampana peräkkäisenä vuotena. Tällöin soidinpaikkaselvitys antaisi paremman kuvan alueen merkityksestä kanalinnuille, kuin yksittäisenä keväänä tehty selvitys. Luke katsoo, että ympäristövaikutusten arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota vesistövaikutuksiin ja arvioida erilaisia tapoja jokiin kohdistuvan kiintoainekuormituksen ja muiden vaikutusten minimoimiseksi. Kalaston kannalta on olennaista suunnitella työt ja rakenteet niin, että vältetään kaikkea kiintoainekuormitusta alueen uomiin. Hanke muodostaa yhdessä sitä ympäröivien ja siihen rajautuvien hankkeiden kanssa kymmenien kilometrien mittaisen katkeamattoman tuulivoima-alueen. Luke katsoo, että selostusvaiheessa on erittäin tärkeää kiinnittää huomiota yhteisvaikutuksiin ja häiriöttömän erämaisen elinympäristön pirstoutumisen vaikutuksiin. Lisäksi tulee keskittyä ekologisten yhteyksien säilyttämiseen. Yhteisvaikutusten arvioinnissa on syytä arvioida myös hankkeiden toteutuessa alueelle jäävän häiriöttömän erämaisen ympäristön määrä sellaisten lajien näkökulmasta, joille tällainen ympäristö on kriittistä. Yhteisvaikutusten arviointi on olennaista myös näiden hankkeiden läheisyydessä olevien Natura-alueiden näkökulmasta. Yhteisvaikutusten mahdollisesti kasvaessa merkittäväksi, Luke näkee tärkeäksi tarkastella hankkeessa myös huomattavasti pienempiä voimalamääriä.

Luke toteaa, että Kolopetäjä-Rovavaara tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa on riittävän kattavasti esitelty hankealueen paliskunnat ja niiden poronhoito sekä arvioinnissa käytettävät lähtötiedot ja arviointimenetelmät. Luke korostaa kuitenkin, että on keskeistä, että vaikutusten arvioinnissa hyödynnetään hankealueen paliskuntien tietoa alueen poronhoidosta, sillä riittävän kattavaa tutkimustietoa ei toistaiseksi ole saatavilla, jotta yksin sen pohjalta pystyttäisiin arvioimaan hankkeen vaikutuksia. Tämän vuoksi Luke näkee hyvänä, että paliskuntien kanssa on sovittu aikaiset neuvottelut heti alkuvuodesta 2025. Luke näkee, että paliskunnat tulisi pitää tiivistä mukana suunnittelun kaikissa vaiheissa. Luke katsoo, että tuulivoimahankkeen vaikutukset erityisesti poronhoitotöihin ja aitarakenteiden käyttöön sekä porojen liikkumiseen ja siirtymiseen laidunalueiden välillä ovat potentiaalisesti

2.12.2024

merkittäviä. Myös vaikutukset laidunalueiden menetyksiin tai niiden käytettävyyden heikentymiseen tulee arvioida. Kokonaisuudessaan alueelle on suunniteltu huomattava määrä maankäyttöä, erityisesti tuulivoimarakentamisen muodossa, jotka voivat vähintäänkin yhteisvaikutuksena aiheuttaa merkittävää haittaa alueen poronhoidolle. Nämä yhteisvaikutukset tulisi huolellisesti arvioida. Tämä suuri ”hankesuma” voi myös aiheuttaa alueen poronhoitajille merkittävää ylimääräistä työtä arviointiprosessien aikana. Eri hankkeiden yhteis- ja erillisvaikutuksia olisikin hyvä pyrkiä arvioimaan samanaikaisesti.

Meri-Lapin lintutieteellinen yhdistys Xenus ry

Meri-Lapin lintutieteellinen yhdistys Xenus ry suosittelee hankkeen hylkäämistä linnuston- sekä luonnonsuojelullisiin näkökohtiin liittyvin perustein. Yhdistys katsoo, että yhdessä muiden Tornion-Tervolan alueen tuulivoimahankkeiden kanssa hankealue muodostaa yhtenäisen Peräpohjolan metsäluonnon monimuotoisuutta uhkaavan vyöhykkeen. Rakennettavien voimaloiden lukumäärä, koko ja toimintaominaisuudet vaikuttavat yhdessä alueen eläimiin ja lintuihin lajikatoa kiihdyttävästi.

Yhdistys toteaa, että hankealue muodostuu pienialaisista metsä-suo –kuvioista. Tuotantoalueelle sijoittuu useita Metsäkeskuksen rajaamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, joilla tavataan useita taantuvia boreaalisen vyöhykkeen lintulajeja. Reilun kymmenen kilometrin säteellä hankealueesta sijaitsee kahden suuren päiväpetolintulajin reviirit. Hankealueen läheisyydessä on merkittäviä soidensuojelu- sekä lehtojensuojelualueita. Hankealue sijaitsee monimuotoisella Lapin kolmion kalkkialueella. Hankkeessa vaihtoehtoisena levennettäväksi suunniteltu voimalinja sijaitsee kahdella suojelualueella ja muutaman sadan metrin päässä Pisavaaran luonnonpuistosta. Yhdistys katsoo, että luonnonpuistoihin rajoittuvilla alueilla tulisi välttää suuria valoisuuteen tai pohjaveden tasoon vaikuttavia toimenpiteitä. Yhdistys katsoo, että hanke vähentäisi suojelualueiden suojeluvaikutusta. Yhdistys arvioi, että hankkeen vaatiman infrastruktuurin rakentaminen ja ylläpito pirstoo lintujen pesimäalueita sekä edesauttaa metsäkanalintujen, vesilintujen sekä suurten petolintujen pesimäaikaista häirintää ja sitä kautta lajikatoa.

Yhdistyksen mukaan, YVA-ohjelmassa esitetystä poiketen, hankealueen sijainti on ongelmallinen lintujen muuton kannalta: vuosikymmenten aikaisen Länsi-Pohjan alueen

2.12.2024

lintujen muuton seurannan havaintojen perusteella merkittävä osa petolinnuista, hanhista ja kurjista sekä isommista vesilinnuista suuntaa Kemijoen varresta sisämaahan joen mutkan kohdalla hankealueen eteläpuolella. Yhdistys katsoo, että suuri määrä isoimman kokoluokan tuulivoimaloita aiheuttaa törmäämisiä sekä häiritsee lintujen luontaista muuttokäyttäytymistä. Yhdistys katsoo, että suunniteltujen tuulivoimaloiden koko, lapojen varjo/välkevaikutus, niistä irtoava mikromuovi sekä vaihtelevataajuinen melu ovat yksinään tai yhteisvaikutukseltaan tekijöitä, jotka lisäävät luontokatoa alueella.

Yhdistys katsoo, että kestäväen yhdyskuntasuunnittelun periaatteen mukaisesti hankkeen kaltaiset laajat energiantuotannon aluekokonaisuudet tulisi rakentaa jo olemassa olevan infrastruktuurin alueille esim. Etelä-Suomen liikenneväylien varsille.

Yhdistys katsoo, että hankkeen YVA-ohjelmassa on kattavasti otettu huomioon eri asiantuntijatahojen sekä sidosryhmien näkemyksiä. Alueen pienympäristöjen osalta yhdistys odottaa kenttäkauden 2024 inventointien tuloksia. Linnuston osalta lausunnossa esitetään pidempää aikajännettä laskentoihin sekä meneillään olevan Suomen lintuatlas-kartoituksen tulosten huomioimista myös lähialueilta.

Yhdistys eittää lausunnossaan useita linnuston- tai alkuperäisluonnon suojeluun liittyviä näkökohtia joihin YVA-selostuksessa tulee kiinnittää huomiota. Esimerkiksi muuttolintuihin kohdistuvasta tuulivoimaloiden törmäysriskistä tulee kirjata olemassa olevaa tietoa. Kevät- ja syysmuuton havainnointi ja lintulaskennat tulee toteuttaa riittävän kattavasti sekä ajallisesti että alueellisesti, mikä tarkoittaa useampaa havainnointia, havainnoijaa ja havainnointiajankohtaa. Yhdistys esittää Tiira-havaintotietokannan havaintojen käyttämistä pitkältä aikaväliltä muuton aikaisten havaintojen sekä pesimälinnuston pesimäkauden aikaisten havainnot täydentämiseksi.

Yhdistys katsoo, että YVA-ohjelmassa olisi tullut esittää muuttavien lintujen havainnointipisteiden tarkkaa lukumäärä, sijainti sekä havainnoijien lukumäärät. Metsäkanojen ja vesilintujen soidin- sekä pesintäajat sekä yölaulajien vuorokautiset aktiivisuusajat tulee huomioida laskentojen aikataulujen suunnittelussa. Tehtävät selvitykset ajoittuvat yleensä alkukesään, joka ei anna oikeaa kuvaa eri lajien poikueiden määrästä alueella. Pöllöjen ja metsäkanalintujen luontaiset kannanvaihtelut tulee huomioida ulottamalla havainnointi useammalle vuodelle. Laajareviiristen petolintujen pesimätilanne tulee selvittää tarpeeksi laajalta alueelta myös hankealueen

2.12.2024

ulkopuolelta. Yhdistys katsoo, että edellä mainittujen lajien ja pesimälintuselvityksissä tulee tarkastella myös meneillään olevan Suomen lintuatlas –kartoituksen tuloksia hankealueen atlasruuduissa.

Yhdistys katsoo, että hankealueen sisällä ja sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevat pienluontokohteet, esim. lammet, lettosuot, puronvarsilehdot ja -korvet, lähteiköt, haavikot ja muut lahopuutihentymät sekä avokalliot tulee inventoida erityisen tarkasti, säilyttää mahdollisimman luonnontilaisina ja varata niille suojavyöhykkeitä.

Hankealueella pesii vesilintulajeja em. pienympäristöissä. Yhdistys katsoo, että pienympäristöjen säilyttämiseen sekä luontoa muuttaviin toimenpiteisiin tulee liittää tarkka seuranta.

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry

Suomen luonnonsuojeluliiton (SLL) Lapin piiri ry lausuu, että se katsoo tuulivoimahankkeen olevan yhdessä muiden Tervolan Valkiavaaran ja Louevaaran kaakkoispuolelle suunniteltujen hankkeiden kanssa toteuttamiskelvottomia Kemijokivarren ja sen ympäröivien vaarojen ja kivirakkapaljakoitten petolinnustojen sekä eri runsaslukuisten muuttolintujen kulku- ja saalistusalueiden johdosta. Erityishuomiona alueella pysähtelevät pitkäsiipiset runsaslintuiset lintulajit kuten kurjet. SLL Lapin piiri viittaa myös Yle Lapin 31.10.2024 uutiseen Lapin liiton maakunnalliseen tuulivoimaselvitykseen, jossa selkeästi todetaan, että ”Tervolassa ei ole tuulivoimapotentialiaa”, toteuttamiskelpoisille hankkeille. SLL Lapin piiri esittää siksi, että Tervolan hankkeiden toteutusvaihtoehdoksi hyväksytään vain VE0. SLL Lapin piiri painottaa, että eri tuuli- ja siirtolinjahankkeiden yhteisvaikutuksia ei ole riittävästi tarkasteltu kokonaisuutena linnusto-, eläimistö-, maisema- ja luontovaikutuksiltaan sekä vaikutuksiltaan virkistykseen, perinteiseen nautintaan sekä eräntyöntöön ja matkailuun.

Lapland Welcome Oy

Lapland Welcome Oy katsoo lausunnossaan, että YVA-ohjelma on tehty huomattavan puutteellisesti. Alueen luontomatkailua ja sen piirissä olevia työpaikkoja ei ole tunnistettu. YVA-ohjelmasta puuttuu kokonaan hankkeen vaikutukset luontomatkailuun elinkeinotoimintana. Yritys toimii alueella ja ylläpitää luontoteemaista hotellia ja muita

2.12.2024

majoituskohteita Tervolan Kätkävaarassa. Lapland Welcome katsoo, että tuulivoimahanke uhkaa vakavasti yrityksen toimintaa.

Lapland Welcome toteaa, että Länsi-Lapin maakuntakaavassa alueelle ja sen lähelle on osoitettu matkailun vetovoima-alueita, matkailun ja virkistystyksen kehittämisen kohdealueita sekä maaseudun kehittämisen kohdealueita, joiden kaavamerkinnot ja määräykset tulee ottaa suunnittelussa huomioon.

Yrityksen mukaan luontomatkailun elinkeinotoiminta on keskittynyt Kätkävaaran seudulle. Luontomatkailutoiminta perustuu kauniiseen maisemaan, retkeilyreitteihin, pimeämatkailuun ja revontulimatkailuun sekä alueen runsaaseen villieläinkantaan. Törmävaaran hiihtolatureitit ovat tärkeitä luontomatkailulle. Yrityksen mukaan Kätkävaaran alue on pimeämatkailun kannalta yksi Lapin parhaita alueita. Kätkävaaran alueella järjestetään kesäisin myös päivittäin hirvien katselusafareita. Louejoki, Vaajoki, Sivakkajoki ja Suksijoki ovat merkittäviä melontajokia. Lähellä sijaitsee myös Pisavaaran luonnonpuisto ja Kilsiaapa-Ristivuoman soidensuojelualue. Kätkävaaran revontulimatkailun ympärille on rakentunut yrityksessä ja muissa yrityksissä noin 30 työpaikkaa. Lisäksi vaikutuskohteena olisi muitakin matkailuyrityksiä Rovaniemen ja Kemmin seudulla.

Yritys katsoo, että YVA-suunnitelmassa ei ole arvioitu, millaisia taloudellisia menetyksiä tuulivoimahanke toteutuessaan merkitsee alueen luontomatkailulle. YVA-suunnitelmassa ei ole esitetty havainnekuvia Kätkävaaran luontopolulta eikä luontokeskukselta.

Yritys katsoo, että olemassa olevien luontomatkailuyrityksien toimintaedellytykset on turvattava maakuntakaavan mukaisesti. Tuulivoimarakentamiselle osoitetut alueet pitää osoittaa matkailun ja virkistystyksen tarvitsemien alueiden ulkopuolelta ja riittävän etäisyyden päässä näistä sekä arvokkaista luonnonsuojelualueista. Tuulivoimaloiden vaikutusalue maisemaan on kymmeniä kilometrejä ja valovaikutus pimeämatkailuun dramaattinen. Yritykset ovat investoineet huomattavia summia luontomatkailun kehittämisen ja markkinointiin. Yritys katsoo, että Kolopetäjään ei pidä rakentaa yhtään tuulimyllyä.

2.12.2024

Pro Lounais-Lapin kansallispuisto ry

Pro Lounais-Lapin kansallispuisto ry katsoo lausunnossaan, että YVA-ohjelma on tehty huomattavan puutteellisesti. Alueen luontomatkailua ja sen piirissä olevia työpaikkoja ei ole tunnistettu. Yhdistyksen mukaan YVA-ohjelmasta puuttuu kokonaan hankkeen vaikutukset luontomatkailuun elinkeinotoimintana. Sen vaikutusta luonnon pirstoutumiseen eikä poronhoitoon ei ole riittävästi arvioitu. Hankkeen vaikutuksia etenkin Kätkävaaran luontomatkailuun ja yleensäkin seudun luontomatkailuun ja retkeilyyn ei ole arvioitu. Yhdistys katsoo, että vaikutuksia Törmävaaran retkilatujen luonteeseen eikä suunnitteilla olevaan Vaarojen vaellus -patikkareittiin ole huomioitu.

Yhdistys toteaa, että alueella sijaitsee Pisavaaran luonnonpuisto, Kätkävaaran luontomatkailualue ja Kilsiaapa-Ristivuoman soidensuojelualue. Suojelualueet, maisemat sekä alueen erämaiset joet sisältyvät maakuntakaavassa määritellyn matkailun ja virkistystyksen kehittämisalueeseen tai sijaitsevat sen läheisyydessä ja muodostavat Etelä-Lapin oloissa poikkeuksellisen luontomatkailun vetovoima-alueen, Kätkävaaran luontomatkailualueen. Yhdistyksen mukaan Lapin luonnonsuojelupiiri ja matkailuyritykset ovat jättäneet ympäristöministeriölle aloitteen Lounais-Lapin kansallispuiston perustamiseksi. Kilsiaapa-Ristivuoman alue sisältyy ehdotukseen.

Yhdistys katsoo, että tuulivoimarakentaminen alueelle pilaisi retkikokemukset ympäristön muututtua teollisuusalueeksi. Massiiviset tuulivoimalat hallitsisivat maisemaa laajalti. Yhdistys katsoo, että luontomatkailun yritystoiminta jouduttaisiin lopettamaan tai siirtämään muualle, mistä yrityksille aiheutunut taloudellinen vahinko olisi miljoonia euroja, työpaikkoja menetettäisiin noin 30 ja rakennuskanta menettäisi arvonsa.

Yhdistys katsoo, että Tervolassa matkailun vetovoima-alueelle ja matkailun ja virkistystyksen kehittämisalueelle tai sen läheisyyteen eikä luonnonsuojelualueiden kuten Kilsiaapa-Ristivuoman läheisyyteen pidä suunnitella tuulivoimarakentamista. Yhdistys katsoo, että olemassa olevien luontomatkailuyrityksien toimintaedellytykset on turvattava maakuntakaavan mukaisesti. Tuulivoimarakentamiselle osoitetut alueet pitää osoittaa matkailun ja virkistystyksen tarvitsemien alueiden ulkopuolelta ja riittävän etäisyyden päässä näistä sekä arvokkaista luonnonsuojelualueista. Yhdistyksen mukaan hanketta ei tule toteuttaa.

2.12.2024

Yhteenveto mielipiteistä

Mielipiteitä esitettiin yhteensä 2 kappaletta.

Mielipide 1

Mielipiteen esittäjät katsovat, että Sitowise Oy on Energiequellen tytäryhtiönä jäävi tekemään hankkeen OAS:n. Mielipiteen antajien mukaan suunnitelmassa väheksytään ympäristöhaittoja seuraavasti: Pohjavesialueet on epämääräisesti merkitty, paikallisesti tärkein joki on jätetty pois kokonaan (kutupaikkoja ja koskia kunnostettu), petolintujen esiintymistä ja riistaeläinten käyttäytymistä ei otettu huomioon ollenkaan, rakentamisen tuottamaa haittaa metsätaloudelle ei huomioitu, melu- ja valosaasteen merkitystä vähäteltiin, viihtyvyyteen kohdistuvia haittavaikutuksia ei mainittu. Maanomistajina mielipiteen esittäjät eivät myönnä kaavoitus/rakennuslupaa omistamilleen kiinteistöille koskien tuulivoimaloiden, huoltoteiden, maakaapeleiden ja sähköasemien rakentamista.

Mielipide 2

Mielipiteen esittäjä vaatii, että ympäristövaikutusten arvioinnissa otetaan huomioon alueen asukkaat ja eläimistö. Mielipiteen esittäjä toteaa, että välittömästi tuotantoalueen läheisyydessä on virkeä Varejoen kyläyhteisö, johon liittyvät niin Kolopetäjätien, Sihtuuna-Arpelantien, Mellakoskentien, Löylyvaarantien, Polvenojantien, Luppovaarantien ja Sivakkajoentien varren ihmiset, jotka asuvat alueella sen takia että alue on oikeaa maaseutua missä vallitsee rauha ilman meluja ja välkkeitä. Suunnitelmissa olevan tuulivoimatuotantoalueen tulo alueelle murskasi tämän tunteen.

Mielipiteen esittäjä toteaa alueen eläimistöön kuuluvan melko uhanalaisen Sihtuunajoen purotaimenkannan, jota on myös alueen muissa joissa jotka laskevat Varejokeen, joka on suunnitellun tuotantoalueen vieressä ja osaksi tuotantoalueella. Varejoessa on myös harjuksia, saukkoja ja euroopanmajavia. Alue on hirvien ja porojen talvilaidunalueita. Suurta uhanalaista petolintua tavataan alueella. Haukkoja, pöllöjä, metsäkanalintuja, kettuja ja jäniksiä on runsaasti. Mielipiteen esittäjän pelkona on myös alueen runsaan eläinlajiston kirjon katoaminen tuotantoalueen tulosta johtuen. Tästä lajien katoamisesta on hänen mukaansa kokemusta Simosta, missä tuulivoimaa on runsaasti, ja missä tuotantoalueiden läheisyydestä ovat hirvet kadonneet kokonaan.

2.12.2024

Mielipiteen esittäjä toteaa, että Törmävaarasta ja Valkiavaarasta on löydetty viitteitä kivikautisesta asuinalueesta. Kolopetäjä ei suuresti korkeudeltaan eroa näistä vaaroista, joten on mahdollista, että myös siellä on ollut asutusta jo kivikaudella.

Mielipiteen esittäjä katsoo, että tuulivoimatuotantoalueet eivät kuulu alueille, missä asuu ihmisiä, jotka arvostavat luonnon rauhaa ja läheisyyttä, vaan ne kuuluvat sinne missä rauhaa ei ole, eli kaupunkien läheisyyteen. Sinne rakentamisessa olisi myös suuria etuja sillä suuria ja pitkiä voimalinjoja ei tarvittaisi, koska energiaa tarvitsevat paikat ovat lähellä. Varevaaran tuotantoalueen tuotanto on kaksinkertainen verrattuna siihen mitä Tervola tarvitsee, mikä hänen mukaansa lujittaa ajatusta, että tuotantoalueet, joita Tervolaan suunnitellaan ovat turhia.

Mielipiteen esittäjä katsoo, että asuinmahdollisuudet luonnon ja maaseudun rauhaa arvostaville ihmisille menetetään, jos jokainen vaara täytetään tuulivoimalla niin kuin on kunnassa suunniteltu. Ihmiset muuttaisivat pois, mikä laskisi kiinteistöverotuloja, kun moni talo jää autioksi. Kaupat ja muut työpaikat käyvät vähiin. Mielipiteen antaja katsoo, että Tervolaa on alettu arvostamaan matkailun rintamalla suuresti Kätkävaaran ja sieltä avautuvien maisemien osalta. Hän toteaa, että turistit eivät tule katsomaan tuulivoiman täyttämää maisemaa, vaan vaaramaisemia, jotka avautuvat Kätkävaaran päältä.

Mielipiteen esittäjää huolestuttaa kiinteistön arvon aleneminen, jos hanke toteutuu ja alueelta haluaa muuttaa pois. Tuotantoalueen suunnittelu naapuriin myös vaikuttaa kiinteistön kehittämiseen liittyviin suunnitelmiin, joita ei nyt uskalla toteuttaa. Mielipiteen esittäjä toivoo päättäjiltä ymmärrystä alueen asukkaita kohtaan.

Yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta

Hankekuvaus

YVA-ohjelmassa arvioitava hanke on kuvattu useissa kappaleissa, mikä tekee hankkeen hahmottamisesta haastavaa. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota hankkeen kuvaukseen ja sen loogisuuteen.

YVA-ohjelmassa tuotantoalue, tuulivoima-alue, tuulivoimala-alue sekä hankealue-termien käyttö on osittain päällekkäistä ja epä johdonmukaista. Yhteysviranomaisen

2.12.2024

korostaa, että tuulivoimala-alueesta tulisi käyttää yhtä termiä. Myös sähkönsiirto on osa hanketta ja näin ollen olisi selkeämpää, mikäli hankealue-termillä viitattaisiin koko hankkeeseen.

Hanke, sen sijainti, koko, tarkoitus ja maankäyttötarve on kuvattu arviointiohjelmassa. Alustava voimalasijoittelu ja tiedot tuulivoimalan rakenteesta ja koosta sekä vaihtoehtoisista perustamistavoista on esitetty. Suunnitellut voimalapaikat on numeroitu tuulivoimala-alueita kuvaavia vaihtoehtoja esittävissä kartoissa ja liitekartoissa. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan voimaloiden numeroiminen selkeyttää niihin viittaamista vaikutusten arvioinnissa ja lausunnoissa, joten numerointi tulee esittää myös YVA-selostuksen kartoissa.

Tuulivoimahankkeen ulkoisen sähkönsiirron rakenteista uuden voimajohtoaukean periaate on kuvattu periaatekuvalla ja kuvatekstissä, mutta ei varsinaisessa asiaa kuvaavassa tekstissä. Sen sijaan olemassa olevan voimajohdon rinnalle sijoittuva voimajohto kuvataan tekstissä sanallisesti, mutta kahden voimajohdon rinnakkaisesta rakenteesta ei ole periaatekuvaa. Tekstistä jää epäselväksi, miten leveäksi johtokäytävä levenisi tilanteessa, jossa voimajohto rakennetaan olemassa olevan voimajohdon rinnalle, sillä asia sanotaan kahdessa lauseessa eri tavoilla. Tekstissä mainituista kulmapylväinä käytettävistä ristikkorakenteisista pylväistä ei ole periaatekuvaa. Yhteysviranomaisen tulkinnan mukaan hankkeen vaihtoehtona tutkittavan yhteispylväsrakenteeseen sijoitettavien johtimien jännite tulee ilmetä, samoin kuin tarkka korkeus ja voimajohtoaukon leveys. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee esittää sanallinen kuvaus ja periaatekuvat hankkeen ulkoisen sähkönsiirron kaikista rakenteista ja tilanteista.

Tuulivoimala-alueelle sijoittuvaa sähköasemaa ei ole esitetty kartalla. Myöskään huoltotieverkostoa tai maakaapelien sijaintia ei ole esitetty kartoilla. Uuden ja perusparannettavan tien periaatekuvat on kuitenkin esitetty. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa on välttämätöntä esittää suunnitelma sähköaseman, huoltoteiden ja maakaapelien sijainnista, jotta niiden vaikutuksia voidaan arvioida. Rakennettavan tiestön ja maakaapeloinnin sijoittumisesta aiheutuu esimerkiksi valtakunnallisesti arvokkaisiin geologisiin muodostumiin ja vesistöihin kohdistuvia vaikutuksia. Myös tulotie hankealueelle tulee esittää selvästi.

2.12.2024

Hankekuvauksessa, hankkeen nimessä eikä YVA-ohjelman kannessa ole mainittu kaikkia paikkakuntia (Keminmaa, Rovaniemi), joiden alueille hankkeen sähkönsiirtovaihtoehdot ja siten niiden vaikutukset sijoittuvat. Yhteysviranomainen pitää tätä puutteena etenkin osallisten näkökulmasta, jotka YVA-menettelyssä tulisi tavoittaa. Yhteysviranomainen pyytää kiinnittämään huomiota siihen, että yli 15 kilometrin pituinen 400 kV:n voimajohto itsessään edellyttää YVA-menettelyn. Siitä syystä voimajohdon osa hankkeesta tulee kuvata ja sen vaikutukset arvioida niin yksityiskohtaisesti kuin sillä olisi oma YVA-menettelynsä. Yhteysviranomainen pyytää kiinnittämään huomiota käsitteisiin johto ja johdin ja käyttämään niitä oikein.

Yhteysviranomainen toteaa, että maa-ainesten otto on osa hanketta. Jäljemmin tässä lausunnossa otetaan tarkemmin kantaa hankkeessa tarvittavien maa-ainesten huomioon ottamiseen hankkeen suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa.

Hankkeen vaihtoehdot

Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-ohjelmassa hankkeen vaihtoehdot on kuvattu melko selkeästi. Hankkeen voimajohtovaihtoehtojen kuvauksessa ei kuitenkaan ole esitetty, missä määrin ne sijoittuvat olemassa olevan voimajohdon rinnalle ja minkä verran uuteen johtokäytävään. Asia kuvataan vasta voimajohtojen rakenteen kuvauksen yhteydessä. Yhteysviranomainen katsoo, että asia liittyy hankkeen vaihtoehtoihin ja tulee kuvata jo niiden yhteydessä. Yhteysviranomainen katsoo, että voimajohtovaihtoehtoja esittävässä kartassa (kuva 3-3) olisi selkeyden vuoksi hyödyllistä esittää olemassa olevien 400 kV:n voimajohtojen sijainti ja nimetä ne, sillä niihin viitataan tekstissä ja vaihtoehtoja kuvaavassa taulukossa 3-1.

Hankkeen voimajohtovaihtoehdot niin Petäjäskosken kuin Viitajärvenkin sähköaseman suuntaan sijaitsevat samassa johtokäytävässä useiden muiden tuulivoimahankkeiden voimajohtojen kanssa. YVA-ohjelman mukaan ympäristövaikutusten arvioinnin ja teknisen suunnittelun edetessä selvitetään vaihtoehtoisena ratkaisuna yhteispylväsrakenteen käyttöä Kolopetäjä–Rovavaara-tuulivoimahankeen sähkönsiirron voimajohdossa, joka suuntautuu tuotantoalueelta kohti Petäjäskoskea tai tulevan Louepalon sähköasemaa. Yhteispylväessä samaan pylväaseen sijoitettaisiin useampia, mahdollisesti eri hankkeiden, johtimia. Yhteispylvästä koskevaa suunnitelmaa ei ole

2.12.2024

kuvattu hankkeen vaihtoehtona vaihtoehtoja käsittelevässä kappaleessa, vaikka se yhteysviranomaisen käsityksen mukaan on vaihtoehtoinen toteutustapa hankkeelle. Kolopetäjä–Rovavaara-tuulivoimahanke on tämänhetkisen tiedon mukaan alueelle suunnitteilla olevista hakkeista viimeinen. Yhteysviranomaisen katsoo, että vaihtoehtoisissa tulee selkeästi ottaa huomioon joko yhteispylväsrakenteinen voimajohto tai se, kuinka monta voimajohtoa rakennetaan rinnakkain Petäjäskoski–Letsi-voimajohdon tai Viitajärvi–Petäjäskoski-voimajohdon rinnalle, miten ja mihin ne toteutetaan ja kuinka leveään johtokäytävän ne tarvitsevat.

YVA-ohjelmassa esitetyt arvioitavat vaihtoehtojen lisäksi kaksi voimajohtovaihtoehtojen osalta. YVA-ohjelman mukaan YVA-ohjelmaa laadittaessa on määritetty voimajohtolaitteiden määrän maksimaalinen toteutusvaihtoehto VE1. Hankkeen edetessä voimajohtolaitteiden sijoitussuunnitelmaa muokataan tarvittaessa selvityksistä saatun tiedon pohjalta. YVA-menettelyssä tarkasteltava suppeampi toteutusvaihtoehto VE2 voidaan myös määrittää uudelleen laadittujen selvitysten ja YVA-ohjelmasta saatun palautteen pohjalta. Yhteysviranomaisen katsoo, että on hyvä, että otetaan huomioon selvitysten tulokset niin, että muodostetaan tarvittaessa myös uusi vaihtoehto tai uusia vaihtoehtoja.

Tuulivoimajohtolaitteiden vaihtoehtoja on YVA-ohjelmassa perusteltu vaihtoehtojen VE 2 sijainnilla kauempana Kaisavaaran suojelualueesta ja tuotantoalueen itäpuolella sijaitsevasta asuinrakennuksesta. Useissa lausunnoissa on kuitenkin tuotu esiin, että kahden esitetyn voimajohtolaitteiden vaihtoehtojen välillä ei juuri ole eroa vaikutusten suhteen niiden voimajohtolaitteiden vähäisten erojen vuoksi. Torniolaakson museo katsoo, että maisemaan kohdistuvat vaikutukset eivät todennäköisesti merkittävästi tule poikkeamaan toisistaan esitetyissä vaihtoehtoisissa, ja siksi tulisi esittää voimajohtolaitteiden välillä selkeästi erikokoisia vaihtoehtoja, jotta niiden keskinäistä toteuttamiskelpoisuutta voisi kunnolla arvioida. Lapin liitto katsoo, että maakunnallisen suunnittelun kannalta olisi hyvä harkita, voisiko ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa tutkia sellaista vaihtoehtoa, jossa voimajohtolaitteiden määrä on selkeästi pienempi, jotta vaihtoehtojen välillä voidaan havaita eroavaisuuksia, erityisesti eri hankkeiden yhteisvaikutusten osalta. Luonnonvarakeskus näkee tärkeäksi tarkastella hankkeessa myös huomattavasti pienempiä voimajohtolaitteiden määriä. Yhteysviranomaisen yhtyy

2.12.2024

näkemykseen vaihtoehtojen mahdollisesti vähäisistä eroavaisuuksista vaikutusten suhteen, ja edellyttää ottamaan suunnitteluun myös vaihtoehdon, joka selkeästi eroaa maksimivaihtoehdosta maisema- ja luontovaikutusten suhteen. Tällöin myös haittojen lieventämisen näkökulma otetaan paremmin huomioon.

Yhteysviranomainen katsoo, että valtakunnallisesti arvokkaita geologisia kohteita ei ole otettu huomioon riittävällä tavalla vaihtoehtotarkastelussa, sillä molemmissa vaihtoehdoissa Nahkiaiskankaan, Kuusikko-Loanmaan ja Sihtuunan moreenimuodostumille on osoitettu useita voimalapaikkoja. Lisäksi vaihtoehdossa VE1 Kaisavaaran valtakunnallisesti arvokkaalle kallioalueelle sekä tuuli- ja rantakerrostumalle on osoitettu voimalapaikkoja, joista voimala nro 70 sijaitsee muodostuman laella ja siten erittäin keskeisessä osassa muodostumaa. Yhteysviranomainen katsoo, että valtakunnallisesti arvokkaille muodostumille ei tule sijoittaa voimaloita eikä niiden välistä tiestöä.

Yhteysviranomainen kiinnittää huomiota myös siihen, että arviointiohjelmassa esitetyissä vaihtoehdoissa pohjavesialueiden läheisyyteen sijoittuu muutamia voimalapaikkoja. Yhteysviranomainen katsoo, että luokitelluille pohjavesialueille ei lähtökohtaisesti tule rakentaa uusia teitä, ja korostaa pohjavedenoton turvaamisen tärkeyttä, sillä molemmat hankealueella sijaitsevat pohjavesialueet ovat vedenhankintakäytössä.

Luonnonvarakeskus katsoo, että metsäkanalintujen soidinselvitysten tulokset tulee ottaa huomioon voimaloiden sijoittelussa. Luontoselvitysten tuloksia ei ole esitetty arviointiohjelmassa, joten yhteysviranomainen ei voi ottaa tarkemmin kantaa suunniteltuihin voimalapaikkoihin. Yhteysviranomainen katsoo, että mikäli luontoselvityksissä havaitaan arvokkaita kohteita niissä osissa hankealuetta, joihin kohdistuu rakentamista (voimalapaikat, huoltotiet, maakaapeli, voimajohdon pylväät), hanketta tulee muuttaa tai arviointiselostuksessa tulee tarkastella vaihtoehtoa, jolla haitalliset vaikutukset voidaan estää. Yhteysviranomainen katsoo, että muuttolinnuston pääsyn turvaamiseksi pesimäalueilleen tuulivoimala-alueen pohjoispuolella sijaitseville pesimäalueille on syytä tarkastella vaihtoehtoa, jossa linnuille on jätetty riittävät muuttokäytävät sekä Kolopetäjä–Rovavaara-tuulivoimahankkeen osalta, että eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioiden.

2.12.2024

Yhteysviranomainen katsoo myös, että voimalapaikkojen suunnittelussa tulee ottaa huomioon tuulivoimala-alueen sijainti lähellä Fingrid Oyj:n voimajohtoja. Fingrid esittää lausunnossaan voimajohtojen etäisyysvaatimukset rakentamiselle. Lausunto tulee ottaa huomioon hankkeen suunnittelussa.

Traficom huomauttaa, että hanke sijoittuu lentoaseman lähestymisalueelle ja että lentoaseman lentomenetelmien suoja-alueet voivat aiheuttaa rajoituksia sallittaville tuulivoimaloiden korkeuksille. Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee esittää vaihtoehto, joka mahdollistaa lentomenetelmien suoja-alueen noudattamisen.

YVA-ohjelmasta annetussa palautteessa on kiinnitetty huomiota myös tuulivoimala-alueen ja asutuksen sekä matkailu- ja virkistyskohteiden väliseen lyhyeen etäisyyteen. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan lausunnoissa esitetty tulee ottaa huomioon hankkeen ja voimalapaikkojen suunnittelussa.

Yhteysviranomainen pitää hyvänä, että voimajohtovaihtoehdot hyödyntävät suurimmalta osin olemassa olevia johtokäytäviä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti. Tornionlaakson museon näkemyksen mukaan hankkeissa tulee pyrkiä mahdollisimman lyhyisiin sähkönsiirtoreitteihin sekä niiden toteuttamiseen yhteistyössä ja yhteispylväissä muiden vastaavien hankkeiden kanssa. Tervolan kunta pitää tärkeänä, että eri hankkeiden sähkönsiirtoyhteyksiä yhteensovitetaan ja hyödynnetään olemassa olevia voimajohtokäytäviä. Keminmaan kunta katsoo, että sähkönsiirtolinjoista VEC ei ole tarkoituksenmukainen eikä suositeltava vaihtoehto.

Yhteysviranomainen käsittelee vaihtoehtoja myös vaikutustyypeittäin jäljemmin lausunnossa.

Arvio hankkeen suunnittelu- ja toteuttamisaikataulusta

YVA-menettelyn alustava aikataulu on esitetty arviointiohjelman luvussa 2.3. Taulukossa 2-1 on esitetty kootusti myös muu hankkeen suunnittelu- ja toteuttamisaikataulu. Esitetty aikataulu vaikuttaa yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan realistiselta. Kyseisessä taulukossa on mainittu YVA:n yleisötilaisuudet ja lausuntopyynnöt, mutta ei ole mainittu osallistamisen muodoista erilaisia neuvotteluita, jotka ovat lakisääteisiä, tai hankkeen seurantaryhmän kokoontumisia. Osallistaminen kuuluu hankkeiden suunnitteluun.

2.12.2024

Yhteysviranomainen katsoo, että kaikki osallistamisen suunnitelmat olisi hyvä esittää taulukossa.

Hankkeen suunnittelun aikatauluja kaavoituksen osalta käsitellään osittain myös YVA-ohjelman menettelyiden yhteensovittamista kuvaavassa kappaleessa (kappale 7.7).

Arviointiohjelman mukaan tavoitteena on yhteensovittaa YVA-menettelyn ja kaavoituksen aikatauluja muun muassa yhteisillä yleisötilaisuuksilla.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan on hyvä, että aikatauluja pyritään yhteensovittamaan, mutta ne tulee esittää selkeämmin arviointiselostuksessa.

Yhteysviranomainen katsoo, että olisi selkeämpää, jos hankkeen suunnittelun kaikki aikataulut olisi koottu yhteen taulukkoon tai kaavioon, jossa esitettäisiin myös neuvotteluiden ja muun vuorovaikutuksen suunniteltu aikataulu.

Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin

Arviointiohjelmassa on tunnistettu hankkeen läheisyyteen sijoittuvat tuulivoimahankkeet. Lähin toiminnassa oleva tuulivoimapuisto on noin 10 kilometriä tuulivoimala-alueesta sijaitseva Varevaara. Myös muita hankkeita, kuten suunnitteilla oleva Rajapalojen kaivoshanke ja malminetsintälupa-alueet, on tunnistettu. Muiden tuulivoimahankkeiden voimajohtosuunnitelmia ei ole esitetty arviointiohjelmassa. Yhteysviranomainen katsoo, että olemassa olevien voimajohtojen, voimajohtohankkeiden sekä muiden tuulivoimahankkeiden sähkönsiirron kuvaaminen YVA-selostuksessa on tärkeää kokonaiskuvan hahmottamiseksi. Voimajohtovaihtoehdot VEB1 ja VEB2 sivuavat turvetuotantoaluetta. Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee tunnistaa, onko hankkeen vaikutusalueella myös muita liittyviä hankkeita, kuten esimerkiksi maa-ainesten ottoa.

Arviointimenettelyn sovittaminen yhteen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Kaavoitus

Yhteysviranomainen toteaa, että tuulivoimaloiden rakentaminen edellyttää tuulivoimayleiskaavaa. Tuulivoimayleiskaavoitus on vireillä tuulivoimala-alueella. Kaavoituksesta vastaavat Tervolan kunta ja Tornion kaupunki.

2.12.2024

Tuulivoimaosayleiskaavojen suunnittelualueiden alustava rajausta sisältää molemmat arviointiohjelmassa esitetyt tuulivoimala-alueen vaihtoehdot. Voimajohdon alueelle ei ole esitetty laadittavaksi yleiskaavaa.

Yhteysviranomaisen toteaa, että YVA-ohjelmassa kuvataan kaavoitusmenettelyn ja YVA-menettelyn yhteensovittaminen. Hankkeen tuulivoimaosayleiskaava laaditaan erillisenä menettelynä, mutta aikataulullisesti yhteensovitettuna YVA-menettelyn kanssa. Arviointiohjelman mukaan hankkeesta vastaavan tarkoituksena on yhteensovittaa YVA- ja kaavoitusmenettelyjen aikatauluja niin, että niistä voidaan järjestää esimerkiksi yhteiset yleisötilaisuudet. Kuitenkaan aikataulullisella yhteensovittamisella ei tässä hankkeessa tarkoiteta YVA-lain 22 §:n mukaista kuulemisten yhteensovittamista. Yhteysviranomaisen pitää tätä tarkoituksenmukaisena.

Yhteysviranomaisen toteaa, että YVA-ohjelman mukaan tuulivoimala-alueen kuntien tuulivoimayleiskaavoituksissa on tarkoitus hyödyntää YVA-menettelyssä tuotettuja tietoja. Ympäristövaikutusten arviointia varten tehtävissä selvityksissä aiotaan huomioida osayleiskaavan edellyttämät selvitykset, jolloin osayleiskaava voidaan laatia YVA-menettelyn selvitysaineiston pohjalta. Yhteysviranomaisen pitää hyvänä, että menettelyiden selvityksiä hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan kummassakin menettelyssä. Tulee kuitenkin varautua siihen, että tarvittaessa kaavoitusta varten tarvittavia selvityksiä tulee täydentää perustellun päätelmän antamisen jälkeen.

Luonnonsuojelulain mukainen Natura-arviointi

Yhteysviranomaisen toteaa, että hankkeesta tai suunnitelmasta vastaavan on pohdittava luonnonsuojelulain (9/2023) 35 §:n mukaisen Natura-arvioinnin tarpeellisuutta aina, kun suunniteltu toiminta sijoittuu Natura 2000 -alueelle tai sen ulkopuolelle ja toiminnalla voi olla yksin tai yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa välittömiä tai välillisiä merkittäviä vaikutuksia Natura 2000 -alueen suojeluperusteisiin. Natura-arvioinnin tarveharkinta on siis syytä tehdä kaikille Natura 2000 -alueille, joihin vaikutuksia voi kohdistua.

Arviointiohjelmassa on kirjattu, että Kolopetäjä–Rovavaara-tuulivoimahankkeen YVA-menettelyssä tehdään Natura-arvioinnin tarveharkinnat ja Natura-arvioinnit tarvittavia

2.12.2024

alueita koskien. Tarveharkinta esitetään tehtävän seuraavien alueiden osalta: Kivimaan lehdot (SAC, FI1301806), Sattavuoma (SAC, FI1301902), Kätkävaaran lehto (SAC, FI1301805), Pisavaara (SAC, FI1301801), Karhuaapa-Heinijänkä-Kokonräme (SAC, FI1301812) ja Vinsanmaan letot (SAC, FI1301905). Yhteysviranomainen toteaa, että koska Natura-arvioinnit tehdään YVA-menettelyn yhteydessä, yhteysviranomainen pyytää ELY-keskuksen ja luonnonsuojelualueen haltijan lausunnot ja sisällyttää ne ja oman lausuntonsa perusteltuun päätelmään.

Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-ohjelmassa ei ole tunnistettu hankealueen pohjoispuolella sijaitsevien lintudirektiivin nojalla Natura-alueverkostoon liitettyjen Natura-alueiden (SPA) Natura-arvioinnin tarvetta. SPA-alueiden kohdalla ei ole tunnistettu mahdollisesti merkittäviksi muodostuvia yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa. Yhteysviranomainen katsoo, että yhteisvaikutukset voivat olla merkittäviä kohdistuessaan näillä alueilla pesivien lintujen muuttoreitteihin. Kilsiaapa – Ristivuoma Natura-alueeseen (FI1301810) sekä Mustiaapa – Kaattasjärvi (FI1301301) Natura-alueeseen ja niiden suojeluperusteisiin kohdistuvat merkittävät heikennykset yhteisvaikutuksessa muiden hankkeiden kanssa eivät ole ennakoarvioiden mukaan poissuljettuja. Yhteysviranomainen katsoo, että myös seuraaviin SPA-alueisiin voi kohdistua vaikutuksia hankkeesta: Meltosjärvet–Pysäjärvi (FI1302104) sekä Ahvenjärvi–Lehdonjärvi (FI1302108). Vaikutuksia voi kohdistua etenkin pesimälinnustoon, mikäli tuulivoimapuisto yksin tai yhdessä muiden näiden Natura 2000 -alueiden eteläpuolelle vireillä olevien hankkeiden kanssa esimerkiksi muodostaa esteen alueen pesimälinnuston muuttoreiteille. Yhteysviranomainen katsoo, että tuulivoimahankkeen mahdolliset vaikutukset näihin Natura 2000 -alueisiin tulee arvioida ja mikäli merkittäviä heikennyksiä ei voida poissulkea, tulee hankkeen vaikutuksista näihin Natura 2000 -alueisiin laatia luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen Natura-arviointi.

Poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu

Hankkeesta ei ole järjestetty poronhoitolain (PHL, 848/1990) 53 §:n mukaista neuvottelua. Hankealue sijoittuu osittain valtion maille, joten yhteysviranomainen toteaa, että PHL 53 §:n neuvottelu tulee toteuttaa hankkeessa. Yhteysviranomainen katsoo, että PHL 53 §:n mukainen neuvottelu tulee yhteensovittaa hankkeen suunnittelun kanssa.

2.12.2024

PHL 53 §:n mukaiset neuvottelut on vakiintuneen tavan mukaan aloitettu ennen YVA-ohjelman valmistumista ja toinen neuvottelu siinä vaiheessa, kun selvitysten tulokset ovat valmistumassa ja vaikutuksista, haitallisten vaikutusten lieventämiskeinoista ja seurannasta sopimisesta on mahdollista neuvotella. Arviointiohjelman mukaan hankkeessa järjestetään vähintään yksi poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu ennen YVA-selostuksen laadinnan valmistumista. Lisäksi paliskuntien kanssa on sovittu, että järjestetään YVA-selostuksen laadinnan alkupuolella muu neuvottelu. Tässä tapauksessa, kun paliskunnan kanssa on sovittu asiasta ja useita vastaavia arviointeja on laadittu samalta paliskuntien toiminta-alueelta ja saman konsultin toimesta, yhteysviranomainen katsoo, että edellä esitetystä voidaan toimia. Yhteysviranomainen painottaa, että yhteistyö paliskunnan kanssa on olennaista hankkeesta aiheutuvien vaikutusten arvioinnissa sekä hankkeen hyväksyttävyyden kannalta. Yhteysviranomainen painottaa, että paliskuntien kanssa tulee järjestää neuvotteluita ja tilaisuuksia oikea-aikaisesti ja riittävästi suunnittelun edetessä. Poronhoitolain 53 §:n mukaisia neuvotteluja tulee järjestää niin monta kuin katsotaan tarpeelliseksi. Neuvottelut on hyvä aikatauluttaa ja esittää YVA-selostuksen aikataulua kuvaavissa taulukoissa.

Yhteysviranomainen katsoo, että neuvotteluiden järjestämisessä tulee ottaa huomioon paliskunnan toiveet sekä Paliskuntain yhdistyksen lausunto. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan neuvottelu on tarpeen järjestää ennen YVA-selostuksen valmistumista, kun luonnos poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnista on valmis, sekä tarvittaessa kaavoituksen aikana.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL, 132/1999) 24 §:n mukaan alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-ohjelmassa on tunnistettu hankkeita koskevia valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita riittävällä tavalla ja alustavasti arvioitu, miten hanke toteuttaa kyseisiä tavoitteita. Yhteysviranomainen kuitenkin toteaa, että YVA-ohjelmassa on mainittu joitakin tavoitteita, jotka eivät yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan koske

2.12.2024

YVA-ohjelman mukaista hanketta. Esimerkiksi saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymistä koskeva tavoite ei yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan koske nyt käsiteltävää hanketta, sillä hankealue ei sijaitse saamelaisten kotiseutualueella.

Hankkeen edellyttämät suunnitelmat, luvat ja niihin rinnastettavat päätökset

Hankkeen edellyttämiä suunnitelmia ja lupia sekä niihin rinnastettavia päätöksiä ja lausuntoja on tunnistettu YVA-ohjelmassa. Ne on taulukoitu ja avattu tarkemmin tekstissä hankkeen näkökulmasta. Yhteysviranomainen katsoo, että yleisesti hankkeen tarvittavat luvat ja suunnitelmat on kuvattu YVA-ohjelmassa pääasiassa riittävällä tavalla. Yhteysviranomainen katsoo, että tarkastelua tulee täydentää YVA-selostukseen esittämällä myös YVA-ohjelmasta puuttuvat luvat. YVA-selostuksessa tarkastelu tulee kohdistaa niihin lupiin ja suunnitelmiin, jotka ovat oleellisia tässä kyseisessä hankkeessa.

Voimajohtoalueen lunastuslupa mainitaan mahdollisesti hanketta varten tarvittavissa luvissa ja suunnitelmissa. 1.2.2024 tulivat voimaan laki eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta annetun lain muuttamisesta (1238/2023) ja laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain muuttamisesta (1239/2023). Muutoksessa lain eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta soveltamisalaa (2 §) muutettiin siten, että lakia sovelletaan jännitetasosta riippumatta kaikkiin maanpäällisiin sähköjohtoihin, jos hankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia (252/2017). Tämä muutos on tunnistettu arviointiohjelmassa. Yhteysviranomainen toteaa, että kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977) mukainen lunastuslupa kuuluu hankkeessa tarvittaviin lupiin ja tulee tunnistaa sellaiseksi, eikä mahdolliseksi tarvittavaksi luvaksi YVA-selostuksessa.

Voimajohtovaihtoehdoista VEA ja VEB2 ylittävät Ylivieska–Kemijärvi-rautatien, joka on sähköistetty. Väyläviraston lausunnon mukaan voimajohtojen rakentaminen rautatiealueella tapahtuu lunastusluvalla. Väylävirasto allekirjoittaa ja hyväksyy sähköradan ylitykset voimajohtojen osalta. Näitä Väyläviraston lausunnossa mainittuja

2.12.2024

mahdollisesti tarvittavat luvat tai suunnitelmat tulee esittää tarpeen mukaan YVA-selostuksessa.

Luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen Natura-arviointi on esitetty hankkeen edellyttämien suunnitelmien ja lupien yhteydessä. Yhteysviranomainen toteaa, että se tulee esittää hankkeen edellyttämien menettelyiden yhteensovittamista kuvaavassa kappaleessa.

YVA-ohjelmassa on tunnistettu hankkeessa mahdollisesti tarvittavat ympäristönsuojelulain (YSL, 527/2014) mukainen ympäristölupa ja vesilain (VL, 587/2011) mukaiset luvat. Yhteysviranomainen korostaa, että tuulivoimahankkeet tulee lähtökohtaisesti suunnitella siten, ettei ympäristölupaa tai vesilain mukaisia lupia tarvita. Arviointiohjelman mukaan tämä onkin suunnittelun lähtökohta. Tuulivoimalasta aiheutuviin haitallisiin melu- tai välkevaikutuksiin voidaan tarvittaessa puuttua myös ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi annettavalla yksittäisellä määräyksellä (YSL 180 §).

Ympäristön nykytila, arvioitavat ympäristövaikutukset ja menetelmät

Yleistä

Nykytilan selvitykset

Ympäristön nykytilasta esitettävät tiedot ovat tärkeitä vaikutusarviointien kohdentamiseksi. Vasta hanke- ja vaikutusalueen ympäristön nykytilan selvittämisen jälkeen voidaan verrata hankkeen aiheuttamia muutoksia nykytilaan ja arvioida vaikutustyypeittäin vaikutuksia ja niiden merkittävyyttä.

Nykytilan selvityksissä tulee kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että selvitykset tehdään oikeaan selvitysaikaan, soveltuvilla menetelmillä, kohdennetaan oikeille alueille sekä maastokartoitusten ajalliseen riittävyyteen. Kaikki selvitykset on raportoitava riittävän tarkasti, mikäli ne ovat pääasiallisia nykytilan tiedon lähteitä. Raportoinneissa on käytävä ilmi selvityksen kohde/kohteet, selvityksen tekijän pätevyys, selvitysmenetelmät, selvitysajankohta, selvityksen tulokset sekä mikäli selvityksen kannalta oleellista, selvitykseen käytetty aika, selvitysalueet, kartoitusreitit, havainnointipaikat ja muut vastaavat, selvityshetken säätiedot sekä muut selvityksen

2.12.2024

luotettavuuteen liittyvät seikat. Selvitysalueiden sekä tulosten ilmoittamisessa on erittäin suositeltavaa käyttää erilaisia karttaesityksiä. Kartoista tulee erottua kyseisen vaikutuskohteen kannalta olennaisia kohteita ja niiden nimet. Kartoissa on lisäksi hyvä esittää etäisyysvyöhykkeitä. Yhteysviranomainen korostaa edellä mainittujen tietojen tärkeyttä arvioitaessa myöhemmin arviointiselostuksen riittävyttä ja laatua sekä hankkeesta aiheutuvia merkittäviä vaikutuksia.

Epävarmuustekijät

Arviointiin liittyvät epävarmuustekijät on tuotava esille YVA-selostuksessa kaikkien vaikutustenarvioinnin osa-alueiden kohdalla. YVA-selostuksessa on tuotava selkeästi esille muun muassa se, millaisiin lähtötietoihin tehtyt mallinnukset ja muut arvionnit perustuvat sekä millaisia epävarmuuksia arviointien tuloksiin liittyy.

Vaikutusalueen raja

Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-ohjelmassa on esitetty vaikutusalueiden rajaukset selkeästi. Taulukosta 8-1 kuitenkin puuttuu vaikutustyyppejä. Elinkeinoista poronhoitoon ja matkailuun kohdistuvia vaikutuksia tulee arvioida laajemmin kuin hankealueella lähiympäristöineen (noin 2-5 km). Poronhoitoon kohdistuvat vaikutukset kohdistuvat koko paliskuntiin ja myös matkailuun kohdistuu maisemavaikutusten kautta vaikutuksia laajemmalle alueelle. Elinkeinojen vaikutusalueen rajauksen kuvausta tulee siten laajentaa tai nämä elinkeinot tulee mainita erikseen vaikutusalueiden rajauksessa. Myös virkistyskäyttöä on syytä arvioida laajemmin kuin hankealueella ja sen välittömässä läheisyydessä, sillä noin 2 km etäisyydelle ulottuu useita virkistyskohteita. YVA-ohjelman mukaan vaikutusten tarkastelualueen laajuus voi muuttua arviointityön aikana. Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeesta vastaavan tulee varmistua siitä, ettei hankkeen merkittäviä vaikutuksia jää tunnistamatta etukäteen tehtyjen kilometrirajausten vuoksi.

2.12.2024

Vaihtoehtojen vertailu

YVA-ohjelman mukaan vaihtoehtojen vaikutusten vertailumenetelmä on ns. erittelevä menetelmä. Vaihtoehtojen vertailusta laaditaan yhteenveto sekä sanallisena että taulukkomuodossa. Yhteysviranomainen katsoo, että erittelevä menetelmä on sopiva esittämään vaihtoehtojen eroja. Yhteysviranomainen kehottaa kiinnittämään huomiota siihen, että taulukkomuotoisessa vertailussa värikoodien eli merkittävyyden lisäksi esitetään vaikutus, koska se on olennainen osa erittelevää menetelmää.

Merkittävyyden määrittäminen

YVA-ohjelman mukaan vaikutusten merkittävyyden määrittämisessä on tarkoitus hyödyntää IMPERIA-menetelmää. Tätä voidaan pitää asianmukaisena ratkaisuna, koska kyse on vakiintuneesta menetelmästä ympäristövaikutusten arvioinnissa. Arvioinnissa tulee tunnistaa myös eri vaikutusten väliset yhteydet ja se, että eri vaikutusten kumuloituminen samoille alueille voi lisätä niiden merkittävyyttä. Yhteysviranomainen korostaa, että vaikutusten arvioinnissa tulee kuvata ensin vaikutukset ja vasta sen jälkeen niiden merkittävyys.

Maankäyttö ja yhdyskuntarakenne

Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-ohjelmassa on kuvattu alueen kaavoitustilanne ja tunnistettu hankealueella voimassa olevat Länsi-Lapin maakuntakaava, Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaava sekä Tornion yleiskaava ja niiden sisältö hankealueella. Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-ohjelmassa on riittävällä tavalla kuvattu hankealueen ja sen vaikutusalueen kaavoitustilanne.

Yhteysviranomainen toteaa, että aluetta ei ole osoitettu tuulivoimaloiden rakentamiseen soveltuvana alueena Länsi-Lapin maakuntakaavassa tai Tornion yleiskaavassa. Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen suunnittelussa tulee tehdä maakuntakaavatasoiset seudulliset selvitykset alueen soveltumisesta tuulivoimatuotantoon. Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeesta aiheutuvat mahdolliset ristiriidat nykyisen ja suunnitellun maankäytön kesken tulee kuvata YVA-selostuksessa. Yhteysviranomainen toteaa, että seudullisessa selvityksessä, jossa

2.12.2024

otetaan huomioon alueelle suunnitellut muut tuulivoimahankkeet, voidaan parhaiten arvioida ja ottaa huomioon myös eri hankkeiden aiheuttamat yhteisvaikutukset (esim. välke, melun ohjearvojen ylittyminen, viihtyvyys yleensä, jos hankkeita on eri puolilla) maankäyttöön.

Lapin liitto katsoo lausunnossaan, että maakunnan suunnittelun kannalta vaikutusten arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota hankealueen läheisiin kulttuuriympäristön tai maiseman kannalta arvokkaisiin alueisiin, muinaismuistoalueisiin, seudullisesti merkittäviin ulkoilualueisiin, läheiseen asutukseen, ilmavalvontatutkiin sekä puolustusvoimien radioyhteyksiin. Erityistä huomiota tulee kiinnittää maisemallisten yhteisvaikutusten arviointiin. Paliskuntain yhdistys korostaa lausunnossaan maakuntakaavan määräysten mukaista poronhoidon huomioon ottamista suunnittelussa ja sen toimintaedellytysten turvaamista. Useissa lausunnoissa tuodaan esille maakuntakaavan matkailun ja virkistuksen kehittämisen kohdealueet ja maaseudun kehittämisen kohdealueet. Yhteysviranomaisen katsoo arvioinnin tarpeelliseksi myös näistä näkökulmista.

YVA-ohjelman mukaan tuulivoimala-alueelle sijoittuu neljä asuinrakennusta ja kolme lomarakennusta, joista kuuteen on haettu käyttötarkoituksen muutos. YVA-ohjelmassa ei kuitenkaan esitetä mihin tarkoitukseen muutos on haettu. Alle kahden kilometrin etäisyydellä molempien toteuttamisvaihtoehtojen voimaloista sijaitsee kaksi asuinrakennusta ja yksi lomarakennus Tornion kaupungin alueella. Hieman yli kaksi kilometriä tuulivoimaloista sijaitsevat lähimmät asutuskeskittymät Sihtuuna, alueesta itään, ja Kaisajoki alueesta lounaaseen. Voimajohtovaihtoehtojen läheisyydessä sijaitsee muutamia asuinrakennuksia ja vapaa-ajanasuntoja alle 300 metrin etäisyydellä. YVA-selostuksessa on esitettävä, mihin käyttötarkoitukseen muutos on haettu, ja miksi kaikille tuulivoimaloiden läheisille asunnoille ei ole haettu muutosta.

Luontoympäristö

Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-ohjelmassa on pääosin tunnistettu luontoselvitystarpeet sekä luonnonympäristöön mahdollisesti kohdistuvat vaikutusmekanismit. Resurssien käytön suunnittelu huomioi hankealueen ominaispiirteet ja vaatimukset. Luonnonympäristön nykytilan riittävä selvittäminen on välttämätöntä,

2.12.2024

jotta hankkeen vaikutukset voitaisiin arvioida. YVA-ohjelmassa ei ole esitetty tarkkoja, karttaesityksin havainnollistettuja suunnitelmia maastokartoituksen toteuttamiseksi, joten yhteysviranomainen voi arvioida esitettyjen luontoselvitysten arvioitua riittävyyttä vain suuntaa antavasti kartoituksiin suunniteltujen maastopäivien lukumäärien ja YVA-ohjelmassa esitetyn yleiskuvauksen perusteella. Jotta nykytilan selvityksistä tulee riittävän kattavat luotettavan arvioinnin toteuttamiseksi, tulee varautua mahdollisiin resurssien lisäyksiin maastokartoitusten edetessä.

Yhteysviranomainen toteaa, että hankealueen maasto on paikoin vaikeakulkuista, mikä tulee huomioida suunniteltaessa maastotöihin käytettäviä resursseja ja selvitysten edetessä resursseja pitäisi tarpeen mukaan lisätä, jotta vaikutukset tulevat luotettavasti arvioiduiksi. Yleisesti ottaen hankkeen selvityksissä tulee kiinnittää huomiota olemassa olevan tiedon ajantasaisuuteen sekä maastokartoitusten määrälliseen, ajalliseen ja alueelliseen riittävyyteen huomioiden hankealueen laajuus ja Lapin kolmion kalkkialueen vaativuus sekä tuulivoimala-alueen, että myös sähkönsiirtolinjojen osalta.

Maastokartoitusalueet, kartoitusajankohdat sekä eläinten tarkkailun tarkkailupisteet, tarkkailupisteeseen käytetty aika (ml. kellonajat) sekä säätila on syytä esittää kartoilla ja selvitysraporteissa. Raporteissa tulee arvioida myös selvitysten kattavuus suhteessa hankealueeseen. Samalla tulee huomioida, että osa kartoituksen kohteina olevista lajeista (mm. eräät kasvi-, lintu- ja nisäkäslajit) ovat sensitiivisiä, eli niiden lajitietoaineisto on salassa pidettävää tietoa. Myös mahdolliset selvityksen epävarmuustekijät on syytä nostaa selkeästi esille raporteissa.

Yhteysviranomainen katsoo, että mikäli voimalapaikat, maakaapeleiden ja huoltoteiden reitit, voimajohdon reitti tai pylväiden paikat muuttuvat hankkeen edetessä siten, etteivät inventoinnit ole ulottuneet uusille sijoituspaikoille, tulee selvityksiä täydentää uusilta sijoituspaikoilta ja niiden vaikutusalueilta.

Yhteysviranomainen toteaa, että Suomen ympäristökeskus on julkaissut päivitetyn version luontoselvityksen laadinnan ja luontovaikutusten arvioinnin tueksi laatimastaan oppaasta (Mäkelä, K. & Salo, P. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023). Yhteysviranomainen katsoo, että luontoselvitykset ja

2.12.2024

luontovaikutusten arviointi tulee tehdä päivitetyn oppaan ohjeistuksen mukaisesti. Selvityksissä tehdyt lajihavainnot tulisi viedä Lajitietokeskuksen tietokantaan, jotta hankkeen lajistovaikutuksia voidaan seurata hankkeen eri vaiheissa.

Linnusto

Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-ohjelmassa on pääsääntöisesti tunnistettu hyvin hankkeen vaikutusmekanismit linnustoon. Erityisesti alueellisella tasolla muuttolintuihin kohdistuvat yhteisvaikutukset muiden läheisten tuulivoimahankkeiden kanssa on kuitenkin jäänyt YVA-ohjelmassa liian vähälle huomiolle. Kolopetäjä–Rovavaaran hankealue muodostaa yhdessä ympärille suunniteltujen tuulivoimahankkeiden kanssa laajan, lähes yhtenäisen tuulivoimalavyöhykkeen Kemijoen ja Tornionjoen väliselle alueelle. Näiden hankkeiden yhteisvaikutukset tämän vyöhykkeen pohjoispuolella sijaitseviin linnustollisesti arvokkaisiin alueisiin ja niiden pesimälinnustoon tulee arvioida huolellisesti. Näiden alueiden pesimälinnuston pääsy pesimäpaikoille täytyy turvata ja siten useiden hankkeiden muodostamalle tuulivoimalavyöhykkeelle tulee suunnitella riittävät ja oikein kohdistetut lentokäytävät. Tämä suunnittelu onnistuu parhaiten, mikäli se toteutetaan läheisessä yhteistyössä tuulivoimalavyöhykkeelle suunniteltavien muiden tuulivoimahankkeiden kanssa. Kolopetäjä–Rovavaara-tuulivoimahankkeen tuulivoimala-aluevaihtoehtona tulisi olla myös sellainen vaihtoehto, missä nämä muuttokäytävät on huomioitu voimalasijoittelussa.

Yhteysviranomainen katsoo, että linnuston nykytilan selvityksessä on tärkeää selvittää ja huomioida YVA-ohjelmassa esitetyn mukaisesti muiden hankkeiden tuottamat selvitykset, mutta myös paikallisten harrastajaryhmien (mm. lintuharrastajat ja metsästäjät) pitkäaikaiseen kokemukseen perustuva tietämys ja havainnot hankealueen ja sen vaikutusalueen linnustosta, pesimäpaikoista ja tärkeistä soidinalueista. Myös meneillään olevan Suomen lintuatlas -kartoituksen tulokset tulisi huomioida hankealueen lisäksi myös hankkeen vaikutus- ja yhteisvaikutusalueilta.

Yhteysviranomainen katsoo, että yleisesti linnustaselvitysten raportoinnissa tulee esittää havaintokarttojen lisäksi käytetyt kartoitus- ja laskentamenetelmät, selvitysajankohdat, selvitysajankohtien säätila sekä karttaesityksinä alueet, joille selvitykset ovat kohdentuneet. Linnustaselvitysten raportoinnissa tulee huomioida mahdollisten

2.12.2024

sensitiivisten lajien tietojen asianmukainen käsittely. Hankkeen ympäristövaikutusten ja eri hankkeiden mahdollisten yhteisvaikutusten selvittämiseksi on tärkeää, että on olemassa riittävät tiedot nykytilanteesta, joihin muutosta on mahdollista verrata luotettavasti. Myös sähkönsiirtoreittien linnustovaikutukset tulee arvioida riittävällä tarkkuudella perustuen ajantasaisiin tietoihin voimajohdon vaikutusalueen linnustosta.

Yhteysviranomainen katsoo, että lähtökohtaisesti pesimälinnuston kartoitus vaikuttaa menetelmällisesti asianmukaisesti suunnitellulta. YVA-ohjelmassa ei kuitenkaan ole esitetty yksityiskohtaisia suunnitelmia maastotöiden toteuttamisesta.

Linnustokartoituksiin varattujen resurssein on mahdollista saada kattava kuva alueen linnuston nykytilasta, mikäli arvioinneissa hyödynnetään myös muiden tahojen keräämää, hankealueen ja lähialueiden linnustoa koskevaa havaintoaineistoa.

Linnustoselvityksiin käytettävien resurssien lisäämiseen (määrällinen ja ajallinen lisäys) on kuitenkin syytä varautua, mikäli selvitysten edetessä todetaan, että luotettavan ja riittävän kartoitustiedon kerääminen sitä edellyttää. Tämä voi tulla eteen mm. suurten ja pienempien petolintujen kohdalla, mutta myös esim. kanalintujen (kannan vahvuuden vuosittaiset vaihtelut) ja muuttolintujen (havaintopäivien ajoituksen osuminen tärkeimpään muuton ajankohtaan) kohdalla.

Yhteysviranomainen toteaa, että tuulivoimala-alueella ja sen läheisyydessä on suurten petolintujen pesimäreviirejä. Reviirien nykytila ja saalistuslentojen reitit tulee selvittää asianmukaisesti selvitysmenetelmiin perustuen, jotta hankkeen vaikutukset ja yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa näihin lajeihin voidaan selvittää. Myös pienempien päiväpetolintujen pesäpaikkatarkasteluun ja pesien etsintään ja siihen käytettävien resurssien riittävyyteen tulee kiinnittää huomiota. Lisäksi vaikutusten arvioinnissa ja siihen tarvittavan havaintoaineiston keruussa tulee painottaa myös muita törmäykselle alttiita lintulajeja (hanhet, joutsenet, kurjet jne.). Tuulivoimala-alueen lisäksi myös voimajohdot tulee sisällyttää päiväpetolintu-, kanalintu-, pöllö- ja muuttolintuselvityksiin. Lintulajeista riippuen elinympäristö- ja törmäysmallinnuksia tulee käyttää arvioitaessa hankkeen vaikutuksia petolintuihin. Yhteysviranomainen katsoo kanalintuselvityksiin liittyen, että eri metsäkanalintujen kohdalla metson ja teeren soidinpaikkojen kartoitusten lisäksi kanalintuselvityksiin tulisi sisällyttää selvitys alueen riekkokannasta. Eri kanalintulajit elävät erilaisissa elinympäristöissä ja niiden

2.12.2024

kartoitusmenetelmissä on eroja, mikä tulee huomioida kartoitukseen vaadittavan ajan arvioimisessa. Kartoituksen tulee myös ajoittaa oikeaan aikaan kevättä kunkin kartoitettavan lintulajin osalta. Yhteysviranomaisen katsoo, että metsäkanalintuselvitykset ovat osa pesimälinnustoselvityksiä ja siten oleellinen osa arvioitaessa hankkeen vaikutuksia linnustoon.

Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-ohjelmassa kuvatut muuttolintuselvitykset ovat menetelmällisesti asianmukaisia ja YVA-ohjelmassa on tunnistettu hankealueen rooli piekanamuutolle. Yhteysviranomaisen katsoo, että sekä muuton tarkkailussa että vaikutusten arvioinnissa tulee painottaa tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutusten arviointia Kemijoen ja Tornionjoen väliin muodostuvan tuulivoimavyöhykkeen pohjoispuoleisten alueiden linnustollisesti arvokkaisiin kohteisiin. Muuttolintuatarkkailuraportissa tulee esittää tehtyjen havaintojen lisäksi tarkkailupisteiden sijoittuminen kartalla, niiden näkemäsektorit ja tarkkailupäivien sää tiedot sekä selvitysten kattavuus suhteessa hankealueeseen.

Riistalajit ja muu eläimistö

Yhteysviranomaisen katsoo, että muun eläimistön osalta selvitystarpeet on myös pääosin tunnistettu. Yhteysviranomaisen toteaa, että hankealue on ainakin seuraavien luontodirektiivin IV-liitteen eläinlajien esiintymisaluetta: euroopanmajava, ilves, karhu, saukko, viitasammakko ja pohjanlepakko. Poroahoitoalueella esiintyvät sudet luetaan liitteen V lajeihin. Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV (a) eläinlajeille edellytetään direktiivin 12 ja 13 artiklojen mukaisesti tiukkaa suojelua, jonka avulla luontodirektiivillä tähdätään kyseisten lajien pitkäaikaiseen säilymiseen EU:n alueella. Luontodirektiivin liitteen IV (a) eläinlajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulain 49 §:n nojalla. Tiukka suojelu edellyttää, että kyseisten lajien lisääntymis- ja levähdyspaikat on aina säilytettävä erilaisten hankkeiden ja toimenpiteiden yhteydessä, ellei niiden hävittämiseen tai heikentämiseen ole saatu poikkeamislupaa luontodirektiivin artiklan 16 perusteilla.

Yhteysviranomaisen pitää lepakko- ja viitasammakkoselvitystarpeita oikein tunnistettuina. Arvioitaessa hankkeen vaikutuksia lepakoihin tulee olemassa oleva tieto koota ilmakuvien, karttojen, lajien levinneisyystietojen, päiväpiilo- ja saalistusalue tietojen

2.12.2024

sekä muuttokäyttäytymistietojen ja muuttoreittitietojen perusteella sekä arvioida lepakoiden esiintymisen todennäköisyys alueella maastokäynnein ja passiividetektorien avulla. Lepakkoselvitykset tulee toteuttaa Suomen Lepakkotieteellisen yhdistyksen lepakkokartoitusohjeita noudattaen.

Yhteysviranomainen toteaa, että saukosta ja euroopanmajavasta ei ole YVA-ohjelmassa erikseen mainintaa selvitettävänä kohteina. Osa voimalapaikoista on hyvin lähellä jokea tai puroa. Teiden ja maakaapelointien sekä sähkönsiirtoreitin linjauksessa jouduttaneen tekemään vesistöjen ylityksiä. Yhteysviranomainen katsoo, että euroopanmajavan ja saukon mahdolliset lisääntymispaikat tulee selvittää hankkeen aikana ja hankkeen vaikutukset näihin lajeihin arvioida sopivien elinympäristöjen ennakoarvioinnilla ja kohdennetuin maastokartoituksin sekä hyödyntäen Luonnonvarakeskuksen majavalajien kannanseuranta-aineistoa. Maanrakennustöiden vaikutusalueella ja uomien ylityskohdissa virtavesien ranta-alueet on syytä tarkistaa euroopanmajavan ja saukon lisääntymis- ja levähdyspaikkojen varalta. Yhteysviranomainen toteaa, että koska saukko ja euroopanmajava ovat luontodirektiivin IV-liitteen lajeja, niiden pesimäpaikkaselvityksen riittävyyteen ja hankkeen vaikutusten arviointiin tulee kiinnittää erityistä huomiota.

YVA-ohjelman mukaan suurpetojen ja muiden nisäkkäiden esiintymistä hankealueella on selvitetty lumijälkilaskennoin. Yhteysviranomainen katsoo, että näistä saatavien havaintojen lisäksi tulee koota olemassa oleva tieto suurpetojen reviireistä hankesuunnittelualueella ja sen välittömässä läheisyydessä, sekä tehdä tarkastelu suurpetojen hyödyntämien potentiaalisten elinympäristöjen ja pesäpaikaksi kelpaavien alueiden osalta. Tarvittaessa alueelle tulee tehdä tarkentavia selvityksiä.

Yhteysviranomainen katsoo, että laajoilla alueilla liikkuvien eläinlajien, mm. suurpetojen, saukon ja euroopanmajavan kohdalla tarkasteluun tulee sisällyttää myös hankkeen vaikutukset ekologisiin yhteyksiin (mukaan lukien yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa).

Yhteysviranomainen toteaa, että myös näiden eläinten kartoitusten osalta tulee YVA-selostuksessa esittää käytetyt menetelmät, kartoitusajankohdat ja havainnointipaikat,

2.12.2024

sekä kartoituksiin käytetty aika ja inventointien kohdentuminen alueella huomioiden kuitenkin sensitiivisten lajien tiedon asianmukainen käsittely.

Yhteysviranomaisen toteaa, että hankealueella sijaitsevasta Sihtuunajoessa esiintyy arvokas, erittäin uhanalaisen (EN) taimenen DNA-tutkimuksella varmennettu alkuperäinen, elinvoimainen populaatio, mikä on alueellisesti harvinaista.

Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen vaikutukset taimenpopulaatioon tulee arvioida luotettavasti. Taimenpopulaation vuoksi alueella voi esiintyä myös toista uhanlaista lajia ja tämän suojellun lajin esiintyminen tulee selvittää ja mikäli sitä esiintyy, siihen kohdistuvat vaikutukset arvioida. Tässä selvityksessä voi käyttää e-DNA-menetelmiä. Hankkeen suunnittelussa (muun muassa teiden rakentaminen, vesistöjen ylitykset ja maakaapeloinnit sekä kaikki maankaivuutoimenpiteet) tulee turvata taimenen ja mahdollisen toisen lajin säilyminen alueella elinvoimaisina. Yhteysviranomaisen toteaa, että myös tuulivoimala-alueelle sijoittuva Varejoki on potentiaalinen meritaimenen lisääntymisjoki, mikäli vaelluskalayhteys mereltä turvataan, kuten suunnitelmissa on. Lisäksi voimajohtoreitillä VEA, VEB1 ja VEB2 ainakin Vaajoessa ja Louejoessa esiintyy taimenta. Nämä tulee huomioida hankkeen suunnittelussa.

Luonnonvarakeskus katsoo lausunnossaan, että kalaston kannalta on olennaista suunnitella työt ja rakenteet niin, että vältetään kaikkea kiintoainekuormitusta alueen vesistöjen uomiin: valumavesien ohjailu, ojien selkeytysaltaat, maansiirtotöiden ajoitus, voimaloiden, sähkönsiirtolinjojen ja huoltoteiden sijoitus alueelle on tehtävä lähivesistöt huomioiden. Samoin on vältettävä esim. teiden rakentamista purojen ja muiden uomien yli. Yhteysviranomaisen yhtyy lausunnossa esitettyyn näkemykseen.

Yhteysviranomaisen katsoo, että mikäli teitä on rakennettava uomien yli, se tulee tehdä vaellusesteettömyys huomioiden, missä silta on parempi vaihtoehto kuin siltarumpu.

Kasvillisuus, luontotyypit ja arvokkaat luontokohteet

Yhteysviranomaisen katsoo, että kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksiin YVA-ohjelmassa varattu inventointiresurssi voi ennalta arvioiden olla riittävä huomioiden hankealuevaihtoehtojen ja voimansiirtoreitin maaston vaativuuden ja sijainnin. Koska hankealue sijaitsee Lapin kolmion alueella, missä tiedetään esiintyvän uhanalaisia lettösoita, huurresammallähteitä ja kalkinvaatijalajistoa (mm. lukuisia rauhoitettuja

2.12.2024

putkilokasveja, joista osa tiukasti suojeltuja luontodirektiivin IV (b) liitteen kasvilajeja, sekä huurresammallähteiden, lettojen ja kalkkikallioiden sammallajistoa, josta osa on erittäin uhanalaisia ja äärimmäisen uhanalaisia), tulisi selvityksissä varautua mahdolliseen lisäresurssien tarpeeseen.

Yhteysviranomaisen katsoo, että maastotöitä suunniteltaessa on syytä huomioida, että huurresammallähteitä ja -tihkupintoja esiintyy myös ojitetuilla alueilla. Vaikka nämä kaikki huurresammallähdekohteet eivät olisi täysin luonnontilaisia, voi niissä esiintyä uhanalaista kalkkilähteiden sammallajistoa. Siksi alueen pohjavedenpurkaumapaikat on syytä tarkistaa maastossa. Yhteysviranomaisen toteaa, että hankealueella on kallioperäkarttojen mukaan kalkkikalliota sekä yhtenäisinä laajempina esiintyminä, että pistemäisinä esiintyminä. Kalkkivaikutusta on todennäköisesti myös lähialueilla laajemminkin. Alueella esiintyy myös näiden edellä mainittujen harvinaisten ja uhanalaisten luontotyyppien muuta laajistoa (ml. hyönteisiä ja nilviäisiä).

Yhteysviranomaisen toteaa, että tärkeiksi tunnistetuissa luontoarvoissa on mainittu vanhanmetsän ilmentäjiä ja kalkinvaatijalajistoa ml. lettojen ja huurresammallähteiden lajeja, mutta luonnonsuojelulain 64 §:n suojellun luontotyyppin kalkkikallion mahdollisia kohteita ja laajistoa ei ole erikseen nostettu esille YVA-ohjelmassa. Kalkkikalliot ovat olleet luonnonsuojelulaissa suojeltuina luontokohteina vasta 1.6.2023 alkaen, eikä hankealuetta tai sähkönsiirtolinjan aluetta ole todennäköisesti aikaisemmissa luontoselvityksissä kartoitettu kalkkikallioiden osalta (esimerkiksi Karhakkamaan tuulivoimahankkeen sähkönsiirtolinjan luontoselvitysraportti vuodelta 2023, jota YVA-ohjelmassa on ilmoitettu hyödynnettävän). Toinen 1.6.2023 luonnonsuojelulakiin uutena suojeltuna luontotyyppinä tullut, hankealueella mahdollisesti esiintyvä luontotyyppi on tulvametsät. Yhteysviranomaisen toteaa, että tätä luontotyyppiä voi esiintyä Kaisajoen, Kuikerojoen ja Varejoen varsilla. Yhteysviranomaisen katsoo, että huurresammallähteiden, kalkkikallioiden ja tulvametsien kohdalla luontoselvityksiin käytettävien maastokartoitusresurssien riittävyys tulee varmistaa. Huomion arvoista resurssien kohdentamisessa on myös se, että kalkkilähteiden, lettojen ja kalkkikallioiden sammallajiston määrittäminen on vaativaa ja aikaa vievää, ja joukossa on myös rauhoitettuja sammallajeja, joiden määrittämisnäytteiden kerääminen vaatii luvan poiketa lajien rauhoitusmääräykistä.

2.12.2024

Yhteysviranomainen toteaa, että hankealueella ei ole ennakolta tiedossa olevia luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisia tiukasti suojeltuja serpentiiniluontoluontotyyppisiä, eikä kallioperätietojen perusteella niiden esiintyminen hankealueella ole kovin todennäköistä. Mikäli hankealueella tulee vastaan ultraemäksisen kivilajin paljastumia (serpentiinikallioita, -kivikoita tai soraikoita) tai sellaisiksi epäiltyjä kohteita, pyydetään niistä ilmoittamaan Lapin ELY-keskukseen. ELY-keskus pyrkii tarkastamaan nämä kohteet. Tiukasti suojeltujen luontotyyppien heikentäminen on kiellettyä ilman luonnonsuojelulain 66 §:n mukaista poikkeuslupaa. Tämä lupa tarvitaan myös jäkälä- ja sammalnäytteiden ottamiseksi serpentiiniluontotyyppiin määrittämistä varten.

Yhteysviranomainen toteaa, että luontovaikutusten arvioinnin osalta huuressammallähteet ja muut pohjavesivaikutteiset luontotyypit ovat erityisen haastavia, sillä ympäristössä tapahtuva maanrakentaminen voi vaikuttaa pohjaveden virtauksiin, niin että lähteiden virtaama ja /tai vedenlaatu muuttuu niin, ettei niiden vaatelas, harvinainen ja erittäin arvokas lajisto säily kohteessa, vaikka varsinaiseen lähteeseen/tihkupintaan ei koskettaisi. Yhteysviranomainen katsoo, että tähän tulee kiinnittää erityistä huomiota voimalapaikkojen, sähköasemien, kaapelointien ja huoltoteiden sijoittelussa ja linjauksissa.

Yhteysviranomainen katsoo, että kaiken kaikkiaan alueet, joihin tulee hankkeen yhteydessä kohdistumaan ympäristövaikutuksia (mm. voimalapaikkojen, teiden ja maakaapelointien sekä siirtolinjojen pylväiden rakentamisen kohteet sekä niiden ympäristöt ja vaikutusalueet) tulee kartoittaa maastossa riittävällä laajuudella arvokkaan kasvilajiston ja luontotyyppien osalta. Maastossa kartoitetut alueet ja kartoittajan reitit ja maastotöiden ajankohdat on syytä esittää kartoilla ja karttojen kuvateksteissä selvitysraportissa. Kasvillisuuskartoitusten kannalta on myös oleellista huomioida, että kartoituskäynnit ovat lajien kannalta ajallisesti ja alueellisesti kohdennettu asianmukaisesti (huomio keväällä ja alkukesästä kukkiviin kämmeköihin).

Yhteysviranomainen katsoo, että teiden ja tuulivoimaloiden sekä sähkönsiirtolinjojen rakentamisen vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida paremmin pohjavesien mahdolliset virtausmuutokset ja sen vaikutukset sekä muu rakentamisen kuivattava vaikutus lähteiden ja muiden pienvesien sekä soiden luontotyypeihin ja niiden lajistoon.

2.12.2024

Yhteysviranomaisen toteaa, että jotta myös sähkönsiirtoreittivaihtoehtojen ympäristövaikutukset voitaisiin arvioida, olisi luontotyyppi- ja lajistotiedot syytä kerätä ajantasaisesti ja havainnollistaa kartoilla riittävällä tarkkuudella. Yhteysviranomaisen toteaa, että YVA-ohjelmassa ei ole mainintaa sähkönsiirtolinjausvaihtoehdon VEC luontoselvityksistä tai niiden maastotöistä. Yhteysviranomaisen toteaa, että myös VEC:n vaikutukset luontotyypeihin ja kasvillisuuteen tulee selvittää perustuen riittävään nykytilaselvitykseen.

Yhteysviranomaisen katsoo, että tarkemmassa suunnittelussa uhanalaiseen lajistoon ja luontotyypeihin kohdistuvia vaikutuksia voidaan parhaiten vähentää voimalapaikkojen harkitulla sijoittelulla ja tielinjausten suunnittelulla sekä luontokohteisiin jätettävien riittävien suojaetäisyyksien avulla. Sähkönsiirron osalta arvokkaisiin luontotyyppikohteisiin ja lajistoon kohdistuvia vaikutuksia voidaan vähentää linjaussuunnittelun lisäksi huolellisella pylvässijoittelulla ja rakentamistoimenpiteiden yksityiskohtien suunnittelulla, joka huomioi arvokkaat luontokohteet.

Luonnonsuojelualueet ja Natura 2000 -alueet

Yhteysviranomaisen toteaa, että luonnonsuojelualueet on tunnistettu ja pääosin huomioitu YVA-ohjelmassa. Metsähallitus toteaa lausunnossaan, että sähkönsiirron vaihtoehdon VEA lähellä on luonnonsuojeluun tarkoitettu, toistaiseksi ympäristöministeriön hallinnassa oleva Kilpelä-niminen kiinteistö, jonka hallinnansiirtoprosessi on kesken.

Arviointiohjelmassa on esitetty, että hankealueen vaikutukset Natura 2000 -alueiden suojeluperusteisiin arvioidaan YVA-selostuksessa. Yhteysviranomaisen toteaa, että tuulivoimala-alueelle ei sijoitu Natura 2000 -alueita. Sähkönsiirtovaihtoehto VEA:n linjaus sijoittuu YVA-ohjelmassa esitettyjen karttojen perusteella Kivimaan lehdot (FI1301806) Natura 2000 -alueelle. Sähkönsiirtovaihtoehtojen VEB1 ja VEB2 linjauksen etäisyys Kivimaan lehtojen Natura 2000 -alueeseen on YVA-ohjelman mukaan 210 m. Kyseinen Natura 2000 -alue on liitetty Natura 2000 -verkostoon luontodirektiivin perusteella. Sähkönsiirtolinja VEA rakentamisen aiheuttamat merkittävät heikennykset Kivimaan lehtojen Natura 2000 -alueen suojeluperusteisiin ja Natura-alueen koskemattomuuteen eivät ole ennakkotietojen mukaan poissuljettuja.

2.12.2024

Yhteysviranomainen katsoo, että ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa tulee perustella luotettavasti olemassa olevaan tutkimus- ja havaintotietoon perustuen miksi Natura-arviointia ei tarvita tai laatia hankkeen vaikutuksista Kivimaan lehtojen Natura 2000 -alueeseen luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen Natura-arviointi. Hanketta voidaan myös muuttaa tai rajata tavalla, joka poissulkee Kivimaan lehtojen Natura 2000 -alueeseen kohdistuvat vaikutukset.

Yhteysviranomainen toteaa, että muista voimajohtoreittejä lähimpinä sijaitsevista Natura 2000 -alueista Karhuaapa–Heinijänkä–Kokonrämpe (FI1301812) sijoittuu YVA-ohjelman mukaan voimajohtoreittien eteläpuolelle noin 260 metrin etäisyydelle vaihtoehdosta VEB. Toinen voimajohtoreittien läheisyyteen sijoittuva Natura 2000 -alue on Pisavaara, joka sijaitsee voimajohtoreittien pohjoispuolella noin 280 metrin etäisyydellä vaihtoehdosta VEA. Sekä Karhuaapa–Heinijänkä–Kokonrämpe Natura 2000 -alue että Pisavaaran Natura 2000 -alue on liitetty Natura-alueverkostoon luontodirektiivin perusteella. Yhteysviranomainen katsoo, että sähkönsiirtoreitin mahdolliset vaikutukset näihin Natura 2000 -alueisiin tulee arvioida YVA-ohjelmassa esitetyn mukaisesti ja mikäli merkittäviä heikennyksiä ei voida poissulkea, tulee hankkeen vaikutuksista näihin Natura 2000 -alueisiin laatia luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen Natura-arviointi.

Yhteysviranomainen toteaa, että lähimmät luontodirektiivin lisäksi myös lintudirektiivin perusteella Natura-alueverkostoon liitetyt Natura 2000 -alueet ovat Kilsiaapa–Ristivuoma (FI1301810) sekä Mustiaapa–Kaattasjärvi (FI1301301). Nämä pinta-aloiltaan laajat Natura 2000 -alueet sijaitsevat yli 10 km:n kilometrin etäisyydellä tuotantoaluevaihtoehtojen ja sähkönsiirtolinjojen pohjoispuolella. Yhteysviranomainen toteaa, että näiden Natura 2000 -alueiden suojeluperusteena oleva pesimälinnusto koostuu suurelta osin muuttavista lintulajeista ja näillä Natura 2000 -alueilla pesivät linnut todennäköisesti muuttavat Kemijoen ja Tornionjoen väliselle alueelle suunniteltujen tuulivoimahankkeiden muodostuvan melko yhtenäisen tuulivoimalavyöhykkeen läpi. Siten Kolopetäjä–Rovavaara-tuulivoimahanke voi muodostaa yksin tai yhdessä muiden tuulivoimahankkeiden kanssa esteen tai lintujen kuolleisuutta lisäävän häiriön näiden Natura 2000 -alueille suuntaavien lintuyskilöiden muuttoreiteille. Yhteysviranomainen arvioi, että Kolopetäjä–Rovavaara-tuulivoimahankkeen aiheuttamat merkittävät heikennykset yksin tai yhdessä muiden

2.12.2024

hankkeiden kanssa Kilsiaapa–Ristivuoman ja Mustiaapa–Kaattasjärven Natura 2000 -alueiden suojeluperusteisiin eivät ole ennakkotietojen mukaan poissuljettuja.

Yhteysviranomainen katsoo, että ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa tulee perustella luotettavasti olemassa olevaan tutkimus- ja havaintotietoon perustuen miksi Natura-arviointia näihin Natura 2000 -alueisiin ei tarvita (ns. Natura-tarveharkinta) tai laatia hankkeen vaikutuksista Kilsiaapa–Ristivuoman ja Mustiaapa–Kaattasjärven Natura 2000 -alueisiin luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen Natura-arviointi. Hanketta voidaan myös muuttaa tai rajata tavalla, joka poissulkee Natura 2000 -alueeseen kohdistuvat vaikutukset.

Yhteysviranomainen toteaa, että näiden edellä mainittujen laajojen Natura 2000 -alueiden läheisyydessä sijaitsee myös kaksi pienempää lintudirektiivin perusteella verkostoon liitettyä Natura 2000 -aluetta, Meltosjärvet–Pysäjärvi (FI1302104) sekä Ahvenjärvi–Lehdonjärvi (FI1302108). Yhteysviranomainen katsoo, että vaikka etäisyyttä näihin Natura 2000 -alueisiin on yli 10 km, voi tuulivoimahankkeella olla vaikutuksia myös näiden Natura 2000 -alueiden pesimälinnustoon, mikäli tuulivoimapuisto yksin tai yhdessä muiden näiden Natura 2000 -alueiden eteläpuolelle vireillä olevien hankkeiden kanssa esimerkiksi muodostaa esteen alueen pesimälinnuston muuttoreiteille.

Yhteysviranomainen katsoo, että tuulivoimahankkeen mahdolliset vaikutukset näihin Natura 2000 -alueisiin tulee arvioida ja mikäli merkittäviä heikennyksiä ei voida poissulkea, tulee hankkeen vaikutuksista näihin Natura 2000 -alueisiin laatia luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen Natura-arviointi.

Yhteysviranomainen toteaa, että luonnonsuojelulain 34 §:n mukaan Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää. Luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen Natura-arviointi tulee laatia, kun objektiivisten seikkojen perusteella ei ole poissuljettua, että hanke vaikuttaa kyseiseen alueeseen merkittävästi joko erikseen tai yhdessä muiden suunnitelmien tai hankkeiden kanssa. Natura-arvioinnin lähtökohtana tulee olla ajantasaiset ja tarkat laji- ja luontotyyppitiedot. Ilman ajantasaisiin tietoihin perustuvaa arviointia ei voida pitää asianmukaisena. Arvioinnissa on otettava huomioon sekä tuulivoimala-alueen, että voimajohdon rakentamisen vaikutukset sekä yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa mukaan lukien mahdolliset lieventävät toimenpiteet, joilla vaikutuksia voitaisiin

2.12.2024

vähentää. Laaditun arvioinnin perusteella on varmistuttava, aiheutuuko suojelun perusteena oleville luonnonarvoille merkittävästi heikentäviä vaikutuksia.

Maisema

Yhteysviranomainen katsoo, että Kolopetäjä-Rovavaara-tuulivoimalahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa on pääosin tunnistettu suunnittelualueen maisemaa koskeva nykytila ja kuvattu sitä riittävällä tavalla. Yhteysviranomainen toteaa, että hankkeen vaikutuspiirissä olevat valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA) on tunnistettu YVA-ohjelmassa, mutta kaikkia maakunnallisesti merkittäviä maisema-alueita ei ole tunnistettu. Tornionlaakson museo toteaa lausunnossaan, että luetteloista, kartoista ja taulukoista puuttuu maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet. Esimerkiksi kohde Kemijoen kulttuurimaisemat, Loue, joka sijaitsee alle 20 km päässä hankealueesta puuttuu YVA-ohjelmasta. Museo toteaa, että maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden osalta tulee lähteenä käyttää Länsi-Lapin maakuntakaavan lisäksi Lapin merkittävien maisema-alueiden inventointia ja myös perinnebiotooppien valtakunnallisen inventoinnin päivitys on valmistunut vuonna 2024. Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-selostukseen tulee täydentää maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja mahdolliset muut arvoalueet, kuten perinnebiotooppikohteet.

Yhteysviranomainen katsoo, että ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa on esitetty pääosin riittävällä tavalla suunnitelmat arvioida hankkeen aiheuttamia vaikutuksia maisemaan eri etäisyysvyöhykkeiden mukaisesti. Maisemaan kohdistuvia vaikutusmekanismeja maiseman rakenteen, luonteen ja laadun muutoksista on kuvattu hyvin. Arviointi aiotaan tehdä hyödyntäen eri lähdeaineistoja ja arviointimenetelmiä. Maisemavaikutusten arvioinnissa ja etäisyysvyöhykkeiden määrittämisessä aiotaan hyödyntää ympäristöministeriön maisemavaikutusten arviointioppaan vuonna 2024 päivitettyä versiota, mitä yhteysviranomainen pitää tärkeänä. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan maisemaan kohdistuvien vaikutusten arvioimiseksi laadittavat maisema- ja kulttuuriympäristöanalyysi, näkymäalueanalyysi, havainnekuvat ja maastokäynnit ovat oikeita menetelmiä.

2.12.2024

Rovaniemen ympäristölautakunta Tervolan ympäristönsuojeluviranomaisena edellyttää, että havainnekuvia on syytä olla riittävästi ja niiden tulee kattaa näkymät asutuilta alueilta katsottuna. Tervolan kunta edellyttää lausunnossaan maisemavaikutusten selventämistä riittävillä ja kattavilla näkemäalueanalyysillä huomioiden tuulivoimaloiden vaikutus alueen lähi- ja kaukomaisemaan eri vuodenaikoina ja valaistusolosuhteissa sekä esittää, että maisemavaikutusta voisi esittää myös viistokuvana. Tornionlaakson museo katsoo, että näkymäalueanalyysikartat ja havainnekuvat tulee laatia myös yhteisvaikutuksista. Maisemallisten vaikutusten arvioinnissa ja havainnollistamisessa tulee tuoda esiin sekä päiväaikainen että yöaikainen vaikutus maisemaan, myös yhteisvaikutusten osalta. Näkymäalueanalyysien tuloksia olisi museon näkemyksen mukaan hyvä havainnollistaa myös karttasovitteilla, joissa on yhdistetty näkemäalueet sekä maiseman ja kulttuuriympäristön alueet ja kohteet, joihin arviointi kohdistuu. Tornionlaakson museo toteaa lisäksi, että talousmetsissä metsänhakkuut vaikuttavat tuulivoimaloiden näkyvyyteen, mikä tulee ottaa huomioon arvioinnissa ja valokuvasovitteiden laatimisessa. Voimaloiden lapojen liike ja siitä aiheutuva välke on huomioitava myös maisemaan kohdistuvana vaikutuksena.

Yhteysviranomainen yhtyy edellä lausuttuun ja pyytää ottamaan lausunnot huomioon selvityksissä ja arvioinnissa. Yhteysviranomainen katsoo, että erityistä huomiota tulee kiinnittää maisemavaikutusten havainnollistamiseen ja havainnekuvia on hyvä laatia riittävästi erityyppisistä kohteista, eri vuodenaikoina ja vuorokaudenaikoina, sekä eri valaistusoloissa ja eri etäisyyksiltä. Yhteysviranomainen toteaa, että havainnekuvien ottopaikkoja ei ole esitetty YVA-ohjelmassa, joten niiden riittävydestä tai sijainnista ei voi lausua. Kuvanottopaikkojen valinnassa tulee ottaa huomioon maisemallisesti tai kulttuuriympäristöltään arvokkaat alueet, virkistyskohteet sekä asutus.

Maisemavaikutuksia havainnollistavia havainnekuvia on syytä ottaa asutuskohteiden lisäksi myös mielipiteissä esille nostetuista luontomatkailulle tärkeistä kohteista ja niiltä avautuvista näkymistä huomioiden yhteisvaikutukset muiden maisemaan vaikuttavien hankkeiden ja hankesuunnitelmien kanssa (mm. muut tuulivoimahankkeet ja kaivoshankkeet). Yhteysviranomainen katsoo, että havainnekuvia tulee esittää myös ajalta, kun voimalat näkyvät parhaiten, eli kasvusto ei peitä voimaloiden näkemistä, sekä pimeään ajalta (lentoestevalojen näkyminen). Vaikutusten arviointi tulee ulottaa koko sille alueelle, jolle tuulivoimalat näkyvät. YVA-ohjelmassa on tunnistettu, että hankkeesta

2.12.2024

aiheutuu myös maisemaan kohdistuvia yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa. Useissa lausunnoissa ja mielipiteissä korostetaan maisemaan kohdistuvia yhteisvaikutuksia, joten niihin on yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan kiinnitettävä erityistä huomiota.

Yhteysviranomainen katsoo, että luonnonmaisemaan aiheutuvia maisemavaikutuksia arvioitaessa tulisi kiinnittää huomiota sekä hankealueen vaaramaisemiin, että myös hankealueen pohjoispuolen vaaraketjuun (Sorvasvaara-Valkiavaara-Luppovaara-Kätkävaara) ja sieltä avautuviin näkyymiin eri vuodenaikoina. Erityisesti Kätkävaaran merkitys retkeily- ja matkailukohteena on kasvanut viime vuosina. Myös revontulimatkailijoille tärkeät pimeänäkymät tulisi havainnollistaa.

YVA-ohjelmassa on tunnistettu, että myös voimajohtolla voi olla vaikutuksia maisemaan. Yhteysviranomainen katsoo, että myös sähkönsiirron vaikutuksia maisemaan tulee arvioida havainnollistamalla uusi voimajohto erityisesti arvokkailla alueella, asutuksen lähellä, sekä muilla alueilla, missä voimajohtoon maisemavaikutus on suurin (esimerkiksi avoimet tai puoliavoimet alueet). Voimajohtoon liittyvät maisemavaikutukset ja arvioinnin tärkeys korostuvat lähellä Petäjäskoskea, jossa se kulkee kyläalueiden poikki.

Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee arvioida nykytilaan verrattuna pysyvät ja väliaikaiset muutokset maiseman rakenteeseen, laatuun ja luonteeseen. Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen suunnittelussa on kiinnitettävä myös huomiota keinoihin, joilla haitallisia vaikutuksia valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin sekä maakunnallisesti merkittäviin maisema-alueisiin voidaan vähentää tai lieventää.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Yhteysviranomainen katsoo, että Kolopetäjä–Rovavaara-tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa on pääosin tunnistettu suunnittelualueen kulttuuriympäristöä koskeva nykytila ja kuvattu sitä riittävällä tavalla.

Yhteysviranomainen toteaa, että hankkeen vaikutuspiirissä olevat valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY) on pääosin tunnistettu YVA-

2.12.2024

ohjelmassa. Lapin maakuntamuseo toteaa kuitenkin lausunnossaan, että Kemijoen jokivarsiasutuksen ja kirkkomaisemien valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristö, Ruikan kylä, puuttuu YVA-ohjelmasta. Lisäksi Lapin maakuntamuseo toteaa lausunnossaan, että YVA-ohjelmassa on ei ole tunnistettu voimajohtovaihtoehtojen VEA ja VEB2 osalta Jaatilansaaren kylän maakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä. Lapin maakuntamuseo pyytää myös hankkeesta vastaava olemaan yhteydessä Kemijoki Oy:n selvittääkseen Petäjäskosken voimalaitosalueen ympäristön rakennetun kulttuuriympäristön inventointitiedot. Museo katsoo, että puutteita tulee täydentää YVA-selostukseen näiltä osin ja varmistaa, että hankkeen vaikutusten arviointi ulotetaan koskemaan myös edellä todettuja kohteita ja niihin kohdistuvia mahdollisia muutoksia. Torniolaakson museo toteaa lisäksi lausunnossaan, että paikallisesti merkittäviä alueita ja kohteita ei ole huomioitu YVA-ohjelmassa. Museo katsoo, että arvioinnissa on syytä huomioida maakuntakaavojen lisäksi yleiskaavojen rakennettua kulttuuriympäristöä koskevat kaavamerkinnot ja määräykset. Tornion yleiskaavassa on osoitettu hankkeen tuulivoimala-alueen lähivaikutusalueelle paikallisesti arvokkaita kulttuuriympäristöjä, joihin kohdistuvat vaikutukset tulee arvioida. Tornionlaakson museo toteaa myös, että tuulivoimala-alueelle kaavojen ulkopuolelle sijoittuu aiemmin maakunnallisessa kulttuuriympäristöjen inventoinnissa vuonna 2006–2007 inventoituja kohteita, jotka tulee tunnistaa ja huomioida. Museo esittää, että koska itse hankealueella sijaitsee aiemmin inventoitujen kohteiden lisäksi useita muitakin asuin- ja vapaa-ajan rakennuksia, tulisi hankealueelle toteuttaa rakennetun kulttuuriympäristön inventointi.

Yhteysviranomaisen yhtyy museoviranomaisten lausuntoon ja pyytää ottamaan ne huomioon selvityksissä ja vaikutusten arvioinnissa. Nykytilan kuvausta tulee täydentää edellä lausunnoissa esitetyllä tavalla. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostukseen tulee täydentää valtakunnalliset ja maakunnalliset kulttuuriympäristöt sekä ja arvioida vaikutukset niihin sekä lähivaikutusalueelle Tornion yleiskaavassa osoitettuihin kulttuuriympäristöihin. Myös aiemmin inventoidut kulttuuriympäristökohteet tulee huomioida ja täydentää inventointia, jolloin se on käytettävissä myös tuulivoimayleiskaavoituksen aineistona.

2.12.2024

Tornionlaakson museo katsoo lausunnossaan, että kulttuuriperintöön kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa tulee historiallisesti arvokkaaseen ympäristöön kohdistuvien visuaalisten ja fyysisten vaikutusten lisäksi huomioida maiseman historiallinen tunnelma ja luonne. Yhteysviranomaisen yhtyy tähän museoviranomaisen näkemykseen sekä siihen, että erityistä huomiota tulee kiinnittää tuulivoimala-alueella sijaitsevaan valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön (Kemin ja Tornion vanhan rajan rajapyykit, Kaisavaara) kohdistuviin vaikutuksiin. Yhteysviranomaisen katsoo, että myös sähkönsiirron vaikutuksia kulttuuriympäristöön tulee arvioida havainnollistamalla uusi voimajohto erityisesti rakennetun kulttuuriympäristön kannalta arvokkailla alueilla sekä arvioimalla maiseman muutoksen aiheuttama vaikutus niille.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Arviointiohjelmassa on kuvattu arkeologisen kulttuuriperinnön nykytila hankealueella. Sekä Tornionlaakson museo että Lapin maakuntamuseo ovat katsoneet lausunnoissaan, että vaikutukset muinaisjäänneksiin on kuvailtu asianmukaisesti ja arkeologisen inventoinnin tarve on huomioitu riittävällä tavalla. Tornionlaakson museo katsoo, että arkeologiseen inventointiin tulee sisällyttää tunnettujen kohteiden Loanmaa (845010065) ja Kaisavaara (1000019225) tarkastukset. Lisäksi tuotantoalueella sijaitsee yksi mahdollinen muinaisjäänne, Nahkiaiskangas (1000040360), joka on sädekiviliuskelouhos. Museo katsoo, että kohde tulee tarkistaa ja sen laji määrittää.

Museot toteavat, että arkeologisen kulttuuriperintöinventoinnin raportin valmistuttua se tulee lähettää alueelliselle vastuumuseolle tarkastettavaksi. Yhteysviranomaisen yhtyy Tornionlaakson museon ja Lapin maakuntamuseon lausuntoon arkeologisen kulttuuriperinnön osalta ja pyytää ottamaan lausunnot huomioon selvityksissä ja arvioinnissa.

Melu ja välke

Yhteysviranomaisen katsoo, että tuulivoimaloista ja sähkönsiirrosta (koronamelu) aiheutuvat meluvaikutukset niin rakennusvaiheessa, kuin tuulivoimaloiden käyttövaiheessa on tunnistettu loma- ja vakituisen asutuksen osalta riittävästi ja arvioinnissa käytettävät menetelmät ovat asianmukaiset ja pääosin riittävät.

2.12.2024

Yhteysviranomainen kuitenkin katsoo, että arvioinnissa tulee esittää vaikutukset myös hankealueella ja sen läheisyydessä sijaitseviin suojelualueisiin. Yhteysviranomainen korostaa, että arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota niihin kohteisiin, joissa ollaan lähellä ohjearvoja. Arvioinnissa on otettava huomioon, että hankkeen melu ja välke voidaan kokea häiritseväenä, vaikka raja- tai ohjearvojen ylittymistä ei tapahtuisikaan. Meluselvityksen lopputuloksena saatavien meluvyöhykkeiden lisäksi YVA-selostuksessa tulee esittää numeroarvona tuulivoimaloiden aiheuttama melutaso lähimmissä häiriintyvissä kohteissa, kuten lähimmillä asuin- ja lomarakennuksilla.

Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-ohjelmassa on tunnistettu todennäköisiä yhteisvaikutuksia aiheuttavat hankkeet. YVA-menettelyssä on lisäksi Outojängän ja Tornion Haapamaan tuulivoimahankkeet. Yhteysviranomainen toteaa, että näiden kahden hankealueen ja Kolopetäjä–Rovavaara-tuulivoimala-alueen väliin jää asutusta. Asutukseen kohdistuvia yhteisvaikutuksia melun osalta tulisi myös arvioida. Yhteysviranomainen katsoo, että yhteisvaikutusten arvioinnissa olisi hyvä tarkastella myös ihmisiin kohdistuvien vaikutusten lisäksi suojelualueisiin melusta aiheutuvia vaikutuksia.

Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiselostuksessa tulee esittää selkeästi mahdolliset eroavuudet melumallinnuksessa käytettyjen ja hankkeen mukaisten voimalatyyppien osalta: mm. voimaloiden teho, korkeus ja roottorin halkaisija. Lisäksi on kuvattava perustellusti mallin luotettavuutta hankkeen voimalatyypeille sekä arvioitava, miten eroavuudet vaikuttavat lähtömelutasoon ja melun leviämiseen. Tämä on tarpeen erityisesti siinä tapauksessa, jos mallinnusta ei voida laatia hankkeen maksimivoimalatyypille. Mahdolliset poikkeavuudet ja epävarmuustekijät lähtömelutasossa tulee esittää myös pienitaajuisen melun leviämistä esitettävien laskelmien osalta. Mallinnustuloksiin sisältyvät epävarmuudet ja tiedossa olevat mahdolliset virhelähteet on kuvattava YVA-selostuksessa selkeästi.

Yhteysviranomainen katsoo, että tuulivoimahankkeen aikaiset vaikutukset valo-olosuhteisiin on tunnistettu YVA-ohjelmassa riittäväällä tavalla, huomioiden erityisesti tuulivoimaloiden aiheuttama varjovälke. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan myös yhteisvaikutusten kannalta merkittävät hankkeet on huomioitu asianmukaisella tavalla.

2.12.2024

Yhteysviranomainen pyytää kuitenkin arvioimaan, onko myös Tornion Haapamaan ja Kolopetäjä–Rovavaara-tuulivoimahankkeesta mahdollista syntyä yhteisvaikutuksia varjovälkkeen osalta ja mikäli näin on, toteuttamaan arvioinnin myös siltä osin.

Yhteysviranomainen katsoo, että vastaavasti kuin melumallinnuksissa, myös välkevaikutusten osalta mahdolliset eroavaisuudet mallinnuksessa käytettyjen ja hankkeen mukaisten voimalatyyppien välillä on tuotava selkeästi esille sekä arvioitava niiden vaikutus välkkeen muodostumiseen.

Ihmisten elinolot, viihtyvyys ja virkistyskäyttö

Arviointiohjelman mukaan ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin yhteydessä selvitetään hankkeen vaikutuksia ihmisten viihtyvyyteen, elinoloihin, terveyteen virkistyskäyttöön ja metsästykseseen. Vaikutuksia aiotaan arvioida noin viiden kilometrin etäisyydelle tuulivoimala-alueesta. Yhteysviranomainen katsoo, että vaikutuksia tulee arvioida myös tätä laajemmalla alueella lähelle viiden kilometrin rajaa sijoittuvissa asutuskeskittymissä sekä sitä kauempanakin kylissä, mikäli niihin muiden selvitysten (esim. maisema) perusteella kohdistuisi vaikutuksia elinoloihin, viihtyvyyteen ja virkistyskäyttöön.

Yhteysviranomainen katsoo, että hankealueen asutus ja kyläkeskittymät on tunnistettu ja esitetty YVA-ohjelmassa asianmukaisella tavalla niin tekstissä, kuin karttakuvina. YVA-ohjelman mukaan tuulivoimaloiden sijoittelussa on huomioitu Tervolan kunnan tuulivoimastrategia, joka määrittelee kahden kilometrin etäisyysvaatimuksen asuin- ja vapaa-ajanrakennuksiin. Kuitenkin tuulivoimala-alueella on YVA-ohjelman mukaan Tervolan kunnan alueella neljä asuinrakennusta ja kolme lomarakennusta, joista YVA-ohjelman mukaan joko kuuteen (s. 88) tai kaikkiin on haettu käyttötarkoituksen muutosta. Haettua uutta käyttötarkoitusta ei kerrota. Lisäksi YVA-ohjelman mukaan alle 2 km säteellä kummankin arvioitavan vaihtoehdon voimaloista on kaksi asuinrakennusta ja yksi lomarakennus, jotka sijoittuvat Tornion kaupungin alueelle. Yhteysviranomainen katsoo, että vaikutuksia ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen arvioidessa tulee kiinnittää erityistä huomiota tuotantoalueen lähimpiin asuntoihin. Yhteysviranomainen katsoo, että tuulivoimala-alueen lisäksi myös vaikutukset sähkönsiirron lähialueelle sijoittuvaan asutukseen ja ihmisten elinoloihin ja virkistyskäyttöön tulee arvioida.

2.12.2024

Yhteysviranomaisen korostaa, että vaikutusten arvioinnissa ihmisten elinoloihin, viihtyvyyteen ja virkistyskäyttöön on tärkeää ottaa huomioon alueella toimivien yhdistysten lausunnot, asukkaiden esittämät mielipiteet ja asukaskyselyistä saadut vastaukset. Lisäksi yhteysviranomaisen pitää asianmukaisena ehdotusta, että internetkyselynä toteutettava kyselylomake toimitettaisiin paperiversiona rakennettujen kiinteistöjen (asuin- ja lomarakennukset) omistajille noin viiden kilometrin etäisyydellä tuulivoimala-alueesta. Yhteysviranomaisen katsoo, että paperikysely tulee toimittaa myös lähellä viiden kilometrin rajaa sijaitseville yksittäisille kiinteistöille sekä Sattajärven kylään, joka sijoittuu noin kuuden kilometrin etäisyydelle tuulivoimala-alueesta. Kysely tulisi lähettää myös sähkönsiirtovaihtoehtojen läheisyydessä tunnistetuille kiinteistöille. Kyselystä olisi hyvä lisäksi tiedottaa kuntien alueella ilmestyvissä lehdissä ja kuntien Internet-sivuilla ja mahdollisissa some-kanavissa, jotta se varmasti tavoittaisi myös kauempana vaikutusalueella asuvia ja esimerkiksi mahdollisia muualla asuvia loma-asukkaita.

Hankealueella ja hankkeen vaikutusalueella on monipuolista virkistyskäyttöä eri vuodenaikoina, mikä on pääosin tunnistettu YVA-ohjelmassa. Annetuissa lausunnoissa ja mielipiteissä tuotiin esille hankkeen virkistyskäytölle tärkeitä kohteita ja mahdollisia haitallisia vaikutuksia retkeilyreitteihin ja nostettiin esille mm. Sivakkajoen, Louejoen ja Vaajoen, joiden yli osa voimajohtovaihtoehdoista sijoittuisi, melontamahdollisuudet. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hankkeen vaikutuksia alueen virkistyskäyttöön tulee arvioida huolellisesti YVA-selostuksessa. Arvioinnissa tulee erityisesti ottaa huomioon yhteisvaikutukset.

Hankkeen yleisötilaisuudessa ja mielipiteissä ilmaistiin huoli hankkeen vaikutuksista kiinteistöjen arvoon. YVA-selostuksessa tulee yleispiirteisellä tasolla tunnistaa muutokset sekä hanke- että vaikutusalueen kiinteistöjen käyttöön. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen vaikutukset aineellisen omaisuuden käyttöön tulee arvioida tuulivoimala-alueen ja voimajohdon lähivaikutusalueella.

Arviointiohjelman mukaan hankealueen lähtötietoja alueen metsästyskäytännöistä ja riistakannoista hankitaan Suomen riistakeskukselta, alueen riistanhoitoyhdistyksiltä ja metsästysseuroilta ja lisäksi hyödynnetään muuta annettavaa palautetta. Tietoa

2.12.2024

riistalajeista selvitetään luontoselvitysten yhteydessä. Yhteysviranomainen toteaa, että myös Luonnonvarakeskuksella voi olla aineistoja ja tietoa riistakannoista ja metsästyksestä.

Arviointiselostuksen mukaan hankkeen vaikutuksia riistakantoihin ja metsästykseen aiotaan arvioida. Yhteysviranomainen katsoo, että Luonnonvarakeskuksen lausunto tulee ottaa huomioon riistalajeihin kohdistuvassa vaikutusten arvioinnissa ja hankkeen suunnittelussa. Yhteysviranomainen katsoo, että vaikutusten arviointi tulisi tehdä yhteistyössä metsästysseurojen kanssa ja ottaa huomioon myös arviointiohjelmasta annettu palaute. Yhteysviranomainen toteaa, että myös erillinen keskustelutilaisuus metsästysseuroille voisi olla hyödyllinen nykytilatietojen ja vaikutusten arvioinnin kannalta ja edistäisi hankkeen suunnitteluun osallistumista.

Maa- ja kallioperä

Arvokkaat geologiset muodostumat

Yhteysviranomainen toteaa, että hankealueella ja lähiympäristössä sijaitsee useita valtakunnallisesti arvokkaita geologisia muodostumia. Nahkiaiskankaan (MOR-Y13-051) ja Kuusikko-Loanmaan (MOR-Y13052) valtakunnallisesti arvokkaat moreenimuodostumat sekä Kaisavaaran valtakunnallisesti arvokas kallioalue (KAO120135) ja tuuli- ja rantakerrostuma (TUU-13-148) sijaitsevat kokonaisuudessaan hankealueella. Lisäksi hankealueen pohjoisosassa sijaitseva Sihtuunan (MOR-Y13-050) valtakunnallisesti arvokas moreenimuodostuma sijoittuu valtaosaltaan hankealueelle. Sähkönsiirron vaihtoehto VEA ylittää Palojängän (MOR-Y13-053) valtakunnallisesti arvokkaan moreenimuodostuman. Vaihtoehdot VEB1 ja VEB2 ylittävät sekä Sihtuunan että Palojängän moreenimuodostumat ja vaihtoehto VEC kulkee Iso-Teerikummun (MOR-Y13-024) ja Korkiamaan (MOR-Y13-022) valtakunnallisesti arvokkaiden moreenimuodostumien alueilla. Yhteysviranomainen toteaa, että edellä mainitut valtakunnallisesti arvokkaat geologiset muodostumat on arviointiohjelmassa tunnistettu, mutta katsoo, että kohteiden nykytilan kuvaus on suppea, lähinnä luettelomainen.

Yhteysviranomainen katsoo, että valtakunnallisesti arvokkaita geologisia kohteita ei ole otettu huomioon riittäväällä tavalla vaihtoehtotarkastelussa, sillä molemmissa

2.12.2024

vaihtoehdoissa Nahkiaiskankaan, Kuusikko-Loanmaan ja Sihtuunan moreenimuodostumille on osoitettu useita voimalapaikkoja. Lisäksi vaihtoehdossa VE1 Kaisavaaran valtakunnallisesti arvokkaalle kallioalueelle sekä tuuli- ja rantakerrostumalle on osoitettu voimalapaikkoja, joista voimala nro 70 sijaitsee muodostuman laella ja siten erittäin keskeisessä osassa muodostumaa. Yhteysviranomainen kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että arviointiohjelmassa ei ole esitetty suunnitelmaa rakennettavan tiestön ja maakaapeloinnin sijoittumisen osalta, vaikka myös näiden toimintojen järjestämisestä aiheutuu valtakunnallisesti arvokkaisiin geologisiin muodostumiin kohdistuvia vaikutuksia. Yhteysviranomainen katsoo, että esimerkiksi tiestön rakentamisen vaikutukset korostuvat erityisesti Kaisavaaran alueella, jossa voimalan nro 70 sijoittaminen muodostuman laelle aiheuttaisi peruuttamattomia muutoksia muun muassa muodostuman rantavalleihin ja -kivikoihin. Yhteysviranomainen tuo esiin, että nykytilanteessa esimerkiksi Kaisavaaran lakialue ja Nahkiaiskankaan moreenimuodostuma ovat säilyneet geologialtaan varsin luonnontilaisina, eikä muodostumilla esimerkiksi ole olemassa olevaa tiestöä.

Yhteysviranomainen kiinnittää huomiota siihen, että arviointiohjelmassa esitetty suunnitelma valtakunnallisesti arvokkaisiin geologisiin muodostumiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnista on varsin suppea. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan voimaloita tai sähkönsiirtoreittejä ei lähtökohtaisesti tule sijoittaa valtakunnallisesti arvokkaille geologisille kohteille, sillä vaikutuksia kohdistuu sekä muodostumien geologisiin että maisemallisiin arvoihin. Muodostumien geologisiin arvoihin kohdistuvat vaikutukset ovat usein peruuttamattomia. Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiselostuksessa valtakunnallisesti arvokkaisiin geologisiin muodostumiin kohdistuvat vaikutukset on arvioitava sekä tuulivoimapuiston että sähkönsiirtoreitin osalta ja selvityksissä saatu tieto tulee ottaa huomioon vaihtoehtotarkastelussa. Yhteysviranomainen katsoo, että vaikutusten arviointi on tehtävä, vaikka sähkönsiirtoreitti sijoittuisikin olemassa olevaan johtokäytävään. Arviointiselostuksessa tulee lisäksi esittää toimenpiteet, joilla vaikutuksia voidaan lieventää.

2.12.2024

Happamat sulfaattimaat

Yhteysviranomainen toteaa, että arviointiohjelmassa on tunnistettu happamien sulfaattimaiden esiintymispotentiaali hankealueella. Geologian tutkimuskeskuksen (GTK) happamien sulfaattimaiden esiintymispotentiaalia kuvaavan paikkatietoaineiston mukaan sekä tuulivoimapuiston että sähkönsiirtoreittivaihtoehtojen alueella happamien sulfaattimaiden esiintymistodennäköisyys vaihtelee hyvin pienestä suureen.

Arviointiohjelman mukaan happamien sulfaattimaiden ja mustaliuskeiden esiintymistä alueella arvioidaan yleispiirteisesti pääasiassa olemassa olevien aineistojen pohjalta, ja mahdollisten happamien sulfaattimaiden ja mustaliuskeiden vaikutukset arvioidaan sijoitussuunnitelmiin ja maanrakennukseen liittyen. Yhteysviranomainen kiinnittää huomiota siihen, että varsinaista tutkimustietoa etenkin tuulivoimapuiston alueelta on kuitenkin niukasti, eikä happamien sulfaattimaiden tarkkoja rajoja alueella tunneta. Yhteysviranomainen suosittelee, että olemassa olevaa happamien sulfaattimaiden esiintymispotentiaalia koskevia tietoja täydennetään lisäselvityksin. Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiin käytettävät menetelmät on arviointiohjelmassa esitetty suppeasti ja yleispiirteisesti.

Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeessa tulee laatia toimintamallit sellaisia tilanteita varten, joissa rakentamistoimenpiteiden yhteydessä tavataan happamia sulfaattimaita. Yhteysviranomainen korostaa, että happamien sulfaattimaiden esiintymiseen tulee varautua myös sähkönsiirron vaihtoehtojen osalta.

Yhteysviranomainen katsoo, että arvioinnissa tulee lisäksi tarkastella, aiheutuuko happamista sulfaattimaista vaikutuksia vesistöihin.

Maa-ainesten otto

Yhteysviranomainen toteaa, että arviointiohjelmassa on tunnistettu hankkeen infrastruktuurin, kuten tieverkoston ja voimaloiden asennuskenttien rakentamiseen liittyvä maa-ainesten tarve. Arviointiohjelman mukaan vaihtoehdossa VE1 kiviaineksia tarvitaan maaperältään hyvissä olosuhteissa noin 730 000 m³ ja hankevaihtoehdossa VE2 noin 660 000 m³. Arviointiohjelman mukaan maa-ainekset hankitaan mahdollisuuksien mukaan pääsääntöisesti tuotantoalueen sisäpuolelta. Toisaalta

2.12.2024

arviointiohjelmassa todetaan myös, että maa-ainesten osalta hankkeen vaikutukset arvioidaan mahdollisiin lähialueiden maa-ainesten ottoalueisiin ja maa-ainesten ottoon varattuihin alueisiin, eikä arvioinnissa oteta suoranaisesti kantaa siihen, mistä maa-ainekset hankealueelle tuodaan, koska hankkeen toteutuessa maarakentamisesta vastaava urakoitsija valitsee sopivat maa-ainesten ottopaikat. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiohjelmassa esitetyt tiedot hankkeessa tarvittavista maa-aineksista on kuvattu suppeasti ja paikoin hieman ristiriitaisesti.

Yhteysviranomaisen katsoo, että mikäli aineksia on tarkoitus ottaa hankealueen sisäpuolelta, tulee arviointiselostusta varten selvittää, onko hankealueelta saatavissa riittävästi ja ominaisuuksiltaan rakentamiseen sopivia maa-aineksia. Alustavat ottopaikat ja ottamisesta aiheutuvat vaikutukset tulee tunnistaa ja esittää arviointiselostuksessa. Mikäli aineksia taas on tarpeen tuoda hankealueen ulkopuolelta, tulisi tässäkin tapauksessa esittää vähintään yleisellä tasolla arvio aineiden saatavuudesta, sillä hankkeen toteuttaminen vaatii huomattavan määrän maa-aineksia, ja aineiden saatavuuteen taas vaikuttavat muut hankkeet, joiden rakentamistoimenpiteissä tarvitaan paljon maa-aineksia. Yhteysviranomaisen toteaa, että Torniossa ja Tervolassa sekä niiden naapurikunnissa on vireillä useita tuulivoimahankkeita, ja katsoo, että maa-ainesten tarve tulee ottaa huomioon myös hankkeen yhteisvaikutuksia arvioitaessa.

Pohjavedet ja vesilain nojalla suojellut vesiluontotyypit

Luokitellut pohjavesialueet

Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiohjelmassa on tunnistettu hankealueelle kokonaisuudessaan sijoittuvat Isoahon (1284546) vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue (1-luokka) ja Pirttikankaan (1284555) vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue, jonka pohjavedestä maa- tai pintavesiekosysteemi on suoraan riippuvainen (1E-luokka). Yhteysviranomaisen katsoo, että luokiteltujen pohjavesialueiden nykytila on arviointiohjelmassa kuvattu riittävällä tavalla.

Yhteysviranomaisen katsoo, että lähtökohtaisesti luokitellut pohjavesialueet tulisi rajata kokonaan hankealueen ulkopuolelle, mutta pitää kuitenkin hyvänä, että luokitelluille pohjavesialueille ei ole esitetty voimalapaikkoja. Yhteysviranomaisen kiinnittää kuitenkin

2.12.2024

huomiota siihen, että pohjavesialueiden sijoittuminen hankealueelle voisi ainakin teoriassa mahdollistaa voimalapaikkojen sijoittamisen myös pohjavesialueille. Tältä osin yhteysviranomainen katsoo, että vaikutustenarvioinnissa tulee käsitellä pohjavesialueisiin ja vedenottoon kohdistuvia vaikutuksia myös siltä osin, mikäli voimaloita alueille suunniteltaisiin. Yhteysviranomainen kiinnittää huomiota myös siihen, että arviointiohjelmassa esitetyissä vaihtoehtoissa pohjavesialueiden läheisyyteen sijoittuu muutamia voimalapaikkoja, mutta arviointiohjelmassa ei ole esitetty suunnitelmaa siitä, miten esimerkiksi voimaloita yhdistävä tieverkosto ja maakaapelointi on alueella tarkoitus toteuttaa. Yhteysviranomainen katsoo, että luokitelluille pohjavesialueille ei lähtökohtaisesti tule rakentaa uusia teitä, ja korostaa pohjavedenoton turvaamisen tärkeyttä, sillä molemmat hankealueella sijaitsevat pohjavesialueet ovat vedenhankintakäytössä.

Yhteysviranomainen pyytää ottamaan edellä lausutun huomioon vaikutuksia arvioitaessa ja hanketta suunniteltaessa. Yhteysviranomainen korostaa lisäksi, että vaikutustenarvioinnissa on tärkeää avata ja perustella, miten arvioon on päädytty, myös siinä tilanteessa, että arvioinnin johtopäätösten mukaan pohjavesialueisiin ei kohdistuisi merkittäviä vaikutuksia.

Luonnontilaiset lähteet

Luonnontilaisten lähteiden osalta yhteysviranomainen korostaa maastoinventointien tärkeyttä, sillä olemassa olevat aineistot (esimerkiksi peruskartta) ovat riittämättömiä lähteiden osalta. Lapin alueella on runsaasti luonnontilaisia lähteitä, lähteikköjä, lähdepuroja ja tihkupintoja, joita ei ole merkitty olemassa oleviin aineistoihin. Luonnontilaisia lähteitä tulee tarkastella vesilain (VL 2 luku 11 §) näkökulmasta, sillä metsälaki ei ole riittävä turvaamaan lähteitä.

Yhteysviranomainen katsoo, että vaikutusten arvioinnissa lähtökohtana tulee olla hankkeen rakentamistoimenpiteiden ja esimerkiksi maa-ainesten oton kuivatusvaikutukset ja niiden aiheuttamat vaikutukset lähteiden, lähdepurojen ja tihkupintojen vesitalouteen sekä lajistoon. Yhteysviranomainen korostaa, että vaikutusten arvioinnissa tulee tunnistaa, milloin toimenpiteet ovat luonteeltaan sellaisia, että

2.12.2024

poikkeamista lähteen vaarantamiskiellosta (VL 2 luku 11 §) on tarpeen hakea.

Yhteysviranomainen toteaa, että tarkemmassa suunnittelussa lähteisiin kohdistuvia vaikutuksia voidaan parhaiten vähentää voimalapaikkojen suunnitteluun liittyvien ratkaisujen ja lähteisiin jätettävän suojaetäisyyden avulla. Sähkönsiirron osalta lähteisiin kohdistuvia vaikutuksia taas voidaan vähentää huolellisella pylvässijoittelun suunnittelulla. Yhteysviranomainen katsoo, että maastoinventoinnit tulee suorittaa myös kaikkien sähkönsiirtoreittivaihtoehtojen osalta. Inventoinnit tulee toteuttaa, vaikka sähkönsiirto olisi tarkoitus sijoittaa olemassa olevaan johtokäytävään.

Vesienhoito

Kolopetäjä-Rovavaaran tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa pintavesien osalta on asianmukaisesti kuvattu hankealue ja tuotu esiin myös sähkönsiirtoreitillä olevat vesistöt. Arviointiohjelmassa vesiin kohdistuvia vaikutuksia arvioidaan aiheutuvan lähinnä tuulivoimaloiden, niihin liittyvän infrastruktuurin ja voimajohdon rakentamiseen liittyvistä maanmuokkaustöistä, jotka voivat lisätä pintavesiin kohdistuvaa valuntaa ja kiintoaineskuormitusta.

Yhteysviranomainen toteaa, että tuulivoimapuiston rakentamisesta voi aiheutua myös pysyviä tai pitkäaikaisia vaikutuksia vesistöihin. Esimerkiksi ojien kautta kulkeutuen ravinnekuormitus voi jatkua huomattavan pitkään. Myös vettä läpäisemättömien alueiden vaikutus on pysyvä. Ympäristövaikutusten arvioinnissa nämä asiat olisi hyvä ottaa huomioon ja tuoda esille, kuinka suuri kokonaispinta-ala alueella muuttuu nykyisestä metsä- tai suoalueesta rakennetuksi alueeksi.

Yhteysviranomainen kiinnittää huomiota siihen, että erityisesti Kuikerojoen, Nahkiaisojan ja Varejoen läheisyydessä osa suunnitelluista voimalapaikoista sijaitsee hyvin lähellä vesistöjä. Yhteysviranomainen toteaa, että voimalaitokset ja sähkönsiirtolinjat tulisi pyrkiä sijoittamaan siten, että vaikutukset vesistöihin olisivat mahdollisimman vähäiset. Erityisesti pienet virtavedet ovat herkkiä rakentamisesta johtuvalle rantavyöhykkeen ja sen kasvillisuuden muuttumiselle sekä rantavyöhykkeen puuston ja pensaikon poistamiselle. Yhteysviranomainen katsoo, että vesistöjen läheisyyteen sijoitettavien voimaloiden ja sähkönsiirtolinjojen osalta tulee arvioida, kuinka laajalta alueelta

2.12.2024

kasvillisuutta joudutaan poistamaan uoman varrelta ja arvioida vaikutus kyseiseen vesistöön.

YVA-ohjelmassa ei ole tuotu esille, miten tuotantoalueelle mahdolliset uudet tiet sijoittuvat ja onko uusia teitä suunnitteilla vesistöjen yli. Yhteysviranomainen toteaa, että teiden rakentamista vesistöjen yli tulisi mahdollisuuksien mukaan välttää. Osana vesistövaikutusten arviointia tulee esittää tien rakentamisen (esim. sillan/rummun asentaminen vesistön ylityskohtaan, sähkönsiirron maakaapelin kaivuu/poraus vesistön ali) vaikutukset pintavesille.

Yhteysviranomainen katsoo, että vesistövaikutuksia voidaan arvioida suunnitelmassa esitetyn mukaisesti yhteysviranomaisen lausunnossa mainitut asiat huomioon ottaen.

Vedenlaatu

Yhteysviranomainen toteaa, että vesistövaikutuksina on tunnistettu rakentamisen aikaiset mahdolliset maanrakennustöistä ja paljastuvan maan eroosiosta aiheutuvat kiintoaines-, humus- ja ravinne huuhtoumat ja valumat, joita voi aiheutua hankealueen jokiin ja pienvesiin. Myös happamien valumavesien muodostumisen mahdollisuus happamien sulfaattimaiden korkean esiintymisriskialueen maanrakennustöissä on tunnistettu, samoin mahdollisista vahinko- ja onnettomuustilanteista aiheutuvien päästöjen mahdollisuus.

Yhteysviranomainen toteaa, että päällystetyt pinnat, metsän poistaminen ja tieverkosto muuttavat hankealueen valuntaolosuhteita. Yhteysviranomainen katsoo, että hydrologinen muutos voi olla merkittävä pienille vesistöille, joten sen arvioiminen on syytä sisällyttää ympäristövaikutusten arviointiin. Vaikutuksen arvioinnissa on huomioitava myös hankealueen maankuivatuksen virtaamia valmiiksi äärevöittävä vaikutus.

Yhteysviranomainen toteaa, että suurten tuotantoalueiden vesistövaikutuksia muodostuu myös rakentamisvaiheen jälkeen. Päällystetyt pinnat, metsän poistaminen ja tieverkosto muuttavat hankealueen valuntaolosuhteita. Yhteysviranomainen katsoo, että hydrologinen muutos voi olla merkittävä pienille vesistöille, joten sen arvioiminen on syytä sisällyttää ympäristövaikutusten arviointiin. Vaikutuksen arvioinnissa on

2.12.2024

huomioitava myös hankealueen maankuivatuksen virtaamia valmiiksi äärevöittävä vaikutus.

Yhteysviranomainen toteaa, että uusien teiden vesistönylityksissä on riski vaellusesteiden syntyemiselle, mikä tulisi tunnistaa. Yhteysviranomainen katsoo, että uudet ja uusittavat vesistönylitykset tulisi kuvata YVA-selostuksessa.

Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-ohjelmassa on tunnistettu vaikutusalueen vesienhoidon vesimuodostumat, joille on vesienhoitosuunnitelmassa määritetty ekologinen tila. Vesimuodostumilla vaikutuksia tulee arvioida erityisesti suhteessa ekologisen tilan laatutekijöihin. Yhteysviranomainen kuitenkin korostaa, että ympäristövaikutusten arvioinnin tulee kattaa hankealueen kaikki vesistöt, vaikka kaikille ei ole määritetty ekologista tilaa.

Yhteysviranomainen toteaa, että osa voimalapaikoista on sijoitettu hyvin lähelle Kuikerojoen ja Varejoen uomia. Erityisesti Kuikerojoen ympäristö on paikoin voimakkaasti ojitettu, mikä lisää riskiä rakentamisen aikaisille vesistövaikutuksille. Voimalarakentamisessa tehdään mittavia maanrakennustöitä ja voimaloiden rakentamisen vaikutukset näihin vesistöihin ja niiden eliöstöön tulee arvioida huolellisesti.

Poronhoito

Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-ohjelmassa on tunnistettu poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnin tarve. YVA-ohjelmassa on kuvattu asianmukaisesti hankkeen sijoittuminen paliskuntiin sekä poronhoidon nykytilaa paliskuntien hankealueelle ja sen ympäristöön sijoittuvilta osilta. Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-selostuksessa on tärkeää kuvata, miten paliskunta käyttää kyseistä aluetta eri vaiheissa poronhoitovuotta ja mikä on alueen merkitys poronhoidolle.

Yhteysviranomainen toteaa, että hankealueen prosenttiosuus paliskunnan pinta-alasta ei kuvaa alueen merkitystä. Yhteysviranomainen katsoo, että tarvittaessa nykytilan kuvausta tulee tarkentaa hankkeen selvitysten pohjalta.

Yhteysviranomainen toteaa, että hankkeesta aiheutuvat sekä suorat että välilliset vaikutukset poronhoidolle tulee selvittää sekä arvioida rakentamisen- ja toiminnan

2.12.2024

aikaiset vaikutukset sekä toiminnan lopettamisen vaikutukset ja mahdolliset pysyvät vaikutukset. Yhteysviranomaisen toteaa, että vaikutusten arvioinnissa tulee arvioida vaikutukset porolaitumien määrään, laatuun ja käyttöön, poronhoitotoimintaan ja poronhoidon järjestämiseen. Lisäksi poroille aiheutuvia vahinkoja tulee selvittää. Myös hankkeen sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset alueen poronhoidolle tulee arvioida. Hankkeen eri toimintojen poroille aiheuttaman häiriövaikutusalueen laajuutta ja merkittävyyttä tulee selvittää. Voimaloiden näkyminen sekä niiden aiheuttaa melu ja välike tulee ottaa arvioinnissa huomioon, samoin kuin rakentamisen, toiminnan ja käytöstä poiston aikainen liikenne. Myös hankkeeseen liittyvän muun rakentamisen, kuten maa-ainesten ottoalueiden sekä alueelle rakennettavan tiestön, sähköaseman ja voimajohdon vaikutukset poronhoitoon ja laitumiin tulee ottaa huomioon. Yhteysviranomaisen katsoo, että selvityksessä tulee tunnistaa ja arvioida erityisesti yhteisvaikutukset muiden olemassa olevien ja hyväksytyjen hankkeiden kanssa sekä voimassa olevien maakuntakaavojen ohjauksen toteutuminen. Yhteisvaikutuksia olisi hyvä arvioida myös suunnitteluvaiheessa olevien hankkeiden kanssa, koska ne kuitenkin ovat osa seudullista selvitystä. Yhteysviranomaisen katsoo, että arvioinnissa tulee tarkastella hankkeen vaikutuksia koko paliskuntiin hankealueen ja sen ympäristön lisäksi.

Yhteysviranomaisen toteaa, että vaikutusten arviointiin tulee käyttää ajantasaisia, tarkkoja ja paliskuntien kokemukseen perustuvia tietoja porojen laiduntenkäytöstä. Arvioinnissa tulee hyödyntää paikkatietoanalyysijä, tilastoja ja tieteellistä tutkimustietoa. Yhteysviranomaisen korostaa paliskuntien haastatteluiden ja neuvotteluiden tärkeyttä vaikutusten arvioimisessa. Vaikutusten arviointi ja vaikutusten merkittävyyden määrittäminen sekä haitallisten vaikutusten lieventämiskeinojen suunnittelu tulee tehdä yhteistyössä paliskuntien kanssa. Yhteysviranomaisen korostaa, että yhteistyö paliskuntien kanssa on olennaista myös laadukkaan yhteisvaikutusten arvioinnin varmistamiseksi. Yhteysviranomaisen pitää hyvänä, että arvioinnissa voidaan hyödyntää viereisillä alueilla suunnittelussa olevien hankkeiden arviointeja.

Yhteysviranomaisen katsoo, että arvioinnissa tulee ottaa huomioon Paliskuntain yhdistyksen ja Luonnonvarakeskuksen lausunnot sekä paliskuntien kokemukset tuulivoiman ja muun maankäytön vaikutuksista. Paliskuntain yhdistyksen lausunnon

2.12.2024

mukaan alueen paliskunnilla on erittäin suuri huoli elinkeinonsa alueiden riittävydestä ja sen jatkuvuudesta alueella olevan maankäytön sekä sinne suunniteltujen kymmenen laajan tuulivoimahankkeen ja muiden hankkeiden vuoksi. Luonnonvarakeskus toteaa lausunnossaan, että alueelle suunnitellut tuulivoimahankkeet voivat vähintäänkin yhteisvaikutuksena aiheuttaa merkittävää haittaa alueen poronhoidolle ja jatkaa, että nämä yhteisvaikutukset tulisi huolellisesti arvioida. Luonnonvarakeskus nostaa myös esille, että tämä suuri ”hankesuma” voi myös aiheuttaa alueen poronhoitajille merkittävää ylimääräistä työtä arviointiprosessien aikana. Eri hankkeiden yhteis- ja erillisvaikutuksia olisikin hyvä pyrkiä arvioimaan samanaikaisesti.

YVA-ohjelman mukaan Palojärven ja Lohijärven paliskuntia on osallistettu ja aiotaan osallistaa YVA-menettelyyn. Paliskunnat ovat jäsenenä mm. hankkeen seurantaryhmässä. YVA-ohjelman mukaan hankkeessa tultaisiin järjestämään kaksi neuvottelua, joista toinen olisi poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu YVA-selostuksen laatimisen lopussa, kun arviointi on viimeistelyä vaille valmis.

Yhteysviranomainen korostaa, että neuvotteluita ja tilaisuuksia tulee järjestää oikea-aikaisesti ja riittävästi suunnittelun edetessä. Myös poronhoitolain mukaisia neuvotteluja tulisi järjestää sekä suunnittelun alku- että loppuvaiheessa. Tässä tapauksessa kuitenkin paliskuntien kanssa on käyty niiden samalla toiminta-alueella useita neuvotteluita saman konsultin ja hankkeesta vastaavankin kanssa, joten neuvotteluiden keventäminen YVA-ohjelmassa esitetysti on perusteltua. Yhteysviranomainen korostaa, että neuvottelujen tarkoitus ei ole kuulla valmista vaikutusten arviointia, vaan neuvottelut järjestetään, jotta osallisilla on tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa suunnitteluun ja arviointiin oikea-aikaisesti.

Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-selostuksessa tulee esittää vaikutusten arvioinnin lisäksi toimenpiteitä haitallisten vaikutusten lieventämiseksi. Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeesta vastaavan tulee toteuttaa haittojen lieventämistoimenpiteitä ja sopia paliskunnan kanssa jäljelle jäävien haittojen kompensoimisesta sekä yhteisistä toimintatavoista jo suunnitteluajana. YVA-selostuksessa haitallisia vaikutuksia lieventävät toimenpiteet tulee kuvata eri vaiheissa hanketta. Myös vaikutusten seuranta tulee suunnitella YVA-menettelyn aikana. Poronhoidon alueidenkäyttöllisten

2.12.2024

toimintaedellytysten turvaamiseksi jatkuva yhteistyö paliskunnan kanssa on tärkeää hankkeen kaikissa vaiheissa suunnittelusta ennallistamiseen saakka.

Elinkeinot

Arviointiohjelmassa on alueen muista nykyisistä elinkeinoista tunnistettu metsätalous ja matkailu. Alue on pääosin metsätaloustaloudessa olevaa talousmetsää.

Sähkönsiirtoreittivaihtoehto VEB1 ja VEB2 sivuavat Kivimaan turvetuotantoalueen reunaa. Matkailukäytön osalta tunnistetaan tuulivoimala-alueen kaakkoispuolelle sijoittuva Törmävaaran kivikylä ja tsasouna. Vaikutuksista tunnistetaan mahdolliset työllistävät vaikutukset ja aluetaloudelliset vaikutukset sekä toisaalta vaikutukset alueen vetovoimaisuuteen ja sitä kautta matkailuun.

Useissa lausunnoissa, esimerkiksi Tervolan kunnan ja Rovaniemen ympäristölautakunnan ja Suomen Metsäkeskuksen, edellytetään, että vaikutukset elinkeinoihin, poronhoidon lisäksi erityisesti matkailuun ja metsätalouteen otetaan huomioon suunnittelussa ja arvioinnissa.

Yhteysviranomaisen katsoo, että vaikutuksia matkailuun voi aiheutua myös kauempana tuulivoimala-alueesta kuin arviointiohjelmassa esitetyllä alueella, esimerkiksi Kätkävaaran alueella. Useissa annetuissa lausunnoissa ja mielipiteissä on korostettu Kätkävaaran alueen merkitystä matkailulle sekä tuotu esiin matkailulle tärkeitä kohteita. Alue on profiloitunut erämaisena, pimeä-, revontuli- ja luontomatkailukohteena, joka on erityisen herkkä tuulivoimarakentamiselle. Arviointiohjelmasta annetut matkailuyritysten lausunnot tulee ottaa huomioon YVA-selostuksen nykytilan kuvauksessa ja vaikutusten arvioinnissa. Yhteysviranomaisen katsoo, että vaikutusten arviointi on hyvä tehdä yhteistyössä matkailuyritysten kanssa. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hankkeella voi olla todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia matkailuun ja niitä on syytä tarkastella omana kokonaisuutenaan, jotta arvioidaan matkailuun kohdistuva kokonaisvaikutus.

Ilmastovaikutukset

Yhteysviranomaisen katsoo, että ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa on esitetty riittävällä tavalla ilmastovaikutusten arvioinnin prosessi ja tunnistettu pääosin

2.12.2024

hankkeessa syntyvät merkittävimmät ilmastovaikutukset. Yhteysviranomainen katsoo kuitenkin, että on muutamia asioita, jotka tulee ottaa huomioon arvioitaessa ilmastovaikutuksia.

Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-ohjelmassa ei ole esitetty, mistä hankkeessa tarvittavat maa-ainekset otetaan. Maa-ainesten otto vaikuttaa myös hankkeen ilmastovaikutuksiin. Mikäli maa-ainesten otto tapahtuu hankealueella, ei maa-ainesten kuljetuksesta synny paljoa kasvihuonekaasupäästöjä. Mutta mikäli maa-aineksia kuljetetaan tuotantoalueen ulkopuolelta, lisää se merkittävästi rakentamiseen liittyvien kuljetusten päästöjä. Yhteysviranomainen katsoo, että maa-ainesten otto on huomioitava myös osana ilmastovaikutusten arviointia. Nyt YVA-ohjelmassa on esitetty maa-ainesten oton vaikutusten arviointia ainoastaan osana luonnonvarojen käyttöä ja liikenteen vaikutuksia.

YVA-ohjelmassa on esitetty myös hankkeen hiilikädenjäljen arviointimenetelmä. Yhteysviranomainen toteaa, että hiilikädenjäljen arvioinnille ei ole yleisiä suuntaviivoja samaan tapaan kuin hiilijalanjäljen arvioinnille. YVA-ohjelmassa kuitenkin esitetään yleisiin suosituksiin perustuen, että hiilikädenjälkilaskennassa ei oteta huomioon tulevaa sähköntuotannon päästökehitystä vaan tuulivoimalla tuotetun sähköön päästöjä vertaillaan joko menneeseen sähköntuotannon päästökertoimeen tai muilla energiantuotantomuodoilla tuotettuun sähköön. YVA-ohjelmassa ei kuitenkaan esitetä, mistä nämä yleiset suositukset tulevat, joten yhteysviranomainen ei pysty arvioimaan tällaisten suositusten pätevyyttä. Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen mahdollisesti myönteisiä ilmastovaikutuksia arvioitaessa tulee ottaa huomioon tuleva uusiutuva sähköntuotanto ja sen vaikutus päästökertoimiin. Esimerkiksi Energiategollisuuden oma arvio Suomen sähköntuotannon ominaispäästökertoimesta vuonna 2035 on 14 gCO₂e/kWh. Yhteysviranomainen pitää hyvänä, että tätä asiaa tarkastellaan myös osana hankkeen yhteisvaikutuksia.

YVA-ohjelmassa ei ole selvitetty hankealueen nykyisiä ilmasto-olosuhteita tai niiden muutosta ilmastomuutoksen myötä. Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-selostuksessa hankkeesta vastaavan tulee esittää hankealueen nykyiset ilmastolliset olosuhteet ja kuinka ilmastomuutos vaikuttaa niihin. YVA-ohjelmassa

2.12.2024

ilmastonmuutoksen vaikutuksista hankkeeseen on mainittu äärimmäiset sääilmiöt.

Yhteysviranomainen toteaa, että ne ovatkin todennäköisesti merkittävän ilmastonmuutoksen vaikutus hankkeeseen, mutta katsoo, että hankkeesta vastaavan on myös selvitettävä muut ilmastonmuutoksen vaikutukset hankkeeseen kauttaaltaan ja tarvittaessa esitettävä riskit osana hankkeen mahdollisia ympäristöriskejä, mikäli näitä ilmenee. Arviointi on toteuttava koko hankkeen elinkaaren ajalta.

Liikenne

Yhteysviranomainen toteaa, että maantieliiketeen nykytilanne ja erikoiskuljetusten reitit on kuvattu riittävällä tavalla. Alueen tiestö, mm. alueelle sijoittuva seututie ja yhdystie on tunnistettu YVA-ohjelmassa. Tuulivoimala-alueella sen lähellä on kiinteistöjä ja asutusta, jotka voivat häiriintyä liikenteestä. Alueen asukkaille voi aiheutua liikenneturvallisuusongelmia.

Yhteysviranomainen katsoo, että YVA:ssa tulee selkeästi selvittää erikseen hankkeen rakentamisen aikaiset, toiminnan aikaiset ja toiminnan lopettamisen jälkeiset liikennevaikutukset. Pääpaino vaikutusten arvioinnissa liikenteen näkökulmasta tulee olla hankkeen rakentamisen aikaisissa vaikutuksissa mm. liikenneturvallisuuden, liikenteen sujuvuuden ja teiden kunnon näkökulmasta. Rakentamisen aikaisten liikennemäärien arvioinnissa on syytä huomioida myös tyhjänä ajo, ajojen säännöllisyys ja mahdolliset liikennehuiput. Liikennevaikutuksissa tulee selvittää kuljetusreitit selkeästi kaikille eri tarpeille. Alueen sisäinen liikenne tulee myös kuvata ja arvioida.

Mikäli tarkat kuljetusreitit eivät ole tiedossa arviointiselostusta laadittaessa, tulee arviointi tehdä eri vaihtoehtojen osalta sillä tarkkuudella, kun se on käytettävissä olevin tiedoin mahdollista. Kuljetusten ajoittaminen tulee arvioida suhteessa kelirikkoaikaan ja teiden kestävyYTEEN.

Yhteysviranomainen katsoo, että liikennevaikutusten arvioinnin yhteydessä kuljetusreittien varrella sijaitsevat mahdolliset häiriintyvät kohteet tulee selvittää. Hankealueelle johtavien teiden ja kuljetusreittien osalta arviointiselostuksessa tulee arvioida vaikutuksia teiden varsilla olevan asutuksen näkökulmasta.

2.12.2024

Liikenteen osalta tulee arvioida melu-, päästö- ja tärinähaitat ja huomioida mahdolliset yhteisvaikutukset muiden alueelle sijoittuvien hankkeiden kanssa, mikäli niiden rakentaminen voi tapahtua samanaikaisesti.

Arviointiselostuksessa tulee arvioida myös hankkeen sähkösiirron aiheuttamat vaikutukset liikenteen ja maanteiden osalta ottaen huomioon mm. mahdollisten erikoiskuljetusreittien vaikutus voimajohtojen sijoittamiseen. Erityiskuljetusreittien osalta on esitettävä reitit ja vaikutukset koko maantieverkoston osalta.

Traficom toteaa lausunnossaan, että Kolopetäjä–Rovavaara-tuulivoimahankkeen alue sijoittuu Kemi-Tornion lentoaseman lähestymisalueelle. Lentoaseman lentomenetelmien suoja-alueet voivat aiheuttaa rajoituksia sallittaville tuulivoimaloiden korkeuksille. Tarkempia tietoja suunnittelua varten on saatavissa Finavia Oyj:ltä. YVA-ohjelman mukaan suurimmalla osalla tuotantoalueesta on voimassa Kemi-Tornio lentoaseman 309 metrin korkeusrajoitusalue ja YVA-menettelyssä tutkittavien tuulivoimaloiden korkeus ylittää korkeusrajoituksen 309 metrin korkeusrajoitusalueella, kun otetaan huomioon maanpinnan korkeus merenpinnan korkeudesta. Fintraffic toteaa lausunnossaan, että ilmailulain mukaisesti Liikenne- ja viestintävirasto selvittää osana lentoestelupaprosessia lentoesteen vaikutukset lentoliikenteen sujuvuudelle ja lentopaikan pitäjälle.

Yhteysviranomainen toteaa, että korkeusrajoitus on olemassa lentoaseman lentomenetelmien suojaamiseksi. Hankkeen suunnittelussa ja YVA-menettelyssä on hyvä ottaa huomioon, että haetuksi aiotussa lentoesteluvassa voidaan rajoittaa toteutettavien voimaloiden korkeutta. Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee esittää, ovatko suunnitellut voimalat toteuttamiskelpoisia alueelle.

Väylävirasto katsoo lausunnossaan, että tuulivoimalahankkeen suunnittelun aikana on riittävän ajoissa kiinnitettävä huomiota tuulivoimalan osien varastointiin ja kuljetusreittien selvittämiseen. Maanteiden, siltojen ja rumpujen kantokyky on varmistettava hyvissä ajoin ennen kuljetuksia. Jos rakenteiden vahvistamiselle tai mahdollisten tasoliittymien ym. parantamistoimille on tarvetta, toimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan hankkeesta vastaavan kustannuksella. Tämä koskee myös mahdollista valaisinpylväiden ja liikennemerkkien väliaikaista siirtoa sekä liittymien avartamista. Ensisijaisesti

2.12.2024

tuulivoimalakuljetukset tulisi suunnitella muuta reittiä kuin rautatien tasoristeysten kautta. Yhteysviranomaisen katsoo, että Väyläviraston lausunto tulee ottaa huomioon hankkeen kuljetusten suunnittelussa.

Väylävirasto toteaa, että tuulivoimalan vähimmäisetäisyys suhteessa maanteihin on voimalan kokonaiskorkeus lisättynä suoja-alueella väylän keskeltä lukien. Väylävirasto toteaa myös, että suunnittelussa tulee huomioida, etteivät voimajohdon pylväät estä tai haittaa maanteiden käyttöä. Väylävirasto toteaa, että kaapeleiden ja johtojen sijoittamisessa tulee noudattaa voimassa olevia säädöksiä, ohjeita ja määräyksiä. Voimajohtovaihtoehtoista VEA ja VEB2 ylittävät Ylivieska–Kemijärvi-rautatien, joka on sähköistetty. Väylävirasto toteaa lausunnossaan, että sähköradan ylityksissä tulee olla vapaata tilaa (voimajohdon etäisyys) vähintään 11,5 m lisättynä jännitelisällä kiskonselästä lukien. Korkeusvaatimus voi olla tätäkin suurempi, mikäli risteämän kohdalla on muita ratateknisiä laitteita. Yhteysviranomaisen toteaa, että Väyläviraston lausunto tulee ottaa huomioon voimajohdon suunnittelussa.

Viestintäyhteydet, puolustusvoimien toiminta ja tutkat

Arviointiohjelmassa on tunnistettu, että hankkeella voi olla vaikutuksia viestintäyhteyksiin. Nykytilan kuvauksessa kerrotaan Ilmatieteen laitoksen säätutkista, joita YVA-ohjelmassa esitetystä poiketen on 12, Digitan-lähetinaseman näkyvyysalueesta sekä Elisan, Telian ja DNA:n matkapuhelinverkoista. Vaikutukset viestintäyhteyksiin arvioidaan mm. YVA-ohjelmasta annettujen lausuntojen perusteella.

Digita toteaa lausunnossaan, että erityisesti tilanteessa, jossa olemassa olevan TV- ja radiolähetysaseman lähistölle sijoitetaan useita tuulivoimaloita, voi TV-signaalin eteneminen alueella estyä kokonaan. Digitan mukaan tuulivoimaloiden aiheuttamat häiriöt ja niiden vaikutukset ja vaikutusalueet voidaan riittävällä suunnittelulla ennustaa. Digita katsoo, että hankkeesta vastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma tuulivoimaloiden TV-lähetyksille aiheuttamien häiriöiden estämiseksi ja poistamiseksi sekä otettava vastuu häiriöiden poistamisesta sekä niistä aiheutuvista kustannuksista. Häiriön poistokeinoja toteutettaessa on otettava huomioon myös alueen muut mahdolliset tuulivoiman rakentamishankkeet. Digita toteaa, että tuulivoimalat tulee sijoittaa alueelle siten, ettei häiriöitä kotitalouksien antenni-TV:n vastaanotolle aiheudu.

2.12.2024

Telia Finland Oyj toteaa, että jatkossa hankkeen vaikutusalueelle ei voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä. Lisäksi hankkeessa suunnitellusta voimajohdosta pitää tehdä erikseen vaarajänniteselvitys lähellä olevien Telian kaapeleiden osalta.

Ilmatieteen laitos toteaa lausunnossaan, että alueelle on suunnitteilla runsaasti tuulivoimala-alueita ja katsoo, että toteutuessaan ne aiheuttavat merkittävää häiriökaikua tutkimuksien ja voivat mahdollisesti vaikuttaa alueen sääpalveluun. Ilmatieteen laitos on huolissaan säätutkimusten laadusta tulevaisuudessa ja käy parhaillaan keskustelua kompensatiomittauksen vaatimisesta tämäntyyppisille alueille. Ilmatieteen laitos katsoo, että mikäli tähän päädytään, sillä voi olla mahdollisia vaateita kompensatiomittauksista.

Yhteysviranomainen toteaa, että hankkeen YVA-ohjelmasta annetuissa lausunnoissa on todettu, että hankkeen vaikutusalueelle ei jatkossa voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä. Toteutuessaan tuulivoimahanke haittaa ja voi jopa estää radiotietä käyttävien viestiyhteyksien rakentamista ja toimintaa. Hanke voi aiheuttaa häiriökaikua ja haitata alueen tutkaan perustuvia sääpalveluita.

Yhteysviranomainen katsoo, että tuulivoimarakentamista suunniteltaessa tulee ottaa huomioon tuulivoimaloiden vaikutukset radiojärjestelmiin, koska sähköisen viestinnän palvelut ovat riippuvaisia niistä. On tärkeää varmistaa, että TV- ja matkaviestinpalvelut sekä tutkat ja radiolinkit toimivat myös jatkossa riittävän häiriöttömästi. Olemassa olevia TV- ja radiolähetysasemia, -mastoja ja tutkia ei voida siirtää. Siksi eri osapuolten tulisi tehdä yhteistyötä jo tuulivoimaloiden suunnitteluvaiheessa ja pyrkiä valitsemaan tuulivoimaloiden sijainti niin, ettei häiriöitä radiojärjestelmille aiheudu tai että ne ovat poistettavissa. Pienilläkin muutoksilla tuulivoimaloiden sijoittelussa voi olla ratkaiseva merkitys alueen radiojärjestelmien toimintaan. Hankkeesta vastaavan tulee olla yhteydessä kaikkiin tiedossa oleviin radiojärjestelmien omistajiin lähialueilla. Riittävänä koordinoitietäisyytenä on pidetty noin 30 kilometriä. Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen mahdolliset vaikutukset viestintäyhteyksien osalta myös viranomaisverkon (VIRVE) toimintaan tulee huomioida.

Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen vaikutukset viestintäyhteyksiin sekä häiriön poistamisen ja estämisen toimenpiteet tulee esittää arviointiselostuksessa. Myös

2.12.2024

yhteisvaikutukset erityisesti lähimpien tuulivoimahankkeiden kanssa tulee arvioida. Hankkeesta vastaavan tulee selvittää, onko Varevaaran tuulivoimapuisto aiheuttanut häiriötä viestintäyhteyksiin ja poissulkea suunnittelulla mahdolliset uudet häiriöalueet. Näin hankkeen toteuttamisen jälkeen on mahdollista tunnistaa mahdollisten häiriöiden aiheuttaja ja mille taholle häiriöiden korjaamisen vastuu kuuluu.

YVA-ohjelman mukaan hanke on saanut Puolustusvoimilta myönteisen lausunnon. Yhteysviranomaisen korostaa, että hankkeella tulee olla Puolustusvoimien hyväksyntä. Tarvittaessa on pyydettävä uutta lausuntoa, mikäli hanke muuttuu.

Vaikutukset yleiseen turvallisuuteen ja arvio ympäristöriskeistä

Arviointiohjelman mukaan tuulivoimahanke aiotaan toteuttaa niin, ettei se aiheuta yleistä turvallisuusvaaraa. Suunnittelussa huomioidaan turvaetäisyydet muun muassa tiestöön olemassa olevien ohjeiden mukaisesti. Arviointiohjelman mukaan turvallisuuskysymyksistä tarkoitetaan lähinnä vaaraa tilanteista, joissa tuulivoimalasta irtoaisi osa tai tippuisi jäätä talvella. Lisäksi tulipalot ja voimalan rikkoutuminen voi aiheuttaa turvallisuusriskin, kemikaalivuodon tai maastopalon. Liikenteessä, rakentamisessa tai maa-ainesten louhinnassa voi tapahtua öljyvuotoja tai onnettomuustilanteita. Arviointiohjelman mukaan menettelyssä arvioidaan voimaloiden etäisyyksiä riskialttiisiin kohteisiin ja sitä toteutuvatko tuulivoimahankkeessa yleisesti esitetyt turvaetäisyydet. Lisäksi tunnistetaan hankkeeseen liittyvät ympäristö- ja turvallisuusriskit ja mahdolliset häiriötapaukset sekä arvioidaan niiden todennäköisyydet koko hankkeen elinkaaren aikana.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan on hyvä, että hankkeen riskejä pyritään tunnistamaan hankkeen suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa. YVA-ohjelmassa ei ole tunnistettu tuulivoimaloiden aiheuttamia häiriötä vaaratiedotteiden saatavuuteen tai ilmastomuutoksen aiheuttamia riskejä. Yhteysviranomaisen tuo esille, että ympäristö- ja turvallisuusriskien tunnistamisen ja riskien todennäköisyyden lisäksi tulisi arvioida vaikutusten suuruutta sekä esittää arviointiselostuksessa myös riskien vähentämiskeinot ja korjaavat toimenpiteet.

2.12.2024

YVA-ohjelman mukaan hankkeen toiminnan aikana käsitellään voimaloiden huoltojen yhteydessä todennäköisesti koneistojen öljyjä sekä muita kemikaaleja. Tuulivoimaloissa käytettävät kemikaalit on hyvä esittää tarkemmin YVA-selostuksessa ja tunnistaa mahdollisuus niiden kulkeutumiseen ympäristöön poikkeustilanteissa.

Yhteysviranomaisen katsoo, että kemikaalipäästön, erityisesti öljyn, aiheuttamaa poikkeustilannetta ja sen vaikutuksia ympäristöön tulee tarkastella YVA-selostuksessa. YVA-selostuksessa tulee arvioida hankkeen aiheuttamat vaikutukset yleiseen turvallisuuteen, ympäristöriskeihin sekä mahdolliset onnettomuusriskit. YVA-selostuksessa tulee esittää myös ympäristö- ja turvallisuusriskeihin sekä häiriötapahtumiin varautuminen ja vaikutusten lieventäminen.

Digita katsoo lausunnossaan, että vaikutukset antenni-tv vastaanottoihin tulisi ottaa huomioon myös turvallisuuteen liittyvien vaikutuksien arvioinnissa. Yhteysviranomaisen yhtyy näkemykseen.

Yhteisvaikutukset

Arviointiohjelmassa on tunnistettu, että hankkeella on yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa. Useimmissa lausunnoissa ja mielipiteissä on kiinnitetty huomiota siihen, että hankkeen läheisyydessä sijaitsee runsaasti sekä toiminnassa että suunnitteilla olevia tuulivoimahankkeita, jotka rajautuvat toisiinsa ja muodostavat laajan ja käytännössä yhtenäisiä satojen voimaloiden tuulivoimala-alueen

Tervolan kunta katsoo, että erityisesti tulee kiinnittää huomiota eri hankkeiden yhteisvaikutusten arviointiin ja mallinuksissa on tärkeä ottaa mukaan myös alueen läheisyyteen sijoittuvat tuulivoimala-alueet. Tornionlaakson museon näkemyksen mukaan muiden tuulivoimahankkeiden kanssa muodostuvien yhteisvaikutusten arvioinnissa erityisesti maisemavaikutusten osalta tulee käyttää teoreettista maksiminäkyvyysaluetta (30 < km).

Suuren uhanalaisen petolinnun reviirin alueelle on suunnitteilla erittäin paljon tuulivoimahankkeita, ja Metsähallitus korostaa siihen kohdistuvien yhteisvaikutusten erittäin huolellista arviointia sekä hankkeiden välistä tiedonvaihtoa ja yhteissuunnittelua. Luonnonvarakeskus tuo lausunnossaan esille, että osalla lajeista mahdollinen

2.12.2024

vaikutusalue yhteisvaikutusten suhteen saattaa olla hyvin laaja, kun samoille reviireille ja lajin esiintymisalueille (esim. suurpedot ja poro) suunnitellaan useita tuulivoimahankkeita.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hankkeella on yhteisvaikutuksia erityisesti Varevaaran ja Löylyvaaran tuulivoimapuistojen sekä hankealueen lähellä sijaitsevien voimajohtojen kanssa. Lisäksi Kolopetäjä–Rovavaara-tuulivoimahanketta aiemmin on useissa hankkeissa YVA-selostus valmis eli tietoa on saatavilla niin, että yhteisvaikutuksia myös niiden kanssa on mahdollista arvioida. Hankkeiden yhteisvaikutukset korostuvat erityisesti muuttolinnustoon, suureen uhanalaiseen petolintuun, ekologiin yhteyksiin, maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön, poronhoitoon, viestintäyhteyksiin sekä ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen.

Yhteysviranomaisen katsoo, että vaikutusten arvioinnin tulee olla korostuneesti yhteisvaikutuksia analysoiva kaikissa vaikutusarviointiteemoissa. Yhteysviranomaisen katsoo, että lisäksi yhteisvaikutuksia erityisesti linnustoon, poronhoitoon, maisemaan ja matkailuun voi muodostua myös kauempana sijaitsevien hankkeiden kanssa. Poronhoitoon kohdistuvat yhteisvaikutukset tulee arvioida paliskuntien alueella olevien hankkeiden kanssa.

Yhteysviranomaisen katsoo, että mikäli hankkeen luvitus vie pidemmän aikaa, voi olla, että YVA-selostus ei ole enää ajantasainen yhteisvaikutusten arvioinnin osalta, mikäli ympäröivät, aiemmin suunnitellut hankkeet ovat saaneet toteuttamiseen tarvittavat luvat, eikä yhteisvaikutuksia ole riittävästi arvioitu Kolopetäjä–Rovavaara-tuulivoimahankkeen YVA-menettelyssä. Siksi YVA-selostukseen kannattaa pyrkiä arvioimaan yhteisvaikutuksia niin pitkälle kuin mahdollista.

Yhteysviranomaisen on edellä käsitellyt yhteisvaikutuksia lisäksi vaikutustyypeittäin.

Vaikutukset toiminnan jälkeen

Suomessa ei ole voimassa erityislainsäädäntöä koskien tuulivoimalan purkamista. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa on tarpeen tuoda esiin purkamisen eri tahojen vastuut voimassa olevan lainsäädännön näkökulmasta (hankkeesta vastaava, maaomistaja, kunta, valtio).

2.12.2024

Tuulivoimahankkeen käytöstä poistosta ja maisemoinnista vastaa YVA-ohjelman mukaan hankkeesta vastaava, joka on jo sopinut maanomistajien kanssa purkurahaston perustamisesta. Rahastolla varmistetaan alueen asianmukainen hoito ja kunnostus hankkeen päätyttyä. Rahaston toimintaperiaatetta ei tarkemmin avata. Mikäli rahaston on tarkoitus toimia tilanteessa, jossa hankkeesta vastaava ei kykene purkamisvastuuta hoitamaan, vaan purkamisen kustannukset jäisivät maanomistajien maksettaviksi, yhteysviranomainen pitää rahastoa tarkoituksenmukaisena tapana hoitaa purkamisen kustannukset. Rahaston riittävyys ko. tilanteessa tulee varmistaa.

YVA-ohjelmassa on kuvattu hankkeen rakenteiden käytöstä poistoa sekä syntyviä jätteitä ja materiaalien kierrättämistä, uusiokäyttöä ja käyttämistä energiantuotannossa ja raaka-aineena. Jätteiden ja kierrätettävien ym. materiaalien määriä koko elinkaaren aikana ei kuvata. Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-selostuksessa tulisi tarkentaa tuulivoimaloiden purkamisesta syntyvien eri jätelajien ja kierrätettävien materiaalien määriä hankkeen kokonaisjäte- ja materiaalimäärän hahmottamiseksi.

YVA-ohjelman mukaan tuulivoimaloiden purkamisen jälkeen voimaloiden teräsbetoniperustukset jätetään lähtökohtaisesti paikalleen maisemoituna, purkamisajankohdan ympäristölainsäädäntö huomioon ottaen. Perustukset voidaan tarvittaessa poistaa ja kuoppa täyttää maa-aineksilla. Yhteysviranomainen katsoo, että purkamisen vaikutuksia, esim. tarvittavien maa-ainesten määrää olisi hyvä avata YVA-selostukseen. Betonin jälkikäyttöä ei kuvata YVA-ohjelmassa. Yhteysviranomainen toteaa, että poistettua betonia on mahdollista hyödyntää maanrakentamisessa Valtioneuvoston asetusta 843/2017 (ns. MARA-asetusta) noudattaen. Muussa tapauksessa poistettu betoni tulee toimittaa asianmukaiseen ympäristöluvalliseen jätteiden vastaanottopaikkaan.

Vaikutusten seuranta

Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee esittää ehdotus seurantajärjestelyistä. Suunnitelmassa seurantajärjestelyistä tulee esittää myös seurantatietojen raportointimenetelmät ja aikataulut sekä tiedon jakaminen.

Hankkeen vaikutusten seurantaa tulee tarkastella koko hankkeen elinkaaren ajalta. Jotta vaikutuksia voidaan seurata, tulee lähtötilanne tutkia ennen suunniteltujen

2.12.2024

toimenpiteiden aloittamista sekä vaikutuksia seurattava toimenpiteiden aikana ja niiden jälkeen, jotta mahdolliset muutokset voidaan todeta. Muutosten vertaaminen esitettyihin arvioihin antaa tarpeellista lisätietoa.

Yhteysviranomaisen katsoo, että tiedossa olevan perusteella ainakin linnustoon, eläimistöön, viihtyisyyteen, poronhoitoon ja viestintäyhteyksiin kohdistuvia vaikutuksia on syytä seurata. Suunnitelma poronhoidon seurantajärjestelyistä tulee tehdä yhteistyössä paliskuntien kanssa.

Osallistumisen järjestäminen

Arviointiohjelmassa on kuvattu YVA-menettelyn vuorovaikutus, osallistuminen ja tiedottaminen. Hankkeen suunnitteluun osallistamisen parantamiseksi on perustettu seurantaryhmä, johon on kutsuttu paikallisten yhdistysten ja toimijoiden edustajia sekä viranomaistahoja. Seurantaryhmä kokoontui 29.5.2024. Tilaisuudessa keskusteltiin muun muassa kutsutuista tahoista ja matkailuvaikutusten arvioinnista. Seurantaryhmä on myös voinut kommentoida YVA-ohjelman luonnosta. Seurantaryhmä kokoontuu seuraavan kerran YVA-selostuksen valmistelun aikana.

Hankkeesta järjestettiin yleisötilaisuudet 23.10.2024 Tervolassa ja 24.10.2024 Torniossa. Arviointiohjelman mukaan myös YVA-selostuksen nähtävillä olon aikana järjestetään yleisötilaisuus. Osana sosiaalisten vaikutusten arviointia toteutetaan asukaskysely noin viiden kilometrin säteellä tuulivoimala-alueesta kiinteistön omistaville. YVA-selostuksessa esitetään asukaskyselyn tulokset.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan osallistumisen järjestämisen toimintatavat mahdollistavat tiedonvälityksen sekä keskustelun. Yhteysviranomaisen toteaa, että YVA-ohjelmassa on esitetty seurantaryhmän kokoonpano ja tarkoitus sekä suunniteltu muu osallistaminen ja vuorovaikutus YVA-menettelyn aikana. Osallistamisen arvioidun aikataulun olisi voinut esittää myös kuvana tai kaaviona. YVA-selostuksessa tulee esittää selvitys osallistumisesta arviointimenettelyn eri vaiheissa ja niiden liittymisestä hankkeen suunnitteluun.

2.12.2024

Raportointi

Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-ohjelma on pääasiassa johdonmukainen ja ymmärrettävä. YVA-ohjelmassa on kuitenkin käytetty paikoin huonoa suomen kieltä, ja tekstissä on jonkin verran kirjoitusvirheitä. Olemassa olevan Petäjäskoski–Letsi 400 kV:n voimajohdon nimi on kirjoitettu systemaattisesti väärin muodossa Petäjäskoski-Lietsi.

Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiselostuksen ymmärrettävyyteen ja selkeyteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Hankekuvausta tulee selkeyttää ja kuvata arvioidut vaihtoehdot selkeästi. Esimerkiksi YVA-ohjelmassa yhteysviranomaisen tulkinnan mukaan vaihtoehtona olevaa voimajohdon toteuttamista yhteispylväsrakenteena ei kuvattu vaihtoehtona. Arvioinnin keskeiset tulokset ja kunkin vaikutuksen merkittävyys tulee esittää havainnollistaen niin, että ne ovat selkeitä myös muille kuin kyseisen alan asiantuntijoille. Yhteysviranomainen pitää erityisen tärkeänä YVA-selostuksen yhteenvedon selkeyttä ja havainnollisuutta, jotta kaikilla osallisilla on mahdollisuus tutustua arvioinnin tuloksiin. Yhteysviranomainen katsoo, että karttojen selkeyteen ja tarkkuuteen tulee kiinnittää YVA-selostuksessa huomiota. YVA-selostuksen tulisi täyttää saavutettavuuden vaatimukset.

Arviointiselostuksesta tulee ilmetä, kuinka tämä yhteysviranomaisen lausunto on otettu huomioon arvioinnissa.

Arviointiohjelman laatijoiden ja yhteysviranomaisen pätevyys

YVA-lain 33 §:n mukaisesti hankkeesta vastaavan on varmistettava, että sillä on käytettävissään riittävä asiantuntemus ympäristövaikutusten arviointiohjelman ja -selostuksen laadintaan. YVA-ohjelmassa on esitetty vaikutusten arviointiin osallistuva työryhmä asiantuntijoittain. Yhteysviranomainen katsoo, että asiantuntijat ovat koulutettuja, kokeneita ja heitä on riittävän monipuolisesti.

Yhteysviranomainen on käyttänyt lausunnon laatimiseen asiantuntijatiimiä. Siihen ovat osallistuneet kaikki Lapin ELY-keskuksen vastuualueet sekä ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualueen kaikki yksiköt. Yhteysviranomainen katsoo, että sillä on ollut riittävä

2.12.2024

asiantuntemus yhteysviranomaisen lausunnon antamiseen. Lausunnon ratkaisija on Leena Ruokanen (FM, suunnittelumaantiede) ja lausunnon esittelijä on Marja Anttonen (FM, luonnonmaantiede). Yhteysviranomaisen lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet hydrogeologi Anne Lindholm (FM, maantiede, maa- ja kallioperä, pohjavedet), vesitalousasiantuntija Anna Kurkela (MTI, YAMK, vesienhoito), ympäristötarkastaja Anni Olkonieni (insinööri AMK, ympäristötekniologia, melu, väke, ihmisiin kohdistuvat vaikutukset), ilmastoasiantuntija Juuso Puurula (AMK, ympäristösuunnittelija, ilmastovaikutukset), ylitarkastaja Jussa Liikkanen (FM, suunnittelumaantiede, maankäyttö), ylitarkastaja Riku Tapio (HTM, julkisoikeus, maisema, rakennettu kulttuuriympäristö), ympäristövastaava Tarmo Oikarinen (MTI, liikenne), ylitarkastaja Piippa Wäli (FT, ekologia, linnusto, muu eläimistö, luonnonsuojelu ja Natura, maisema), biologi Jukka Ylikörkkö (FM, biologia, vedenlaatu) ja porotalousasiantuntija Päivi Kainulainen (FM, maantiede, poronhoito).

Arviointiohjelmalausunnon toimittaminen ja siitä tiedottaminen

Yhteysviranomaisen toimittaa lausuntonsa hankkeesta vastaavalle. Lausunto toimitetaan tiedoksi asianomaisille viranomaisille ja mielipiteen esittäneille tahoille.

Arviointiohjelmalausunto julkaistaan yhteysviranomaisen verkkosivuilla osoitteessa <https://www.ely-keskus.fi/kuulutukset> ja ympäristöhallinnon verkkosivuilla osoitteessa www.ymparisto.fi/kolopetaja-rovavaara-tuulivoimahanke-YVA.

Suoritemaksu, sen määräytyminen ja maksua koskeva oikaisumahdollisuus

Suoritemaksu on 12 000 euroa.

Arviointiohjelmasta annettavasta yhteysviranomaisen lausunnosta perittävä maksu on määritetty vaativan hankkeen mukaisesti (18–24 henkilötyöpäivää). Maksu määräytyy ELY-keskusten maksuista annetun asetuksen perusteella.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että lausunnosta perittävän maksun määrittämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua ELY-keskuksesta kuuden kuukauden kuluessa tämän lausunnon antamispäivästä.

2.12.2024

Sovelletut oikeusohjeet

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017)

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) 3 §

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 6 §

Valtioneuvoston asetus (1215/2023) elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2024 2 §

Asiakirjan hyväksyminen

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Marja Anttonen ja ratkaissut yksikön päällikkö Leena Ruokanen. Merkintä sähköisestä hyväksymisestä on asiakirjan viimeisellä sivulla.

Tiedoksi

Lausunnon antaneet
Mielipiteen esittäneet
Tornion kaupunki
Palojärven paliskunta
Narkauksen paliskunta
Lohijärven paliskunta

Tämä asiakirja LAPELY/5648/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/5648/2023 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Anttonen Marja 02.12.2024 15:30

Ratkaisija Ruokanen Leena 02.12.2024 15:30